

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

AMERIŠKE PUŠKE NA SLOVENSKI MEJI

Stran 20

VESTNIK

Murska Sobota, 29. avgusta 1991 • Leto XLIII • Št. 34 • Cena 30 din



V PARADI KMEČKIH OPRAVIL IN OBIČAJEV, ki je bila v nedeljo v Gornji Radgoni, ni bilo toliko nastopajočih kot v prejšnjih letih, pa tudi gledalcev je bilo nekoliko manj. Ne glede na to pa sta naši novinarki pripravili slikovito reportažo, ki jo najdete na zadnji strani.

Foto: N. J.

STRELJANJE V SOBOTI

Prebivalce Murske Sobotice, zlasti v bližini vojašnice, so v noči z nedelje na ponedeljek vznemirili strelji iz avtomatskega orožja. Na UNZ so pojasnili, da je do streljanja prišlo v soboški vojašnici. Stražar pri plovnem vhodu naj bi opazil neznanca, ki je skušal preplezati ograjo vojašnice in ga opozoriti, naj se ustavi. Ker tega ni storil, je iz avtomatske puške izstrelil tri naboje. Strele je slišal vratar na drugem koncu vojašnice in dvakrat ustrelil proti nezancu. Nato je še dvakrat ustrelil strahar pri glavnem vhodu. Tako je bilo izstreljenih sedem nabojev. O dogodku sta stražarja obvestila nadrejenega stazešino. Pregledali so dvorišče vojašnice, vendar niso našli nikogar.

Prebivalci na Lendavski ulici v Murski Soboti pa so v ponedeljek ob 18.45 slišali streljanje iz avtomatske puške. B. C., star 29 let, je streljal iz svojega stanovanja z avtomatsko puško, ki jo je imel kot rezervist TO. Po streljanju je v stanovanju poskušal narediti samomor. Streljal je tudi z balkona v zrak. Samomor mu je preprečila mama, ki je bila v stanovanju. Skupaj je izstrelil 47 nabojev. Ker je s tem ogrožal ljudi, bo UNZ vložila začetek postopka pri temeljnem javnem tožilstvu v Murski Soboti. Odvzeli pa so mu avtomatsko puško in naboje.

Potem ko so bile prevzete in zapečatenе vse stražnice ob avstrijsko-slovenski meji, je JA pospravila in odpeljala opremo in orožje tudi iz soboške vojašnice. Kljub temu pa je v vojašnici ostalo še okrog 20 vojaških objektov. Zataknilo se je namreč pri republiški komisiji za prevzemanje objektov, ki jo sestavljajo predstavniki vojske in TO. Tako v soboški vojašnici čakajo na povelje V. armadnega območja. Vojska namreč teritorialni ohranbi še ni predala skladišča orožja, ki je v soboški vojašnici.

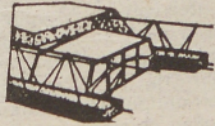
F. M.



Milan Kukolj iz Krapja z Letjo po zmagi na prvem slovenskem kasaškem derbiju v Gornji Radgoni. Bil je presrečen, saj je to doslej njegov največji uspeh.

Foto: F. Maučec

GRADITELJI POZORI



GREDIS d.o.o.
Novo selo Rek, R. Končara 16 - Čakovec,
tel.: (042) 811 685, podjetje za protivodnjo in prodajo:
• stropni nosilci
• stropna polnila
• in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 16. ure.
• zelo ugodne cene • dobava takoj • večje količine dostavimo na dom brez plačilo

EKSPLOZIJA
v Beltincih

Stran 20

SEPTEMBER

1. septembra bo Luna v znamenju zadnjega krajca.
1. septembra bo dan dolg 13 ur in 20 minut.

Ob koncu tedna se bo vreme izboljšalo, več sonca bo in topleje.

VESTNIKOV KOLEDAR

29. avgust, četrtek, ERNA
30. avgust, petek, SREČKO
31. avgust, sobota, RAJKO
1. september, nedelja, TILLEN
2. september, ponedeljek, ŠTEFANA
3. september, torek, HILDA
4. september, sredo, ZALKA

Psi lajajo, karavana gre dalje.
Nekako tako bi lahko razumeli obupane klice iz gospodarstva, ki zakonu o lastninjenju pripisujejo težji pomen od ustave in mu očitajo pomanjkljivosti, klice priznanih slovenskih ekonomistov, ki kličejo k previdnosti pri sprejemanju zakona tisočletja, ter mnogih državljanov Slovenije, ki se ob takšnem predlogu zakona čutijo opeharjene. Ne glede na številne pripombe in opozorila, da bi bilo predlog Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij dobro vrniti v obliko osnutka, bo zakon septembra osrednja tema razprav v parlamentu. Vlada ostaja neprizadeta in gluha na pripombe, ki jih označuje kot premalo vsebinske in konstruktivne, zavrača kritiko glede podžaljevanja podjetij in neomejene moči, ki bi jo s sprejetjem zakona dobila nad gospodarstvom ali bolje življenjem občanov ter poudarja, da je zakon zgrajen na kapitalisti logiki, po vzoru razvitega zahoda, in torej zrel za sprejem.

ZADNJI KLICI IZ DEŽELE

Vse te klice iz dežele vlada ne razume kot zadnji amandma in tudi ne kot opozorilo, da bo vroča tema vročega poletja doživljala vroči epilogo.

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki bo korenito spremenil odnose med ljudmi, med poslovnimi subjekti in socialnimi skupinami, je težka preizkušnja za mlado demokratično državo Slovenijo, ki se bo pri sprejemanju le-tega morala nasloniti na vso moč politične demokracije, dati prednost tržni logiki in pri tem ostati do kraja pokončna in pravična. Zakon je nastajal po čudni poti — naprej je bil tu osnutek prejšnjega podpredsednika Mencingerja, ki ga je potrdila skupščina na spomladanskem zasedanju, kmalu po tem ga je zamenjal Sachov zakon o lastninjenju, sedaj je pred nami nekakšna mešanica obeh z dodatki Izvršnega sveta.

Nekako neprimerne za čas gospodarskega preživetja in revolucionarnih sprememb se zdijo razprave o boljšem ali slabšem zakonu. Neprimerne zato, ker potiskajo v ozadje osnovni namen, ki ga z lastninjenjem želimo doseči. Enkratnost zgodovinskega dejanja tako ostaja v senci razprav o modelih.

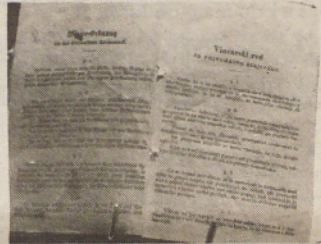
Razumemo zagovornike lastninjenja tukaj in zdaj, ki odlašanje sprejema tega zakona pripisujejo neprecenljivo gospodarsko škodo, pa tudi tiste, ki opozarjajo na postopnost sprejemanja zakona in ki v njem vidijo v prvi vrsti gospodarski in šele nato politični dogodek.

Če kdaj, je verjetno zdaj potreben trezen premislek in zdrav konsenz — to smo dolžni sebi, kajti za mlado slovensko demokracijo bi bila, nepopravljiva škoda, če bi padla na prvem težjem izpitu.

Renata Ficko

Prijatelji, pijmo,
dokler
je še
svetlo!

Str. 8 in 9



Je prijazna in sodobna šola še daleč?

Šola. V ponedeljek se bo spet začela. Prehitro so minile počitnice, si bodo dejali tisti, ki jih bo šolski zvonec znova opozarjal, da je treba v učilnice. Njihova vznemirjenost je te dni skoraj na vrhuncu; še zlasti velja to za pedagoške delavce, ki jih čaka v novem šolskem letu več neznank.

Sredi počitnic, ko bi morali šolarji ter njihovi učitelji in vzgojitelji najbolj uživati, se sprostiti, se je v Sloveniji nenadoma začela vojna. Leta se je sicer sorazmerno hitro končala, prinesla pa je tako velike pretrse, kot jih je le malokdo pričakoval. Prva neznanka je zato, kako zasnovati pouk pri nekaterih predmetih (zgodovina, zemljepis, spoznavanje družbe), ko pa so se nepričakovano zgodile tako velike spremembe. Porušeni so ideali (smotri) o bratstvu in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, o socializmu kot edinem zveličavnem sistemu našega razvoja, o samoupravljanju kot edinstvenem načinu odločanja in še marsičem drugem. Prav gotovo bo pri vsem tem potrebna velika tankočutnost pedagoških delavcev. »Trdi« prijemi nikakor ne bodo primerni.

Precej novosti pa naj bi prinesli novi šolski predpisi — Zakon o organiziranju in financiranju vzgoje in izobraževanja («Zakon o šolstvu»), Zakon o plačah, Normativi in standardi za obvezno osnovno šolo idr. Vse vzgojno-izobraževalne ustanove so medtem že postale javni zavodi, s čimer so izgubile marsikatero samoupravljalno pravico pri odločanju, ki pa je bila tudi doslej bolj ali manj le na papirju, razen morda pri izbiri ravnateljev, kjer so imeli dokaj odločilno besedo. Odslej se kadrovska politika »skuha« največkrat v izvršnih svetih občinskih skupščin oziroma že prej v njegovih organih in v strankarskih kuhinjah. Vodilni ljudje morajo biti pač zanesljivi pri izvrševanju nove, predvsem Demosove politike. Saj je tudi prejšnja oblast delala tako. Tako rekoč nihče ni mogel biti izvoljen za ravnatelja, če ni bil član Zveze komunistov.

Vzgojno-izobraževalno delo pa vseeno poteka predvsem v razredu. Učenci oziroma dijaki in študenti so tisti, ki jim je v prvi vrsti namenjena šolska dejavnost. In če bodo morali še naprej neprestano pisati številne kontrolne naloge, če jih bodo učitelji »zasipavali« z množico faktografskih podatkov, za nenaučeno pa jih kaznovali s slabimi ocenami in drugimi kaznimi, potem je nova, bolj prijazna in sodobna šola še precej daleč.

Jože GRAJ



VREME

PREGOVORA

Kakor zadnji srpan vremena, tako se vso jesen drži.

Če je Tilen slabe volje, ves mesec ne bo bolje.



Fotografija: JOG

Politični barometer

Svet si je očitno oddahnil! Zagotovo pa čakajo Sovjetsko zvezo po vrnitvi Mihaila Gorbačova na politično prizorišče po spodletu vojaškemu udaru korenite spremembe v samem državnem vrhu in celotnem političnem aparatu. Poleg tega čakajo Gorbačova tudi preizkušnje v zvezi z reševanjem problema Pribaltskih republik, še zlasti Litve. Kakšne bodo odločitve, bo pokazal čas. Svoj delež pri nadaljnjem razvoju dogodkov v Sovjetski zvezi pa bo nedvomno imel tudi Zahod z vsemi svojimi obljubami Gorbačovu.

Zdaj je že znano, da je bil glavni ideolog državnega prevrata predsednik zveznega parlamenta Anatolij Lukjanov. Gre očitno za premetene politika, saj s prevratniško hunto ni neposredno sodeloval. Sicer pa je skušal zmesti rusko vodstvo v vseh stikih, ki so jih imeli v obdobju prevrata z njim. Hkrati so v Sovjetski zvezi aretirali vse prevratnike, tudi voditelja Genadija Janajeva. Iz vseh večjih mest so se medtem umaknile tudi posebne vojaške enote.

Zmaga naprednih sil

Zmaga naprednih sil v Sovjetski zvezi in Gorbačova samega daje upanje, da se bo na široko odprla pot za normalizacijo odnosov znotraj države in z drugimi republikami ter pospešila plodne meddržavne pogovore. Nedvomno je Sovjetska zveza zdaj v kritičnem obdobju svoje zgodovine, ko bodo morali potegniti odločnejše korake pri prenovi tamkajšnjega gospodarstva. Hkrati se je pokazala nesprijemljivost uporabe vojaške sile in neustavnih metod pri reševanju problemov. Nedvomno bo moral biti v ospredju vseh prizadevanj sovjetskega vodstva nadaljnji razvoj demokracije v državi, pri čemer so dogodki v minulih dneh pokazali, da bi vsakršna drugačna pot vodila v državljansko vojno.

V bolnih glavah sovjetske soldateske so se namreč porajale tudi misli o nekakšni internacionalni povezavi t. i. zdravih sil. Ti načrti so vsaj zaenkrat gotovo zamrli.

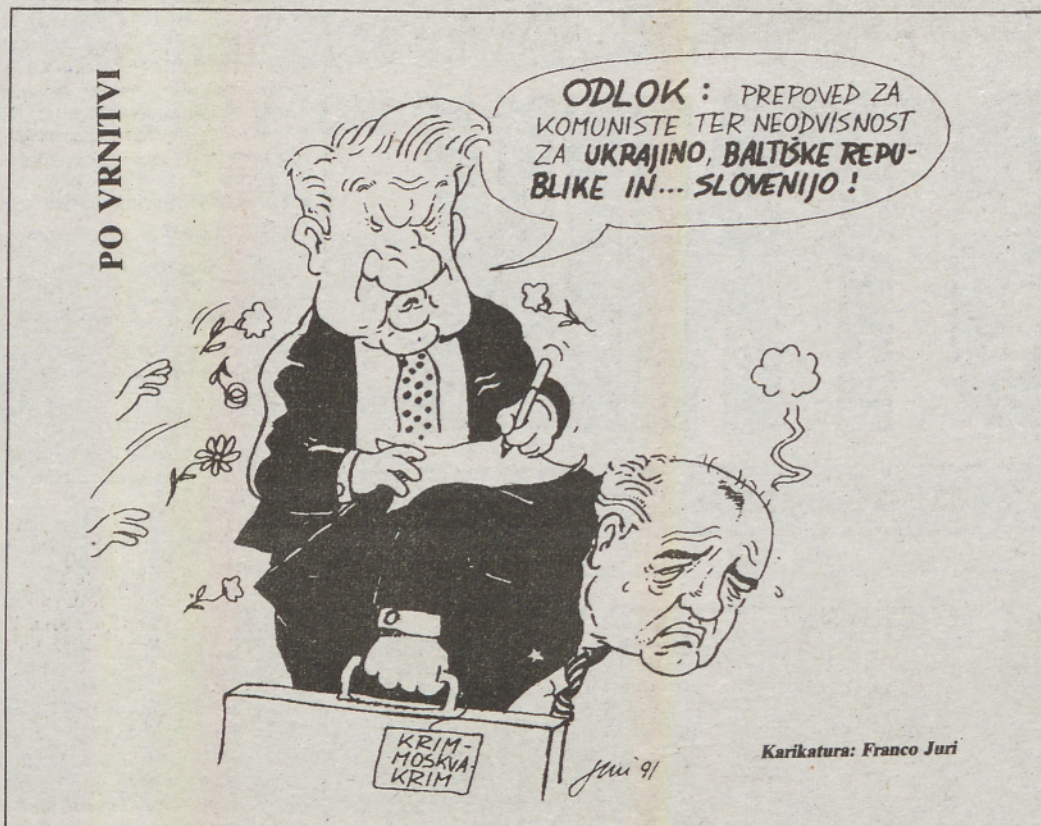
Kar zadeva samo Sovjetsko zvezo in njeno nadaljnjo usodo, je treba najprej prirediti mnenjem, da šest let tako imenovane nove miselnosti Mihaila Gorbačova ni bilo izlito v puščavski pesek. Gorbačov je s perestrojko osvobodil množice in množice so osvobodile njega. Kljub temu perestrojka spominja na nedograjen most, ki je neuporaben, če vodi samo do polovice reke. Kako naprej? Realno je pričakovati nadaljnje spore, tudi med Jelcinom in Gorbačovem, med centrom Moskve in posameznimi republikami ter boj za politični kapital ob zmagi nad reakcionarji. Velika je tudi nevarnost oživitve uničujočih nacionalističnih strasti, predvsem v Zakavkazju, v Ukrajini in Pribaltiku.

Verjetno bo ključni problem ujetost sovjetske družbe med nujnostjo ukinitve dosežanega sistema in dejansko zmogljivostjo uresničitve le-tega. V nekoliko bolj razviti Vzhodni Evropi npr. smo bili priča neznosni lahkosti rušenja političnega sistema. Bolj, kot je kdorkoli pričakoval, pa se je zataknilo v gospodarstvu. Vsekakor se tudi večmilijonski skorumpirani birokratski aparat v Sovjetski zvezi ne bo kar čez noč prelevil v uspešne poslovneže in podjetje. Družbena lastnina, komandno-planski sistem in kolektivizem so uničili gospodarstvo in kmetijstvo, povprečnega ruskega Ivana pa naučili le, kako preživeti in nič delati. Treba pa bo naprej v civilno družbo, tržne odnose, decentralizacijo, večstrankarstvo.

Država začena dolgi, nemara celo krvavi pohod.

Milan JERŠE

PO VRNITVI



GORBAČOV JE SPET PREDSEDNIK

Mihail Gorbačov se je po 72-urni izolaciji vrnil s Krima v Moskvo in takoj prevzel predsedniško funkcijo. Neposredno po prihodu na letališče Vnukovo je dal krajšo izjavo za osrednjo TV. Neuspeh prevrata je označil kot zmago slavje perestrojke. Dejal je, da bi prevratniki, ki jih je sam imenoval avanturisti, državo pahnil v katastrofo. Zahvalil se je ruski narod, narodnim deputatom vrhovnega sovjeta Ruske federacije in zlasti predsedniku Bo-

risu Jelcinu za odpor proti pučistom. Gorbačov je dejal, da so prevratniki izolirali njega in njegovo družino, da so ga hoteli moralno zlomiti, vendar je od vsega začetka odklonil kakršnokoli sodelovanje. Zahteval je izredno zasedanje kongresa narodnih deputatov ali vsaj vrhovnega sovjeta ZSSR.

Gorbačov je tudi odpravil izredno stanje v državi, imenoval vršilce dolžnosti funkcij, ki so jih zasedli pučisti in ukazal zveznemu

tožilcu, da začne preiskavo proti zarotnikom. Sestal se je tudi s predsedniki republik, s katerimi je razpravljal o novih stališčih glede sporazuma o zvezi sovjetskih republik. Za novega obrambnega ministra je imenoval dosedanjega načelnika generalštaba, generala armade Mihaila Moisejeva. Dosedanji obrambni minister, maršal Dmitrij Jazov, je zaradi sodelovanja v prevratu zaprt. Notranji minister Pugo pa je naredil samomor.

Priznanja pribaltskih držav

Izlandija je priznala neodvisnost Estonije in Latvije in ponudila takojšen začetek pogovorov o navezavi diplomatskih odnosov. Predstavniki islandske vlade je izjavil, da nič več ne velja argument, češ da bi priznanje baltiških republik lahko škodovalo Gorbačovu.

Podobno sta storili Danska in Norveška, ki sta navezali diplomatske odnose s tremi sovjetskimi pribaltskimi republikami — Litvo, Latvijo in Estonijo. Tudi Avstrija namerava storiti podobne korake, na kar se pripravljajo tudi v Nemčiji.

KONEC KPSZ

Mihail Gorbačov se umika kot generalni sekretar KPSZ, predlaga razpustitev centralnega komiteja, izdal pa je tudi ukaza o departizaciji v ZSSR in o prehodu lastnine KPSZ v pristojnost vrhovnih sovjatov narodnih deputatov. Mihail Gorbačov je ugotovil, da se sekretariat CK KPSZ ni upravljal pri prevratu in da so nekateri člani politbiroja celo kolaborirali s pučisti. Ker je vodstvo partije padlo na izpitu, po Gorbačovovih besedah nima nihče moralne pravice obsojati celotno partijo in milijone »navadnih« komunistov. V takšnih razmerah pa mora CK KPSZ sprejeti težko in častno odločitev o lastni razpustitvi. Medtem pa se v SZ krepi val antikomunizma. Ogorčeni ljudje povsod porajajo velikanske spomenike ustanovitelja sovjetske države Lenina.

Avstrija podpira Gorbačova

Avstrijska vlada ne skriva zadovoljstva in celo navdušenja nad razvojem dogodkov v Sovjetski zvezi. Dunajski Die Presse piše, da je bila novica o vrnitvi Gorbačova v Kremelj najbolj radostni trenutek v tem letu. Avstrijski kancler Vranitzky se je takoj zavzel za veliko gospodarsko pomoč SZ. Hkrati je opozoril, da bi bila velika napaka čakati, da Sovjetska zveza najprej preide na tržno gospodarstvo ter da bi ji šele potem dodelili pomoč, kot so nedavno menili voditelji najrazvitejših držav.

BALKANSKO BREZVETRJE

V žarišču dogodkov

ko s precejšnjo gotovostjo predvidevamo, da bo ta odziv razmeroma šibak in da se bodo razmere v Jugoslaviji razvijale naprej predvsem po svoji notranji »logiki«. Vpliv dogodkov v Sovjetski zvezi bi bil vsekakor intenzivnejši, če bi puč konservativcev uspel; v tem primeru bi bila dejansko možna obnova ideje internacionalne v zmanjšanem obsegu, v katerem bi seveda Srbiji pripadla pomembna vloga. Prej ali slej pa bi se zbudili tudi jugoslovanski generali, ki so po svoji ideološki vzgoji navezani na »matiko«, od koder ne prihajata le vojaška tehnologija in znanje, ampak predvsem svetovnonazorska podpora. Po tej iniači bi kazalo v perspektivi predvidevati celo odstavitve Slobodana Miloševića, ker generaliskemu lobiju s svojim ultranacionalizmom vendarle kali »krok solza čisto« jugoslovansko idejo.

Poraz pučistov in velikanska politična in moralna zmaga Borisa Jelcina bi po šablonah nekdanjih sovjetsko-jugoslovanskih odnosov morala izzvati globoke pretrse tudi na drugi strani vezne posode. Gre namreč za svojvrsten zgodovinski poraz tako

imenovanega vojaško-industrijskega kompleksa, ki kot nekakšna hidra obvladuje oba socialistična imperija in ki pravzaprav predstavlja sociološki in politično jedro obeh sistemov.

Vendar je treba računati tudi s tem, da si bo Beograd prizadeval čim bolj omiliti vpliv teh »negativnih dejavnikov« na jugoslovanske razmere ali jih sploh docela nevtralizirati. Milošević in armadni vrh, ki sta se doslej v mednarodnopolitičnih kalkulacijah močno opirala prav na Sovjetsko zvezo, bosta pač prisiljena začasnó to oporno točko opustiti, in ker so trenutne razmere »medčasja« v Evropi skrajno fluidne, je najverjetneje, da hosta v tem obdobju skušala izkoristiti predvsem »notranje rezer-

ve« — veliko vojaško in »geostrateško« prednost pred jugoslovanskimi partnerji, s katerimi sta v konfliktu. Ko pa bo jugoslovanska situacija preglednejša (odcepljena Slovenija, disciplinirana Hrvaška), bo že mogoče računati tudi s politično vrnitvijo Gorbačova in njegove Realpolitik, s čimer bo Srbija spet dobila svojo tradicionalno oporišče v »pradomovini«.

S padcem in potem »vnebovzetjem« Gorbačova se je potemtakem v globalnih razmerah zgodilo marsikaj in šele čas nam bo razkril prave posledice teh spektakularnih pretresov. Toda na Balkanu čas teče nekoliko po svoje in še bolj budni moramo biti.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Priprave na vojaški udar v Moskvi so bile v Beogradu znane, tako srbskem vrhu, kakor tudi armadnemu vrhu, saj sta generalštaba obeh armad v nenehni stiki. Obe armadi tudi želita ohraniti socialistično strukturo oblasti. To pomeni, da so se povezala reakcionarna armadna vodstva.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

Neuspeli udar v Sovjetski zvezi je bil hladen tuš za srbski armadni vrh, saj je tudi jugoslovanska vojska razmišljala o podobnem dejanju.

Dunajski Kurier

Hrvaška v plamenih

Zvezna vojska, ki je doslej nekako skrivaj podpirala srbske skrajneže v Hrvaški, je zdaj začela pravo odkrito vojno. Z vseh kriznih območij Hrvaške namreč poročajo o srditih spopadih, pri čemer ne manjka usklajenih napadov upornikov in armade na hrvaške položaje. Pri tem armada uporablja vsa sredstva, od tankov, topov do letal in vojaških ladij na Donavi. Ambicije srbskega vrha in Slobodana Miloševića so jasne — mejo najnovejše Jugoslavije, bojseviščične in prosrbske, je treba premakniti na črto Karlobag—Karlovac—Virovitica. Vojna za hrvaško ozemlje, ki se je začela 27. avgusta lani, s tako imenovano hladovno revolucijo v Križu, traja že predolgo. Slej ali prej pa obstaja spoznanje, da morajo hrbenice velikosrbski politiki zlomiti le Hrvaški sami. To pa z brezkompromisno, aktivno obrambo vojno. Svobode in neodvisnosti jim ne bodo same od sebe prinesle nič druge in bele čelade, kot je to naivno pričakoval general Tudman. Kljub številni premoči sovražnika in kljub slabši oborožitvi se zdi, da so ponizani in razžaljeni Hrvati naposled prestopili mejo potrpežljivosti. Odločna obramba svobode dokončno zlomi napadalen.

Razpletanje jugoslovanskih vozlov

»Svoje stališče do dogodkov v Sovjetski zvezi smo jasno izrazili še pred njihovim presenetljivo hitrim zasukom«, je na redni tiskovni konferenci v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve dejal jugoslovanski zunanji minister Budimir Lončar. Po njegovem bodo ti dogodki pospešili demokratično preobrazbo v Jugoslaviji.

Budimir Lončar je med drugim dejal, da je »zaskrbljenost, ki jo je bilo čutiti na razširjeni seji zveznega predsedstva, le se okrepla odločenost in pripranost vseh navzočih, da je treba hitreje iskati mirroljubno rešitev za jugoslovansko krizo. Kar zadeva perestrojko, tega procesa gotovo ne more ustaviti nihče več, čeprav je tudi po spodletu državnemu udaru ostalo veliko dilem. Težave, s katerimi se spopadamo v Jugoslaviji, so podobne sovjetskimi, le da so v Sovjetski zvezi v ospredju gospodarski problemi, pri nas pa narodni. Pri tem smo naredili korak naprej pri reševanju obeh problemov, saj smo se dogovorili, da si bomo prizadevali nadaljevati reforme, krizo pa reševati s političnimi sredstvi. Jugoslavija ni nikoli prosila tujine, naj posreduje pri odpravljanju nastale krize,« je poudaril šef jugoslovanske diplomacije.

USTAVITI SPOPADE

Zvezni izvršni svet se je seznanil s poslanico sovjetskega predsednika Gorbačova. V njej sporoča jugoslovanskemu vodstvu, da bo SZ izpolnila vse svoje obveznosti do Jugoslavije, prevzete z najnovjšim sporazumom z jugoslovansko vlado, sklenjenim med nedavnim obiskom Anteja Markovića v Moskvi.

Nauk je, da je treba kar najhitreje ustaviti vse oborožene spopade in se čimprej vrniti k nadaljevanju nasilno pretrganega procesa gospodarskih in političnih reform v državi ter k nadaljnji demokratizaciji vsega življenja v Jugoslaviji.

globus

ANTANANARIVO — Opozicijski voditelji, ki so odstranili predsednika Madagaskarja Ratsirako, se dogovarjajo o ustanovitvi nove vlade. Stanje v državi se polepša umirja.

PEŠAVAR — V ostrem spopadu med afganistanskimi etničnimi frakcijami v severovzhodni provinci Kanar je bilo veliko smrtnih žrtev.

HAAG — Ministri evropske dvajsetice, ki so se sestali na rednem sestanku zaradi razmer v SZ, so med drugim obravnavali tudi položaj v Jugoslaviji in se sprejeli posebno deklaracijo.

BANGALORE — Kol je spustila tiskovna agencija AFP, sta se organizatorja atentata na indijskega premiera Rajiva Gandhija ustrelila, da ju ne bi prijeli policisti.

PEKING — Iz uradnih virov se je zvedelo, da se Kitajska strinja s krepitvijo stikov z vladajočo hunto v Burmi. Državi naj bi se v kratkem pogovarjali o vojaškem sodelovanju.

PJONGJANG — V Nepalu je potekala mednarodna konferenca političnih strank in organizacij posvečena demokraciji. Konjskega polotoka in odpravi ameriške jedrske grožnje v Aziji.

ZENEVA — Enega od treh osumljenih za umor švicarskega ministrskega predsednika Bahtirja so spravili za zaplato. Ženevski policisti so prestrežili znanca, ki je ustreljal »prijatelja« terorista Alija Bakajila Rada.

DUNAJ — Člani švicarske delegacije mednarodne humanitarne federacije (IHF) za Evropsko pravo so ob svoji vrnitvi s Kuvajta opozorili na nezgodno razmerje v tem delu Jugoslavije.

LONDON — Britanska vlada je uradno zavrnila predlog, ki ga je dala severnoirska katoliška stranka SINN Féin, po katerem bi oblast in stranka začeli pogajanja o prihodnosti Severne Irske.

TEL AVIV — V posrednem netljivem nastopu se je izrazil premier Šamir odločno zoper najmednarodno konferenco o razrešitvi vzhoda, napovedano za oktober, takrat tudi zares izpeljano.

globus

ZA BOLJŠE GOSPODARSKO SODELOVANJE

V okviru mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni so predstavniki slovenske in madžarske zbornice podpisali sporazum o gospodarskem sodelovanju — spremembe sistema in gospodarske strukture v obeh državah omogočajo ugodnejše razmere za medsebojno sodelovanje na dvostranski ravni, za sodelovanje v širšem prostoru srednje Evrope in za ustvarjanje enotnega evropskega gospodarskega prostora.

V navzočnosti predstavnikov obeh zbornic, obeh sosednjih županij, ki ju s Slovenijo vežejo dolgoletne gospodarske in prijateljske vezi, predsednika generalnega konzulata Republike Madžarske iz Zagreba, uglednega domačina in diplomata Rudija Čačinovića, predstavnikov domačega političnega in gospodarskega življenja ter sejmšča so sporazum o gospodarskem sodelovanju podpisali predsednik gospodarske zbornice iz Pečuja Istvan Szűcs, predsednik regionalne zbornice iz Győra Matyas Halbritter ter predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Feri Horvat.

Kot je uvodoma povedal predsednik slovenske zbornice Feri Horvat, sta za podpis sporazuma na kmetijskem sejmu izbrana pravi trenutek in pravo mesto. Vse, kar se je dogajalo v zadnjih mesecih, je podpis sporazuma in njegov pomen izredno aktualiziralo. Slovenija se je namreč v zadnjem času na gospodarskem in političnem področju še bolj uveljavila, njena prizadevanja za popolno osamosvojitve niso ostala brez odmevov. »Zadnja dogajanja v Sovjetski zvezi pa dokazujejo,« je dejal Feri Horvat, »da kolesa zgodovine ni mo-

žno ustaviti, da razvoja demokracije ni možno zatreti. Prepričan sem, da bodo dogodki v Sovjetski zvezi vplivali tudi na dogajanja v Jugoslaviji.«

Slovenska in madžarska stran sta si s sporazumom določili vrsto nalog za vzpostavitev boljšega in intenzivnejšega gospodarskega sodelovanja. Tako bosta vzpostavili tehtno sodelovanje med informacijskima sistemoma, ki bosta računalniško podprta in omogočala tekoče informiranje o poslovnih možnostih, ponudbi,

povpraševanju... Organizirali bodo informacijske dneve na obeh straneh meje, pogostejša srečanja podjetij, bank, zbornic in poslovne konference. Ponovno bodo oživilo obmejno gospodarsko sodelovanje ter vzpostavili sodelovanje med majhnimi in srednjimi podjetji. Velike možnosti sodelovanja se odpirajo tudi v kmetijstvu, tu bo potrebno sodelovanje kmetijskih zbornic, ki jo Madžarska že ima, v Sloveniji pa nastaja, sodelovanje pa bodo razširili tudi na zbornice na Madžarskem ter vzpostavili tesnejše stike z zvezo zbornic. Ena od oblik sodelovanja bo tudi navzočnost madžarskih podjetij na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni, za kar so naši sosede izrazili veliko zanimanje.

Renata Ficko



S SEJE LENDAVSKE VLADE

Malodušje vodilnih v podjetjih

Da je vse večje malodušje nekaterih vodilnih v lendavskih podjetjih, je bila le ena od ugotovitev zadnje seje lendavskega izvršnega sveta. Vlada namreč pri poskusih reševanja problemov v gospodarstvu lendavske občine pogosto naleti na zaprtost in nezainteresiranost vodilnih.

Zakaj je tako, pa potrjuje tudi informacija o gospodarskih gibanjih ter gibanju javne porabe v letošnjem prvem polletju. Iz dokaj natančne analize se da razbrati, da so težave v gospodarstvu vse večje predvsem zaradi nelikvidnosti, neplačevanja kupcev, izgube tržišča in sploh zaradi vse bolj kaotičnih razmer v gospodarstvu. Val stečajev se je sicer ustavil, vendar pa je zapiranje jugoslovanskega trga lendavske občine močno prizadelo, saj so bili močno odvisni od drugih republik nekdanje Jugoslavije. Vsaka preusmeritev prodaje z enega na drugo tržišče pa seveda zahteva prilagajanje kar traja dalj časa.

Kot je povedal podpredsednik vlade Štefan Gjerkeš, je tačas najbolj kritično v Nafti, kjer se

obeta, da bo do konca leta občutno zmanjšano število zaposlenih. Nimajo pa tudi nobenega poslovnega načrta, pa tudi vodstvo ni enotno. Najhuje pa je, da sploh ni nobenih reakcij na velike izgube v Nafti. Tako bo do konca leta le malo podjetij, ki ne bodo poslovala z izgubo. Vendar so to tudi nekatera podjetja, kot so Gidos, Elektromaterial in Kmetijsko posestvo, ki dokazujejo, da si s prilagajanjem razmeram v gospodarstvu podjetja lahko hitro opomorejo.

Na republiški ravni so pokazali razumevanje za problem brezposelnosti v občini in pomagajo iskati rešitve za ohranjanje delovnih mest. Vendar je to očitno veliko premalo in jeseni ter pozimi bo težko zagotavljati socialno varnost v občini.

Razpravljali pa so tudi o posledicah toče, ki je kar trikrat prizadela lendavsko občino. Ministrstvo za kmetijstvo je sicer dalo 2,5 milijona dinarjev, da bi jih razdelili tistim, ki jih je toča prizadela, vendar to še zdaleč ne bo nadomestilo vse škode, ki so jo utrpeli. Sredstva bodo razdelili v gotovini, kmetje, ki jih je prizadela toča, pa bodo deležni tudi nekaterih drugih olajšav.

Določili so tudi deficitarnost posameznih obrtniških dejavnosti, tako da bodo vedeli, katere je potrebno podpirati in katerih je v občini preveč. Razpravljali pa so tudi o novem zakonu o kmetijskih gozdnih, ki jih je predlagala slovenska kmečka zveza — ljudska stranka. Tako imenovano občinsko zemljo naj bi poslej dali v Sklad kmetijskih zemljišč Republike Slovenije in jo potem ustrezno razdelili. Take zemlje je v občini Lendava 192 hektarjev, pa še ta je manj kakovostna, več pa je je v soboški občini.

J. Gabor

ARHIVSKI TABOR

V petek, 24. avgusta, je v Lendavi začel delati prvi arhivski tabor. Organizirali so ga Pokrajinski muzej iz Maribora in arhiv Zalske županije iz Zalaegerszega ter soorganizator Pomurska madžarska narodnostna samoupravna skupnost Lendava.

Na tabornem sodeluje 12 srednješolcev iz Lendave in Madžarske. Raziskovanje bo potekalo najprej tri dni južno od Lendave med Muro in madžarsko mejo v Benici, Dolini, Čentibi in Placah, nato pa še tri dni na drugi strani meje. Namen raziskovalnega tabora je evidentiranje, zbiranje in kopiranje arhivskih gradiv, s katerim želijo organizatorji dopolniti že zbrano gradivo. S tem delom bi radi

zaščitili gradivo, ki je še na terenu. Vse, kar bodo našli na naši strani, bo prevzel mariborski arhiv, ki je pristojen za območje Lendave, na madžarskem najdeno gradivo pa arhiv iz Zalaegerszega.

Peter Klasinc, direktor mariborskega arhiva, je poudaril, da je Lendava sicer oddaljena od središča, vendar je arhivsko gradivo pomembno, ne glede na to, kje je nastajalo. Dodal je še, da jih je pri delu finančno podprl tudi minister za kulturo.

V petek, 30. avgusta, pa bo v lendavskem gradu otvoritev razstave gradiva, ki ga bodo zbrali.

Nana Riuper

KUZMA — POPPENDORF

KJE JE RESNICA

Svojčas smo se skupaj s skupino okrog 50 delavcev podali tudi na obisk v tekstilno tovarno Andiola v kraju Poppendorf na Gradiščanskem v Avstriji. Tja jih je namreč povabilo vodstvo tovarne, da bi opravili zdravniški pregled, si ogledali proizvodnjo in vložili prošnjo za sprejem na delo. Direktorica obrata Ingrid Janisch je ob tej priložnosti dejala, da bodo sprejeti v službo okrog 40 delavcev, ko bodo uspeli urediti delovna dovoljenja pri avstrijskih oblasteh, in da bodo organizirali tudi poseben avtobusni prevoz z Goriškega čez mejni prehod v Kuzmi. Pojasnila jim je tudi, kako je z delovnim časom, plačilom in vsem drugim. Večina delavcev je s tega obiska odnesla dokaj ugoden vtis in upanje, da bodo sprejeti v službo. Med njimi jih je bilo tudi precej takih, ki so bili zaposleni pri nas — v Muri, Modnem salonu in drugod. V Avstrijo jih je vlekel predvsem višji zaslu-

žek, in to v devizah. Rečeno jim je bilo, da bo mesečna plača od 6 do 9.000 šilingov. Tedaj to še ni bilo bistveno več kot pri nas zaradi precejšnjega dinarja, danes pa je seveda drugače.

Zgodilo se je skoraj vse tako, kot je bilo rečeno. Okrog 40 delavcev je nekaj časa hodilo na avtobus čez mejo v Bonisdorf, potem pa je hodil avtobus ponje kar na našo stran. Te dni pa smo izvedeli, da so vse naše delavce odpustili, češ da se je tako odločil lastnik podjetja iz Švice, ker da so madžarski delavci cenejši. Kje je resnica? Na enoti zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti o tem nimajo nobenih informacij, ker tudi niso sodelovali pri zaposlovanju. Klicali smo seveda tudi v Poppendorf, a smo zvedeli le to, da so vodilni na dopustu.

Jože Graj

Evropa v velikem, Evropa v malem

Udeleženci simpozija Evropa v velikem, Evropa v malem bi se lahko pogovarjali še dolgo, čeprav so v vroči sejamski dvorani sedeli že skoraj štiri ure, saj so bile med zbranimi nekatere zelo pomembne osebnosti, ki lahko bistveno prispevajo k poglobljanju sodelovanja med avstrijsko Štajersko in Slovenijo. Moderatorstvo so zaupali univerzitetnemu profesorju Rainchardu Racku, pooblaščenca za evropska vprašanja. Najbolj odmevni nastop je imel slovenski minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc, saj je bilo njegovo podajanje misli vedno podkrepjeno z močnim aplavzom. Zbranim je predstavil sedanjí položaj kmetijstva v Sloveniji in se zavezal za t.i. ekološki tip kmetovanja, za kakršnega se zavzemajo tudi v Avstriji in na Bavarskem. Profinito usmerjeno kmetijstvo uničuje pokrajino, zato se morajo dežele, združene v skupnost Alpe-Jadran, odločiti za enoten tip kmetovanja. Podobnega mnenja je bil tudi Hermann Schaller, deželni svetnik za kmetijstvo, gozdarstvo in okolje, ki je poudaril, da bomo vsa ekološka vprašanja lahko rešili le s sodelovanjem sosednjih dežel, prav vsi pa bomo morali gospodarno ravnati s tlemi, zrakov in vodo. Na tem majhnem območju v srcu Evrope bomo morali biti usmerjeni v ekološko kmetovanje, kjer bo pomembna najvišja kakovost in ne množična proizvodnja. K takšnemu kmetovanju spada tudi direktna prodaja, brez posrednikov (npr. vina na kmetiji) in uveljavljanje alternativne energije (npr. olje iz oljne repice). Razprodajo dobre zemlje za industrijo in prometno povezavo je treba čim prej ustaviti.

Dr. Heinz Rabusay, vodja zunanjetrgovinskega oddelka Trgovske zbornice, je prepričan, da bo tesnejše sodelovanje koristilo obema deželama. Tudi Štajerska je bila do sedaj nekoliko zanemarjena, vemo pa, da je kakršno koli sodelovanje lažje med razvitiimi. Tudi Feri Horvat, predsednik GZ Slovenije, je poudaril, da je pomembno razširiti sodelovanje v informacijskem sistemu, izobraževanju in trgovini, kar pa ne bo težko, saj je Slovenija že tradicionalno usmerjena k Evropi. Kar 40 odstotkov menjave med Avstrijo in Jugoslavijo v letu 1990 je odpadlo na Slovenijo.

Kar precej smo slišali tudi o turizmu in Paševih željah, da bi se slovenski turizem čim prej približal avstrijskemu, predstavljena pa sta bila tudi dva zanimiva projekta — Štajerska je pred kratkim izdala vzorni prospekt v slovenskem jeziku o svoji ponudbi, skupnost Alpe-Jadran pa gurmansko ponudbo v deželah članicah.

Avstrijski gostje so sicer dobili odgovor in zagotovilo glede svinjske farne v Podgradu, da bo kmalu vse pripravljeno za razseleitev, kljub temu pa je ostalo precej vprašanj brez odgovorov. Tako Radgončani od svojih predpostavljanih niso dobili javne odobritve za kabelski sistem iz sosednje Gornje Radgone.

Bernarda B. Peček

POMOČ PO TOČI

DAVČNE OLAJŠAVE

Prejšnji konec tedna so se na posvetu o posledicah zadnjega neurja s točo sestali predstavniki Ljutomerke občine, delovne organizacije Ljutomerčan in Kmetijske zadruge Ljutomer-Križevci. Letos je neurje s točo že drugič prizadelo občino Ljutomer. Najbolj prizadete krajevne skupnosti pa so Stara Cesta, Železne Dveri in Bučkovci. Poškodovanih je približno 830 hektarjev nizkih površin, 370 hektarjev sadovnjakov in 270 hektarjev vinogradov. Posebne komisije so že ocenile škodo, ki znaša blizu 26 milijonov dinarjev, ko pa bo ocenjena še na cestah in komunalnih objektih, bo le-ta znašala čez 30 milijonov dinarjev.

Predstavniki Kmetijske zadruge Križevci, Andrej Graf, je poudaril, da so na njihovem mladem nasadu jablan letos prvič pričakovali rekordno letino. To pomeni okrog 900 ton prvorazrednih jabolk. Po neurju s točo pa je prvi kakovostni razred jabolk vprašljiv.

Direktor Ljutomerke kleti Franc Žličar je povedal, da so vinogradi najbolj prizadeti na mejnem območju z Ormožem. So pa kljub vsemu imeli srečo, kajti skupno bodo imeli letos le za okrog 18 odstotkov manj pridelka.

Po besedah Jožice Voršič, načelnice davčne uprave, so dobili po prejšnjem neurju 139 vlog za odpis davkov kmetom, koliko jih bo dodatno, pa še ne vedo. Prizadetim bodo pomagali tako, da bodo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja predlagali odpis prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, kmetje pa bodo imeli tudi olajšavo pri davku.

Udeleženci posveta so se na koncu strinjali, da je ocena škode le delna, kajti posledice bodo, predvsem v vinogradih in na sadnem drevju, dolgoročne.

Metka Lajnšek

Srbi na sejem prek Madžarske

Kdor bo želel sodelovati s Slovenijo, bo sodeloval, ne oziiraje se na politiko in grožnje. Tudi nekateri srbski gospodarstveniki so dokazali, da so še vedno pripravljeni sodelovati s Slovenijo.

V dneh, ko je bil v Gornji Radgoni 29. mednarodni kmetijsko-živilski sejem, se je močno povečal promet prek mednarodnega mejnega prehoda v Dolgi vasi.

Pa ne zaradi turistov ali madžarskih obiskovalcev! Promet se je povečal zaradi srbskih obisko-

valcev gornjeradgonskega kmetijskega sejma. Zaradi nenehnih spopadov in napetosti na Hrvaškem, ki jih verjetno povzročajo taki, ki jim nista mar ne usoda gospodarstva ne prihodnost ljudi, so bili podjetniki in kmetovalci iz Srbije prisiljeni potovati v Slovenijo prek Madžarske. Če so obiskovali obmejno mesto in kmetijski sejem v Sloveniji, kjer so lahko kupili dobro plemensko živino, več kot dvajset let, ga bodo tudi v prihodnje.

bbp

Izplačali osebne dohodke

V podjetju Platana, kjer so pred dobrim mesecem dni uvedli stečajni postopek, so delavci dobili izplačane osebne dohodke, zadnjega točno pred tednom dni. S tem je izpolnjena tudi možnost, da se začne z reorganizacijo oz. preobrazbo podjetja. Vsa dokumentacija za ustanovitev novega podjetja je že pripravljena, v tem trenutku pa se stečajni upravitelj ukvarja z organizacijsko obliko režijskih služb, ki bo odvisna od števila zaposlenih. Koliko delavcev bo zaposlenih v novem podjetju, ta trenutek še ni znano, njihovo število pa bo odvisno od obsega poslovanja. Kot so nam zagotovili, bo novo podjetje ustanovljeno v mesecu dni.

Renata Ficko



Dandanes pa tri sredi avgusta mimogrede prileti na srečanje kakšen politik. Recimo kakšen papež na madžarsko ravnico. Ali kakor tistemu bogojanskemu kmetu, ki se je vzel, da bi ondi mimo domače cerkve stopil do svoje kleti v goricah. Pa vidi policiste z voki-tokiji, ki se motajo tam okrog. Spomni se še ne tako davno minulih časov, ko so plavi angelji hodili okrog cerkva samo v vragovem imenu, in vpraša policista, kaj naj to pomeni. Eh, če je Peterle v cerkvi, potem bom pa toliko počakal, da se pripelje mimo. Da ga bom videl, si pravi.

Skoraj pa bi se primerilo, da ga ne bi videl. Kajti predsednik slovenske vlade je privršen po cerkvenem hribu navzdol s kolesom. Peterle je pa sprt preten politik: menda bolj spretno nastavlja svoje ljudi po Sloveniji, kakor je včasih to počel Popit. Zato več, kako se dandanes dopu-
stuje, če si politik. Malo dopu-
sta tukaj in malo tam, pa še to na biciklu.

Kumarice so potemtakem za politike, pa tudi za druge ljudi primernejše kot alkohol. Upajmo, da bo mami Jelcinovi tudi letos uspelo skisati ne kaj kozarcev kumaric. Pa ne samo njej, marveč mnogim ruskim materam in ženam. Potem bodo Rusi manj žlempali in Gorbačovu ne bo potrebno ponovno štartati s protialkoholno kampanjo. Za prejšnjo je brez uspeha poročil 2 milijardi rubljev, kakor mu je očital njegov najbolj zagrizen nasprotnik, polkovnik Viktor Alksnis, nekako ob tistem času, ko je Jelcin stal na tanku. Rekel je še, da je sovjetske državljane Jelcinovo in Gorbačovovo reformiranje države že dovolj stalo. Citiral je celo filozofa Berdjajeva, ki je dejal: Država ni zato tukaj, da bi zagotovila paradiz, marveč da bi preprečila pekel.

Tudi pomurske kmetice so
daj že spoznale, da ni države,
ki bi jim zagotovila porodniški
opust, saj si njihovi možje,
tako za žejo, raje priredijo
kak kmečki tabor.

Številne pripombe gospodarstvenikov, ki opozarjajo na pomanjkljivosti omenjenega zakona, in priznanji slovenskih ekonomistov, ki menijo, da bi s privatizacijo lahko počakali in predhodno ureditili pogoje za njeno učinkovito izpeljavo, ter opozarjajo na morebitno politično škodo, ki bo zaradi neuspešne privatizacije za mlado slovensko demokracijo lahko usodna, ostajajo brez večjega odmeva. Zakon o lastniškem preoblikovanju podjetij je že pripravljen kot predlog, ki bo na septembrskem zasedanju skupščine, kjer ga bo predstavil minister za planiranje Igor Umek, prenesel le amandmaje. S pismom slovenskemu parlamentu se je od omenjenega predloga zakona omejiti tudi prejšnji minister dr. Jože Mencinger, idejni oče osnutka Zakona o privatizaciji podjetij, ki ga je skupščina sprejela marca letos, ter dokazal, da predlog Zakona o lastniškem preoblikovanju podjetij ne izhaja iz osnutka. Ta enkratni zakon, ki v temelju spreminja družbenoekonomske odnose v naši mladi državi in ki mu nekateri pripisujejo celo večji pomen, kot ga ima ustava, bo vroč epilog doživel prav kmalu.

Lastninsko preoblikovanje slovenskih podjetij je po predlogu Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij odvisno od njihove velikosti. Zakon loči velika, srednja in majhna podjetja. Velika so tista, ki so imela zadnjega decembra lani 500 zaposlenih in knjižno vrednost kapitala večjo

od 200 milijonov dinarjev. Takih podjetij naj bi bilo okoli 145. Srednja podjetja so tista, ki so imela ob omenjenem datumu od 125 do 500 zaposlenih ali knjižno vrednost večjo od 200 milijonov dinarjev. Teh je 709, druga podjetja pa so majhna. Predlog novega zakona predvideva, da bodo v prvi fazi vsa velika podje-

tja in holdingi poddržavljeni. Delno, do 50 odstotkov, bodo v državno last prišla tudi srednja podjetja, preostalo lastnino teh in malih podjetij pa bodo lahko odkupili zaposleni ali pa navadni kupci na neposredni ali javni prodaji. Kaj se bo dogajalo s poddržavljeno lastnino? Potem ko bodo ustanovljeni investicijski skladi in družbe, se bodo tri četrtine te lastnine iz sklada za razvoj prenesle v te sklade. Odškodninski sklad bo dobil 15 odstotkov delnic vseh podjetij, pokojninski 20, investicijske družbe pa 35 odstotkov. Prav v delnicah investicijskih družb je tudi delnica, ki naj bi jo predvidoma dobil vsak odrasel državljan Slovenije.

Kdaj bo ta delnica, ki je po nekaterih izračunih vredna 23.000 dinarjev, prešla v roke polnoletnih Slovencev, še ni znano, zakonodajalec pa opozarja, da je to zamotana in tehnično težko izvedljiva razdelitev, ki naj jo bi v prihodnje urejal celo poseben zakon. Na takšno razdelitev državljanjskih delnic ni pristajal osnutek dr. Mencigerja in nekateri pravijo, da je zato celo propadel.

SVARILA DR. MENCINGER-
JA

V pisnu slovenskemu parlamentu opozarja dr. Mencinger, da je osnovna značilnost predloga planersko-birokratska ozkost, ki nas vrača v leto 1947. Tudi takrat so bila podjetja razdeljena na velika, srednja in majhna oz. točneje na podjetja zvezne, republiške in lokalne ravni. Tudi takrat so trdili, da bo država gospodarila samo začasno, dokler ne bo odmrla. Nadalje pravi dr. Mencinger, da so vsa govorenja o pravični razdelitvi premoženja poceni političen trik ali pa izhajajo iz nevednosti. Vsakršna privatizacija, katere cilj je razdelitev premoženja, je v temelju zgrešena, saj je edini pravi cilj privatizacije povečanje gospodarske učinkovitosti. Privatizacija, ki jo uvaja zakon, naj bi preknoči z dekretom uvedla trg, re-

mnenju Igorja Umeke, ministra za planiranje, gradimo kapitalističen sistem in vlogo menedžmenta po zahodnem vzorcu. Skladi ne oddajo socialne ustanove. Porazobljevali bodo dobiček, vendar podjetja, ki imajo dobre programe, v dober menedžment, ki bodo odgovorni za dobiček. Država pa bo ob tem skrbela za proračunom — za socialni mir, infrastrukturo in drugo. Očiti glede političnega kadrovanja bodo zavračali in pravi, da bo šlo vsaj z razpisi. »Ne verjamem, da Sloveniji ni sposobnih ljudi,« dejal dr. Boris Pleskovič, svetovalec slovenske vlade v pogovoru za Gospodarski vestnik. — kaj jih je — Slovencev — zunaj. Mnogi sposobni so že slej bili v vodilnih ekipah firm v poslovnih odborih, nekateri že direktorji, veliko pa jih je mogoče tudi hitro izsolati. To je primer Evropska banka za razvoj in razvoj že dela za nekateri države vzhodne Evrope in takšno dobo bo pač treba uvesti tudi pri nas. Ko bodo oddali letni dobički, naš menedžment ne bo več tako inerten, imeli več motivacije, če bo hotel s tokovom.«

»V zakonu o lastnjenjstvu vloga države jasno določijo, v čem tega pa se tudi politično zali, da državo s teh področij umaknemo in da bomo vse predelili kapitalisti logiki.«

varja na vprašanje Gospodarka vestnika o kadrovanju Umek: »Vsi prejšnji posredniki teze so imeli v sebi močno razočarjenost, ki pa ga ni močno resno. Naša ambicija je ravno nasprotna, pa še pošteno smo pri tem eksplicitni. Ničesar ne skrivamo.«

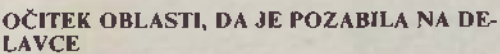
NA POMOLU GOSPODARSKA KATASTROFA?

V svobodnih sindikatih — drugi sindikati o tem še nimajo stališč odklanjajo predloženo besedilo zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, ker opozarjajo, da bi z njegovim morebitnim sprejetjem zašli v politično, gospodarsko in socialno katastrofo. Po njihovem je predlog sporen predvsem, ker računa z zgrešeno domnevo, da bodo ljudje pripravljeni iz svojih žepov plačati državi velike vsote denarja za delnice »lastnega« podjetja, in sicer brez slehernih ugodnosti. Poleg tega opozarjajo, da se posredno podpravlja prevelik del podjetij z ohranjanjem vseh slabosti administrativnega upravljanja. Predvsem pa je treba preprečiti, da bi bila privatizacija kanal, po katerem bi denar iz gospodarstva odteklal k nenasični državi. Zato je treba uvesti dokapitalizacijo (dodatno vlaganje) kot pretežno obliko lastninskega preoblikovanja.

Nič manjšega pomena ni, da je število podjetij, ki se prenašajo na sklad (podržavijo), veliko manjše, zato je cenzuse potrebno dvigniti (npr. podvojiti) in hkrati omogočiti tudi velikim, da v njih izpeljejo vsaj delne avtonomne nakupe. Seveda pa bi moral biti delavski odkup podjetja mnogo ugodnejši od drugih nakupov. Takoj naj bi izdatno znižal cenzus obveznega takojšnjega plačila (npr. 20 odstotkov, od tega zaposleni najmanj polovico), dodatno pa uvedel precejšnje popuste na knjižno rednost. Seveda samo za zaposlene in prejšnje delavce ter upokojenke podjetja. Na upravičena pričakovanja državljanov glede njihovih pravic, povezanih z razdelitvijo družbene lastnine, pa mora dati zakon veliko jasnejše odgovore, opozarjajo v svobodnih sindikatih.

pravijo, da je teza, po kateri bo imelo »razpršeno delničarstvo« v velikih podjetjih aktiven vpliv na poslovanje, iluzorna. Po njihovem je delitev na velika, srednja in majhna podjetja preveč poljubna, še najmanj pa v povezavi z gospodarsko uspešnostjo (ta ni samo v dobičku!). So tudi zoper predlog, ki omenja, da bi bilo izhodišče za delavski odkup knjižna vrednost podjetja. Trdijo, da bi bila ugodnejša dejanska vrednost, saj je velika večina podjetij vredna manj kot piše v poslovnih knjigah. Prav tako je neupravičeno izpuščena možnost dokapitalizacije, ki je najbistvenjša metoda decentralizirane privatizacije, na katero se zakon sklicuje. Hkrati pa v sobotki Mesni industriji opozarjajo na veliko željo sedanje države po ekonomskem intervencionizmu v gospodarstvu, kar dolgoročno nikoli ni dalo pravih rezultatov.

V največjem pomurskem podjetju, to je v soboški Muri, nam je sindikalni funkcionar Jože Turk povedal: »Sindikalni aktivisti, pa tudi delavci Mure smo ogorčeni nad prihajajočim zakonom o lastninskem preoblikovanju podjetij, ker delavce odtujuje od odločanja o preoblikovanju dosedanjega družbenega podjetja. Spadamo med velika podjetja z nad 6400 zaposlenimi, zakon pa jim ne daje možnosti kakršne koli izbire. Predlog zakona namreč vrednost premoženja podjetja prenaša na sklade, delnice iz investicijskega sklada pa naj bi razdeljevali ne glede na prispevek posameznega delavca k razvoju lastnega podjetja in družbenogradnje. S tem se ne strinjamo, saj so se generacije Murinih delavcev leta in leta odrekale oseb-



»Naša kritičnost je upravičena. Oblast se do tega trenutka ni pogovarjala z nami, torej s predstavniki delavcev, našla pa je čas, da se je pogovarjala s prejšnjimi lastniki in raziaščenci. Slednje je prav, toda s tem, ko je pozabila na interese delavstva, je naredila drugo napako. Zato je ves model, ki nam ga ponujajo, v bistvu protidelavski. Zanemarja namreč preprosto resnico, da so na zemlji in za stroji vendarle delavci. In Zveza svobodnih sindikatov je proti temu, da se iščejo rešitve v škodo tega delavca, ki ni prav ničesar kriv za dogodke iz preteklosti. Predvsem pa je treba upoštevati, da so »položili« svoje delo in garali za svoj zaslužek. Če se to ne bo zgodilo, bo narejena velika napaka, ki bo neopustljiva. To so stvari, ki se ne dajo na hitro popraviti. Zato smo nezadovoljni, ker je ta stvar že v fazi predloga, možnosti pa nam dajejo le z dopolnili zakona,« pojasnjuje predsednik sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič.

»Dovolj nazorna je tudi izjava Srečka Čaterja, predsednika Republiškega odbora sindikata kmetijskih in kmetijsko pridelovalne industrije: »V tem zakonskem paketu je največ osti naperjenih zoper kmetijstvo. Če te zakone sprejmemo, to pomeni konec proizvodnje na sedanjih družbenih posevstvih. Namesto da bi pridelali več svoje hrane, je bomo precej manj, kar pomeni velike motnje v preskrbi. In končno: država nas bo okradla in ostali bomo goli in bosi v deklarirani demokraciji!«

In kaj pravijo na vse to v nekaterih pomurskih podjetjih? V soboški Mesni industriji med drugim

nim dohodkom in dobičku ter sovlagale v širitev podjetja in hitrejši razvoj kraja in pokrajine. Zato zahtevamo, da se 30 odstotkov vrednosti podjetja Mure razdeli med delavce in tudi upokojene, upoštevajoč njihov prispevek!»

Drago Persa iz radgonskega Elrada pa meni takole: »Težnja predlagateljev zakona je prepričati že prepričane. Pri tem hočejo strankarski veljaki zamisliti prave delavske interese. Jasnó je treba povedati, da se povečujejo možnosti za dober zaslužek tistim, ki simpatizirajo z oblastjo. Kako je možno, da direktor, ki je izvzet iz kolektivne pogodbe, v enem mesecu zasluži več kot nekvalificirani delavec v vsem letu?»

»Kaj nam bodo vsi ti zakoni, ko pa sedanja oblast s sedanjo demokracijo odreja delavcem malenkostne pravice. Po drugi strani pa so direktorske pravice še večje kot doslej in si lahko še bolj prilastijo premoženje v podjetju. Ob tem pa se zanemarljivo velika vlaganja delavcev v razvoj podjetja od njegovega nastanka do danes. Po drugi strani pa poslovodni kadri krojijo politiko, ki je pomanjkljiva. Če bi bila namreč dobra, ne bi bilo toliko stečajev, vsi direktorji pa želijo imeti menedžerske plače. Svoje pravice bomo dosegli le, če bomo vsi zares odšli na cesto in tam stavalci.«

Na vse to opozarja tudi Marko Milič iz ljutomerskih svobodnih sindikatov. Meni, da sindikatu primanjkuje konkretnih akcij. Po njegovem morajo predvsem sindikati posameznih dejavnosti stopiti skupaj in se resno pripraviti na razprave med delavstvom. Pri tem pa pričakujejo močno strokovno vodenje akcij republiškega sindikata, ki ga bodo ob usklajenih dejavnostih tudi podprli. Še zlasti, če se bo zavzemal za izboljšanje položaja delavcev.

MILAN JERŠE

krat v tisočletju, in da ni mogoče pričakovati, da bi iznašli pravila, ki bi bila najboljša, in da jo je zato potrebno izvesti tako, da bo čim manj boleče in da se bodo napake lahko popravljale.

Od zakonskega predloga lastninjenja vlada kljub vsem ugovorom, mnenjem in kritikam, ki so najpogostejše in tudi najbolj utemeljene iz vrst gospodarstvenikov, ne odstopa. Glede podpravljanja, ki je ena najpogostejših kritik in očitkov, vlada pravi, da je to samo začasno, da je država kot instrument upravljanja samo v vmesnem obdobju. Minimalno bi to pomenilo tri mesece, da se podjetja pripravijo, in tri mesece, da se država pripravi na

meseca sklanja na skladu. Vse to pa je tudi odvisno od časa nastajanja skladov, ki bodo vsi, tako vzajemni, pokojninski in odškodninski, zasebni in med seboj konkurenčni. Kar se tiče vloge lastnika, vodenja in dela, se v majhnih in deloma srednjih podjetjih z načinom lastninenja odpirajo možnosti, da se vloge lastnine, upravljanja in vodenja združijo v poslovno sposobnih aktivnih lastnikih. V velikih podjetjih pa je zastopnik kapitala Upravni odbor, v službi kapitala pa menedžment. Ta bo delal dobro, če bo vedel, za koga dela, in če bodo njegova vloga, nadzor in nagrajevanje jasno določeni. Po

ZA PRAVIČNOST IN KOVITOST

Zakon o lastninskem po-
kovanju podjetij in n-emu podre-
jeni zakoni v temelju spreminjajo
naš družbenoekonomske odnose
naši mladi državi. Revolucija
načinu življenja, ki smo ga s
dela, s katerim smo se preživljali
in razmišljanja, ki nas je vodila
skozi čas, delamo v trenu
smo ga označili kot čas pre-
jati. Ob tem, ko govorimo o po-
nih gospodarstvih, o pravi-
veniji, pozabljamo, da so te
deloma posledica vojne in da
renine teh težav sejejo prave
prav v predvojno obdobje. Ja
morda je prav zato, da smo
darskega preživljati najpri-
nejši za ekonomsko revolucijo.

Samo en vzrok je, ki nas
zakonske spremem-
nomska učinkovitost. Temu
rajo biti podrejeni vsi
akti, ki jih bomo sprejemali.
maji pomembno pa
ki je potrebno pri novi zak-
daji upoštevati — nacelo pri-
čnosti. Krivično in nehumano je
pozabljati, da je to družbeno
gastvo nekdo ustvaril, da je to
plod trdega dela in odpovedi ma-
nija mnogih. Takšna pozaba
lahko za mlado slovensko
krajino, za naše posledice.

RENATA FR

SLOVENSKO VINOGRADNIŠTVO

ZASEBNIKI SPET ŽEJNI ČEZ VODO?

Napovedovati, kolikšen bo letošnji pridelek grozdja in vina in kakšne bodo cene, je sprito splošnih razmer in dejstva, da so pretežni del najboljših vinogradniških površin uničili bogovi, preostali del pa vsako leto bolj uničujeta človeška nespamet v obliki nikakršne ali visoke »političke«, jalov posej. Mislim, da bi bilo umestneje govoriti o tem, koliko časa bomo sploh še lahko govorili o slovenskem vinogradništvu, če se bo upadanje te kulture nadaljevalo s takšno naglico, kakršno so mu zadnje pol stoletja krojili s pomočjo domačih »usmerjevalcev« ter uvozne in investicijske jugopolitike. Seveda če se ne bomo pravočasno zavedli, da so v našem skromno odmerjenem agrarnem prostoru ravno v vinogradništvu na tipičnih in slabo izkoriščenih vinogradniških tleh največje možnosti.

Na to sem opozarjal pred eno najboljših letin (1985), pa so me visoka uradna stroka in zagovorniki kritizirane politike, ki je za-

čirala »nepogodbeno pridelavo«, zavračali s takšnimi »argumenti«: »Posledice takšne »političke« so vsakemu DOBRO MISLEČEMU najbrž zelo jasne, razen morda tistemu, ki sta mu t. i. družbeni sektor in pogodbeni pridelava TRN V PETI. Pomankanje vina in dobava vina iz drugih republik ter pokrajini sta ta položaj le še zaostriala.«

Namesto da bi zaradi tradicionalnega zanemarjanja slovensko vinogradništvo in vinarstvo v okviru nacionalnega programa kmetijstva obravnavali enakovredno in enakopravno — v določenih območjih celo prednostno! — kot druge dejavnosti za pridelovanje hrane, ne glede na lastništvo — pa vino raje uvažamo! Namesto da bi s trto, ki zahteva največ živega dela in ljubezni (da bi jo s kakovostjo vračala človeku!), zasadili golčave in z grmičjem porasle goriske bregove, ji kradeemo zemljo s terasami, jo pitamo z mineralnimi gnojili (in kurjimi iztrebki kot prašiče!)

in »pospešujemo« RAZVOJ vinogradništva in vinarstva z obljubami...

Mlad, nadobuden vinogradnik Marjan Kelhar z Bizeljskega je zapisal: »En hektar obnove vinograde stane 56.000 DEM. Od tega daje država kot nepovratna sredstva za cepljenke in zemeljska dela okrog 6.000 DEM. Razliko plača investitor z morilskimi obrestmi za posojilo. Plod take spodbude je drastično upadanje obnove, saj te ne pokrivajo niti enostavne reprodukcije!«

Ob tem pa se »pametnejši« v »skrb« za propad »družbenega« vinogradništva in monopolnega kmetarstva odločajo za lažje, a poslovno donosnejše rešitve: namesto obnove podjetniška usmeritev v promet z vinom in grozdem, z uvozom in izvozom na relaciji jug-zahod in jug-sever ter obratno, in to zaradi lažjega »pridelovanja« zvarok na domačih tleh!

Sicer pa so stvari še nevarnejše, kolikor večji so uspehi zasebnih vinogradnikov, toliko bolj jih vinarski lobi v zatonu (ob podpori sedanjih vodstvenih struktur!) odrija na obrobje odločanja o lastni usodi in razumejšemu razvoju slovenskega vinogradništva:

— Poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije (PSVVS), iz katere je zakon zasebnike prisilno izobčil od njene ustanovitve sem, ta pa ne od vira sredstev zasebnih vinogradnikov (neposrednih in posrednih), si dovoli, da sama sebe in tudi del njihovega premoženja brez njih preoblikuje v svojo PSVV, d. o. o., minister Gregor pa nič!

— Preoblikovanje (privatizacija) podjetij (kombinatov, zadrug, klet) ob vračanju razlaščenih vinogradov, klet, sodov itd. je priložnost, da bodo zasebni vinogradniki, ki obdelujejo malone 80 % vinogradov, spet prejeljajo žejne čez vodo s poceni demagogijo o ogroženosti delavcev, strnjjenih vinogradov (nastalih pretežno iz njihove zemlje) in bojaznijo o upadanju pridelka!

— Slovenski vinski sejmarji si domišljajo, da so sami sebi namen in da so tudi h kakovostnemu napredku zasebnih vinarjev prispevali več kot pridelovalci. Zaradi tega jih odrija od soodločanja pri programski politiki vinogradniških in vinskih razstav, predstavitev in ocenjevanj ter si prilajajo zaslugi in pravice, ki gredo izključno zasebnim vinogradnikom!

Na Balkanu se v takšni »rabotici« povezuje čaršija, na zahodu pa mafija! Stefan Kuhar

INTERVJU

»Verjemite: desetkrat sem padel na nos!«

Kdo je Milan Hercog, ki ima na vizitkah sicer napisano Hercog in govori slovensko? Oblečen je v najdražje obleke, okrašen s številnim moškim zlatim nakitom in prinese devize kar v gotovini v kovčku. Mu lahko zaupamo? Pripovedoval nam je dogodivščino izpred nekaj dni. V domači vasi v Apaški dolini je z bratom in sestro šel na veselico. Dvajsetletni mladenič ga začne spraševati, kako je uspel, naj mu pove recept. »Ko sem bil jaz star toliko ali še manj, sem v Avstriji kidal svoj. Toda nekaj sem zagotovo sklenil — s tridesetimi leti moram biti milijonar.« Je dejal Milan Hercog, doma z Vratjega Vrha, ki ima podjetja skorajda

daj že boljše. Pogledimo Madžarsko — vsa Evropa ji je pomagala!

Bo kdo vlagal v slovensko gospodarstvo?

»Slovenija ima veliko možnosti, vendar se morajo podjetja na novo organizirati. Stoli so postali že prevroči, morajo se ohladiti. Menedžerji, ki so sedaj na položajih... prepričan sem, da kar 70 odstotkov teh ni sposobnih kaj narediti...«

Kaj jim manjka?

»Njim ne manjka nič, ampak manjka podjetjem, ker imajo vsak dan manj denarja. Pri meni menedžer, ki je dobil neko nalogo, pa je v določenem času ni izpolnil, ni več moj menedžer! Pa je lahko ne vem kako dober in šolan. In to so zavore pri nas, to bi se moralo spremeniti. To je podobno ladji, ki pluje po morju, pa se ji na trupu nabira vse več školjk. In ladja pluje vse bolj počasi. Zato jo je potrebno tu in tam očistiti. To pa je težko. In to je razlog zakaj tuja podjetja pri nas niso investirala ali kupila podjetij — ker ne morejo med delavci narediti red, odpustiti tistega, ki nič ne dela. To je znano tudi »zgoraj!« Ko sem v Švici prevzel firmo, sem odpustil vse delavce. Danes delajo zaposleni več kot takrat, ko jih je bilo trikrat več. Naloga se mora izpolniti, če ne, je konec, konec!«

Kako ste vi uspeli: ste stavili na pravega konja ali pa ste imeli dober nos...?

»Ne. Verjemite: desetkrat sem padel na nos! In vsakokrat sem ponovno vstal. Malo pravega občutka na koncih prstov je potrebno, ja. Vedno sem imel okrog sebe skupino sposobnih ljudi, ki imajo širok in daljnosežen pogled na svet. To so ljudje, ki zjutraj vstanejo in se najprej vprašajo: kaj bi lahko danes naredili?«

Dobro poslovnež si mora torej vsak dan postaviti cilj in ga doseči?

»Prav gotovo. Pa ni pomembno le dobiček! Zadovoljni smo lahko, če smo v nečem uspeli, navezali stike v neki državi, spoznali pomembne ljudi. Tudi če imamo pri nas party in skupaj pijemo, se pogovarjamo o poslu. Tudi danes upam, da bo tako.«

Če bo seveda vašemu sodelavcu všeč katero od predstavljenih vin Radgonskih goric, ki bi ga ameriško tržišče sprejelo?

»Njemu mora biti nekaj všeč! Jaz sem mu naročil, da mu eno vino mora biti všeč. Vedno so me zanimalo težke naloge. Če nisem uspel, tudi prav, ampak poskusil sem. Gremo dalje! Slovenija je lepa dežela. Slovenci so pridni in spoštovani po vsem svetu. Žal so se do sedaj vsi imenovali Jugoslovani. Upam, da bo v prihodnje drugače. Jaz nisem rasist in ne sovražim nobenega naroda. V mojih podjetjih so zaposleni črnici, Albanci, Srbi, Hrvati... in nimamo nobenih problemov. Ti jugoslovanski problemi so politični in glede tega Jugoslavija v svetu ni osamljena. Čim prej to uredimo in gremo naprej, bolje bo. Slovenija mora skočiti v mrzlo vodo in iti dalje. Tako bomo tudi v svetu dobili večji ugled.«

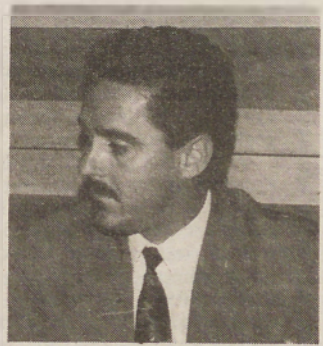
Ima Slovenija takšno blago, ki ga bo lahko prodala na evropskem ali svetovnem trgu?

»Do sedaj so izdelovali, ne da bi prej opravili kakšne raziskave trga. Pozabimo, kar je bilo večkrat! Moramo gledati naprej. Če mi firma ne gre, se usedem za mizo in premislim, zakaj ne gre. Kaj pa je tisto, kar bi lahko delal, da bo uspelo? Poiščimo proizvode, ki jih države potrebujejo, izdelujemo kaj bolj poceni kot drugi...«

Kaj pa dumpinske cene?

»Vprašajmo Japonce, kaj je dumping. Oni pač delajo. Brez tožnika ni sodnika. Potrebujemo dobro kakovost in dobrega prodajalca. Kdor hoče priti do vrhca, mora plavati proti toku!«

Bernarda B. Peček



Milan Hercog

Foto: Jože Pojbič

po vsem svetu, sedež pa v Amriswilu v Švici. Pa ne le podjetja in delnice, hvale se, da ima zveze s pomembnimi gospodarstveniki in politiki in da bo Slovenija tudi na ta način pomagala pri gospodarskem vzponu. Če podari denar domači občini (400 tisoč šilingov in 6 tisoč dolarjev), ga v resnici »senka«, če pa bo začel poslovno sodelovati, bo s svojimi sodelavci prej dobro proučil pogoje, dobre in slabe strani, odstotek tveganja. Med svojim obiskom je obiskal prostore Line Apače, Murales, Radensko in Muro.

Kakšni so obeti?

»Slovenija je kot nekakšen konj... in jaz poskušam tega konja vpreči v voz, ki naj bi ga vlekel. To naj bi bilo slovensko gospodarstvo. Če se bom s tem vozom lahko peljal ali ne, je drugo vprašanje. Če to ne bo mogoče, ne bom jezen.«

Kaj menite o sedanjih razmerah v evropskem in svetovnem gospodarstvu?

»Sedanje stanje ni rožnato, je zelo napeto. Ves svet je čakal konec minulega leta, da bi se obrestni malo spremenile, potem pa se je začela vojna z Irakom. Ko se je končala, so si vsi oddahnili in rekli: Zdjaj bo šlo naprej. Dolar je močno pridobil. Amerika je bila v vzponu, toda pred dvema mesecema smo videli, da je gospodarski deficit Amerike zelo nestabilen, ni tako, kot so pričakovali. To pa vpliva na celotno svetovno gospodarstvo.«

Kaj pa Evropa — ta se poskuša vse bolj omejiti od ameriškega vpliva. Čutite to pri svojem poslovanju?

»Ja, to močno občutimo. Tudi Amerikanec svoje gospodarstvo močno ščiti. Mogoče ga je do sedaj malo preveč ščitil, tako da je Evropa rekla: dobro, če so Amerikanci tako zaprti, moramo tudi mi svoj trg obvarovati. Zdjaj, ko so odprte meje z vzhodnimi državami, so poskušali svoj vpliv izkoristiti, vendar se račun ni izšel. Seveda lahko sklenejo številne posle, na primer v Nemčiji, vendar pa jih banke ne bodo financirale. In če banke ne dajo denarja, ne morejo nič.«

Je to povezano s politiko?

»To je prav gotovo politika. Najprej so politiki želeli visoko konjunkturo pred dvema letoma zmanjšati, da ne bi bilo na trgu toliko denarja, kajti tudi to je nevarno. In mi smo zdaj čakali vsako leto, da ta tok povečajo, vendar ga še niso. Na žalost je tako, da se je v Sloveniji vse to sedaj zgodilo. Če bi se te stvari zgodile pred tremi leti, bi bilo se-

Kadrovska mešetarjenja

Za to, kar se zadnje čase dogaja v poslanskih klopek soboške občinske skupščine, bi težko rekli, da je pravi parlamentarizem. V mislih imamo vsakršne zaplete okrog kadrovanja, o katerem je bilo govora že na dveh zaporednih zasedanjih. Naključni opazovalec teh dogajanj se ne more znebiti občutka, da se preprosto pozablja na druga področja, predvsem gospodarstvo, ki se utaplja v izgubah. Pa še marsikatero poslanca spravlja vse skupaj v slabo voljo, ko razmišlja, zakaj mora biti prav on tisti trpin, ki posluša, take ali drugačne traparije, za katere je celo primoran dvigovati roko.

Nova metla (oblast) dobro pometla, včasih pa pometla kar preveč dobro! Tudi s tistim, kar bi moralo ostati. Po kotih se je sicer malce govorilo o tem, aliče pa tega ni upal ali hotel javno načeti. Kot da bi se bali obtožb, češ da še rinejo v preteklost, ki jo je treba pozabiti. Pa čeprav so v očeh neprijetno bodle obtožbe na račun delovanja nekaterih članov občinske komisije za volitve in imenovanja ter kadrovske in administrativne zadeve. Ti imajo namreč sedaj v svojih rokah platno in škjarje, kar pomeni, da odločajo o vseh pomembnejših kadrovskih spremembah v občini. Pri tem seveda upoštevajo strankarsko naravnost kandidatov, kar je do neke mere razumljivo, saj skuša vladajoča koalicija skozi sito spraviti čim več svojih poslušalnih pristavov.

Nekam znani recepti izpred desetih, dvajsetih let, ko je delovno uspešnost in usposobljenost zaposlenih v ideološka neoporečnost. Časi, ki smo se jih zadnja leta sramovali in jih brezobzirno napadali, z lanskimi volitvami pa bili pripravljeni, da jih nikdar več ne bo. Toda tudi v demokraciji so se tu in tam še povzpeli ljudje večji starih metod. Nekaj takega smo nedavno slišali v soboški zboru združenega dela, ki je strankarsko neopredeljen, na račun zdajšnjega predsednika občinske komisije za volitve in imenovanja ter kadrovske in administrativne zadeve Andreja Kralja. Očitajo mu nenačelnost in favoriziranje »svojih kadrov«, ki da so menda že zasedli nekatera dobro plačana delovna mesta. To naj bi jim že prej janičil s svojimi trdnimi obljubami. Kaj takega pa si v sodobni demokratični družbi težko zamišljamo, zato zahteve mnogih delegatov, tudi Demosovih, po odstopu predsednika soboške kadrovske komisije niti ne presenečajo.

Milan Jerše

S privatizacijo do pospešenega razvoja ali državnega upravljanja z gospodarstvom?

Za marsikoga, ki je v obdobju po volitvah že uspel vsaj malo analizirati način dela vladajoče koalicije, izid predlogov zakonov o lastniškem preoblikovanju podjetij, denacionalizaciji in zadrugah v času kolektivnih dopustov in parlamentarnih počitnic, več ni nobeno presenečenje. S takšno potezo vlade so vsaj za nekaj časa bili iz razprave izključeni mnogi »nepoklicani«, kjer v prvi vrsti mislim na širšo strokovno javnost, organizirane delavce (sindikati) in nenazadnje tudi na opozicijske politične stranke.

Drug pomemben element že videne in prozorne prakse je ta, da se naenkrat z vsem skupaj izredno mudi (nujnost sprejetja omenjene zakonodaje sicer ni sporna), čeprav je še spomlad ob osnutku lastniškega zakona vladajoči blok stvari zavlačeval. Naenkrat je to postal ključen ekonomski in politični problem, čeprav tudi mednarodni strokovnjaki, na katere se pri tem sklicujemo (dr. Sashes) opozarjajo, da je za uspešno privatizacijo treba najprej vzpostaviti primerno makroekonomsko politiko.

Veliko je tudi sprenevanja predlagateljev, ki hočejo podtaknjeno novo vsebino zakona o lastništvu prikazati kot nadgradnjo aprilskega osnutka tako imenovanega Mencingerjevega zakona. O cinizmu takega početja ni vredno razpravljati. Pomembno pa je opozoriti, da je glavni nosilec sedanjega predloga naenkrat postal državni resor za planiranje, njegov spiritus agens (vsaj na zunaj) pa gospod minister Umek. Vse to pa je bilo v nekih drugih časih pred desetletji pri nas že videno in občuteno.

Ke gre za zakonodajo, ki revolucionarno spreminja odnose v družbi in bo odločujoče vplivala na novo socialno strukturiranje v državi, le-ta kljub hotenju vladajoče garniture ne more biti sprejeta skozi zadnja vrata parlamenta. Ker smo pluralna družba je normalno, da se ob sprejemu take zakonodaje pojavijo številni, tudi nasprotujoči si interesi. Če hočemo biti tudi resnično demokratična družba jih moramo vse sprejeti kot legitimne ter jih po parlamentarni poti

uskladiti v takšna zakonska določila, ki bodo optimalno zajemala interese državljanov in jih tako oblikovala v neke vrste nacionalni interes in opredelitev.

Zgornje vrstice sem napisal zato, ker se pri koncipiranju in sprejemanju sedanje lastniške zakonodaje popolnoma ignorira interes (da ne govorimo o pravih) delavcev, tako tistih v proizvodnih organizacijah, kot vseh tistih, ki so zaposleni v gospodarski in družbeni infrastrukturi. Se več, izražanje teh legitimnih interesov v različnih krogih dobiva pridnevnike, ki bi morali biti tuji demokratičnemu političnemu besednjaku.

In na koncu še nekaj besed o vsebini samih zakonov, tako kot jo vidimo tudi v Socialistični stranki Slovenije.

1. Zakon o denacionalizaciji v načelu ni sporen, saj je odvzeto treba vrniti in krivice iz preteklosti popraviti. Precizirani pa je treba načine vračanja (vračanje v naravi, delnice, obveznice, odškodnine), saj bi vztrajanje pri vračanju predvsem v naravi povzročilo nove krivice in dolgotrajne pravne postopke z negativnimi učinki na vse udeležence in v končni meri tudi na narodno gospodarstvo.

2. Zadrugni zakon je najbolj dodelan in se ga da amandmajsko popraviti (55. člen). Ne nasprotujemo soudeležbi kmetov (zadrug) v lastniški predelovalnih podjetjih. Vendar ta ne more biti linearno opredeljena (40 %) za vse organizacije v Sloveniji. Delež mora biti primeren vložku, zato od podjetja do podjetja različen. Seveda ob tem mora veljati tudi načelo, da ob enaki pravici kmetov dobijo tudi

PRAVICA ALI KRIVICA?

Kotna, to tudi javno priznavamo in mnogi zahtevajo, da je krivice potrebno tudi popraviti. Vendar tako, da s tem ne bi delali novih.

Ob tem se seveda zastavlja vprašanje, ali se bo v vseh primerih tega možno držati. V mislih imamo tisti del zakona o denacionalizaciji, ki posega v kmetijstvo, pa tudi zakon o zadrugah. Ob prebiranju teh zakonov imamo občutek, da postavljata v ospredje politični in ne gospodarski cilj. Na lo opozarjajo tudi delavci, zaposleni v tako imenovanih družbenih podjetjih, ki menijo, da so pri pripravi omenjenih zakonov prevladale zahteve kmetijske lobije in združenja lastnikov razlaščenega premoženja, premalo pa se v njih upošteva položaj delavcev, torej tistih, ki so pomagali pri soustvarjanju tega družbenega premoženja.

Zakon o denacionalizaciji med drugim predvideva tudi vračanje zemlje njenim nekdanjim lastnikom, tistim, ki bodo in zemljo tudi obdelovali. Toda zemljiški fondi so omejeni, v vseh teh letih po vojni je bilo veliko kmetijskih zemljišč uničenih, saj smo jih pozidali, na njih zgradili ceste in druge objekte, in če bodo zemljo želeli vrniti, jo bo treba nekomo vzeti. V sedanjih družbenih kmetijskih gospodarstvih sicer pravijo, da jih ta ukrep ne bi močneje prizadel, če bi morali vračati le nacionalizirano zemljo, saj imajo lastnih površin le okrog 10 odstotkov. Povsem drugače pa bo, če bodo z novo zakonodajo skušali sedanja družbena posestva povsem razbiti. In težnje so takšne, da naj bi se to tudi zgodilo.

Iz mnogih kmetijskih gospodarstev že prihajajo glasne opozorila delavcev, ki so v skrbah za svojo usodo. Na vsestranske bo to tudi velik problem, saj gre za vprašanje preživetja več tisoč zaposlenih in njihovih družin, povrhu vsega pa sedanja družbena posestva zagotavljajo 40 odstotkov slovenskih potreb po hrani. Tudi če bi razdelili vso družbeno zemljo, bi s tem sposobili za gospodarno pridelavo le manjšo število kmetij, slovenske samooskrbe s hrano pa gotovo ne bi povečali.

Previdnost pri izvajanju nove zakonodaje bo zato morala biti izredno velika, saj se bomo sicer srečevali s še slabšo obrambo večjo draginjo in mnogimi drugimi problemi. Tega se mora se najbolj zavestni sedanje oblasti, ki si je s temi dejavnosti sicer pridobila nekaj političnih točk, verjetno pa je bilo veliko več izgubila. In ker nobena oblast ni večna, se bo kaj lahko zgodilo, da bo morala naslednja oblast spet popraviati napake, ki jih je storila sedanja. Žal pa posledice vidno občutimo vsi.

Ludvik Kovač

Številke slaba tolažba

Čeprav so polletni rezultati gospodarjenja v Pomurju v nekaterih bistvenih točkah ugodnejši, kot so slovenski v povprečju, je to lahko le slaba tolažba. Posledice nestabilnega političnega sistema, ki se je kazal ob raznih gospodarskih blokadah v Sloveniji, tudi Pomurju

V prvem polletju letos je bil obseg industrijske proizvodnje v Pomurju za 3,1% nižji kot v enakem lanskem obdobju, medtem ko je bila proizvodnja v Republiki Sloveniji nižja celo za 10,2%. V vseh pomurskih občinah, razen v Gornji Radgoni, je bil obseg količinske proizvodnje manjši kot v enakem obdobju lani.

Pomurska podjetja so v obdobju januar—junij izvozila za 16,8 odstotka več blaga in storitev kot v lanskem letu, uvozila pa za 14,1% manj. Pokritost uvoza z izvozom je bila 176,7%. V primerjavi s celotnim slovenskim izvozom so rezultati Pomurcev spodbudnejši, saj se je slovenski izvoz zmanjšal za 5,4%, uvoz je višji za 3,3%, pokritost uvoza z izvozom pa je 90,1-odstotna.

Največji pomurski izvoznik je še vedno Mura iz Murske Sobotice, ki je v obdobju januar—junij izvozila blaga, storitev in tehnologije v vrednosti 41,3 milijona dolarjev ali za dobro četrtino več kot lani. V celotnem pomurskem izvozu je Mura udeležena s 47,2%, njen delež pa se povečuje. Najvišjo rast izvoza je na račun Imgrada dosegla občina Ljutomer, visoko rast pa je dosegel tudi izvoz v občini Lendava, kjer je turniška Planika povečala izvoz za več kot enkrat v vrednosti 17 milijonov nemških mark. V strukturi uvoza, ki je letos v Pomurju manjši za 14,1%, je največji delež reprodukcij-skega materiala, nekaj je še opreme in blaga za splošno porabo. Predvsem je manjši uvoz blaga splošne porabe. Z izgubo je v Pomurju letos poslovalo 91 podjetij, od tega 38 družbenih in 53 zasebnih.

Izkazane izgube je za čez 170 tisoč din. Največji delež "je pridelala" industrija, sledi kmetijstvo, gradbeništvo, gostinstvo ter turizem.

Tudi v letošnjem letu so se stečajni postopki nadaljevali, vloženih je bilo 15 prijav za postopek, 9 družbenih in 6 zasebnih podjetij, ki so imela zaposlenih 2.382 delavcev.

Toliko zgovorna statistika. Napovedi za drugo polletje so negotove, znana dejstva pa ne napovedujejo nič dobrega. Kot vse kaže, se bo padec proizvodnje nadaljeval, prodaja bo manjša, izvoz, ki smo si ga zadali kot prednostno nalogo, pa bo brez prave pomoči banke ter korenitih sprememb pri tehnologiji in prodaji blaga nemogoče povečati.

Renata Ficko

MURA

DEVIZE SO ROKI IN KAKOVOST

Letošnji kolektivni dopust, ki so ga v Muri začeli skoraj istočasno, kot se je razmahnila vojna nad Slovenijo, ter prvi delovni dnevi po njem so v Muri minili v znamenju specialnega boja — boja za tuje kupce, ki jim namenljajo 90 odstotkov svoje proizvodnje in od katerih je šeststisoč glavi kolektiv tudi eksistenco odvisen. Kot vse kaže, so za zdaj boj dobili, delež izvoza se v nekaterih delih proizvodnje celo povečuje. Pa vendar je poslovna vez s tujim partnerjem še vedno pod nenehnim pritiskom politične in gospodarske nestabilnosti na Slovenskem, dogajanja v sosednji Hrvaški, v zadnjem času celo udara v Sovjetski zvezi. Zaenkrat je Mura uspela obdržati izvozno tradicijo, ki jo je ustvarjala in s katero je rasla trideset let, v pričakovanju in prizadevanjih, da bo tako tudi ostalo. Napovedi ne tvega niti njen glavni direktor Božo Kuharič.

Kako v Muri ocenjujete polletne rezultate poslovanja?

»Prvo polletje smo uspešno sklenili, poslovali smo pozitivno in dosegli tisto, kar smo si zadali v tem letu preživetja s planom. Pozitivno bilanco smo obdržali, čeprav smo morali odpisati 58 milijonov dinarjev, kar je rezultat plačilne nedisciplin partnerjev predvsem iz drugih republik. Istočasno smo obdržali standard naših delavcev, to sicer ne pomeni, da smo z njim zadovoljni, je pa boljši kot marsikje drugod. Če pa nadaljujemo Murino opcijo, da je ustvarjanje profita naša najvažnejša naloga, potem z doseženimi rezultati ne moremo biti zadovoljni. V tem trenutku vlagamo ogromne napore, da iz drugih republik dobimo denar, ki nam ga kupci dolgujejo.«

Mura izvozi 90 odstotkov svoje proizvodnje. Kakšni so bili in so vaši napori, da bi poslovne vezi s tujino, ki kritično in z nezaupanjem gleda na dogodke v Sloveniji, obdržali?

»V začetku drugega polletja smo naše odnose s tujimi kupci izredno močno okrepili. Veliko kupcev je prišlo k nam, da bi se sami prepričali, kakšen je položaj v Sloveniji, dosti kupcev smo obiskali sami. Moram reči, da smo v te stike vložili veliko napora in danes lahko z zadovoljstvom rečemo, da smo izpolnili proizvodnjo v vseh programih, tudi izpade, ki smo jih imeli. Zaradi znanega položaja smo zmanjšali proizvodnjo za domači trg na minimum, kar je te proizvodnje ostalo, pa jo usmerjamo v glavnem v Slovenijo in tisti del hrvaških firm, ki plačujejo. To pomeni bistveno zmanjšanje domačega trga, tako da je izvoz v določenih delih proizvodnje že 95- ali celo 100-odstoten. S tujimi partnerji smo načelno dogovorjeni za sezono pomlad-poletje naslednje leto, vendar je vse odvisno od političnega položaja v Jugoslaviji, ki se ji je sedaj pridružila še kriza v Sovjetski zvezi. V tem položaju je najtežje, da nimamo nobenih oprijemljivih dokazov, da bi tujim partnerjem lahko jamčili za poslovanje z nami. Upam, da nas bo v Jugoslaviji srečala pamet in da bomo zadeve začeli reševati po mirni poti. V Muri smo nekako uvedli izredno stanje v tem smislu, da je tuje kupce ne glede na težave potrebno na vsak način zadovoljiti. Jamstvo za nadaljnje sodelovanje je tudi spoštovanje dobavnih rokov in kakovost.

Do danes je Mura izvozila za 76,2 milijona mark, kar je 15 odstotkov več kot lani. Plan bomo letos presegle.«

Letos spomladi ste v Muri razmišljali o novih stotih zaposlitvah. Je to razmišljanje še realno?

»Ne glede na položaj, ki je, in ob predvidevanju, da se ne bo zgodilo nič hujšega, se v tem trenutku odločamo, da bi v proizvodnji zaposlili 40 novih ljudi. To naj bi bili mladi delavci s primerno strokovno izobrazbo, med katerimi bomo naredili kakovostno selekcijo.«

Pred kratkim je slovenska vlada pripravila predlog kratkoročnih ukrepov za gospodarsko preživetje. Kako komentirate te ukrepe kot poslanec in glavni direktor ene največjih slovenskih izvoznih firm?

»Kot prvo pogršam kakovost in globalno oceno delovanja gospodarske politike v prihodnosti. Mislim, da je prav, da se vlada odločila in pripravila dokument z ukrepi, ki naj bi vodili ekonomsko politiko v naslednjih treh mesecih. Če gledam to z vidika izvoznika, so ukrepi dobri, če bi v tem trenutku bili tudi že operativni. Dejstvo je, da v tem položaju moramo imeti takšno

gospodarsko politiko, ki bo spodbujala izvoz. Slovensko gospodarstvo se mora maksimalno usmeriti v izvoz na zahodna tržišča. Do sedaj smo po nekaterih ocenah tja usmerjali četrtno svojih zmogljivosti, po novem, glede na to, da ni jugoslovanskega in ne vzhodnega trga, bomo v ta izvoz morali usmeriti 50 do 60 odstotkov dodatnih zmogljivosti.«



Pa je to realno?

To ni realno. Mura dosega 90, v nekaterih delih proizvodnje pa celo stotodstotni izvoz, vendar je to sad tridesetletnih izvoznih prizadevanj. To se ne da ustvariti čez noč. Zato poudarjam, da je izvoz potrebno spodbujati na vseh področjih.

Pozdravljam tržno oblikovanje tečaja dinarja prek borze in tudi nakazano možnost za financiranje izvoza. Vendar tukaj zaenkrat ne vidim rešitve, ker banke nimajo denarja. Prav tako pozdravljam predlog, da se za izvoz uporablja nižja obrestna mera, vendar je tudi to ukrep, ki v tem trenutku ni operativen. Vlada bo morala vložiti večje napore, da presečejo tveganja v poslovanju s Slovenijo, prav tako bo potrebno urediti finančno disciplino s predpisi, kajti drugače očitno ne gre.

Vlada je s predlaganimi ukrepi tudi zagotovila, da bo v stikih s tujino urejala tiste zadeve, ki so se do sedaj reševale v Beogradu, vendar kakšnih večjih korakov ni bilo storjenih.

Še nekaj je, kar mi ne ugaja pri odlogu plačila davkov in prispevkov slabo stoječim podjetjem, kar bo za seboj potegnilo kolaps v drugih dejavnostih.

Osebnostni mislim, da preustroj slovenske proizvodnje v izvoz ne bo možen brez uvoza moderne tehnologije za posodobitev proizvodnje. V tem smislu sem predlagal oprostitev plačila carine in davkov pri uvozu moderne in ekološke opreme. Vendar vlada ta predlog ni podprla.

Prav tako pogršam srečanja gospodarstvenikov z vlado. Verjetno ne bi bilo nič narobe, če bi odgovorne seznanili s problemi, s katerimi se v gospodarstvu vsakodnevno srečujemo. Tisti, ki ima težave, najhitreje in najbolje vidi izhod iz njih.«

Renata Ficko

Prodajni center MI Pomurke ponovno odprt

Mesna industrija Pomurka je včeraj ponovno odprla svoj prodajni center v Murski Soboti, ki ga je zaradi posodobitve zaprla že pred meseci — Polepšana trgovina in konkurenčne cene bodo prav gotovo pritegnile veliko kupcev, ki jih znani razlogi silijo v racionalno kupovanje domačih trgovin.

Čeprav je prodajni center obratoval le dobro leto dni, se je v tem kratkem času obseg poslovanja tako razširil, da ga s klasičnimi metodami obračunov in ugotavljanja zalog niso mogli več obvladovati. Prav tako so ugotovili, da so nekatere rešitve z opremo in njeno namestitvijo neprimerne, zato so se odločili, da bodo center posodobili.

»Odločili smo se za tri posege,« pravi komercialni direktor Mesne industrije Milan Koren. »Na novo in bolj praktično smo razmestili notranjo opremo v trgovini, ki je ostala ista, uredili smo skladišče in, kar je najpomembnejše, celotno poslovanje je računalniško, tako da bomo lahko vsak dan delali obračune, spremljali nabavo in prodajo. Zato se je zaradi vojne v Sloveniji posodobitev trgovine zavlekla za več kot mesec dni.« Prodajni center v Murski Soboti je prvi med nekaj podobnimi, ki jih je želela Mesna industrija postaviti po Sloveniji in v njih ponuditi kupcem po razmeroma ugodnih

cenah veliko izbiro blaga za vsakodnevno porabo. Ideja je le vedno živa in aktualna, zaradi majhnih možnosti za relativno velika vlaganja, ki jih takšen center zahteva, pa so se ji v Pomurju zaenkrat odpovedali. Ali bo tako go v prodajnem centru cenovno kot v drugih trgovinah? »V prvi vrsti želimo biti dobri trgovci,« pravi Milan Koren. »Truditi se bomo, da bomo s cenami konkurenčni, pri tem pa obstajajo tudi omejitve, saj ima takšna trgovina določene stroške, posluje kot profitni center, ki bo moral izkazati dobro poslovanje. Ne moremo obljubiti, da bomo pri vseh proizvodih najcenejši, to je stvar nabave, nakupa, obračuna, log, pri določenih blagovnih skupinah, ki smo jih v svoji ponudbi postavili na prvo mesto, pa bodo naši proizvodi prav gotovo v konkurenčni, njihova prodaja pa izredno bogata.«

Renata Ficko

Kupci zadovoljni, trgovci ne

Če so odgovorni v Radenski še lani zatrjevali, da se ne nameravajo ukvarjati s trgovsko dejavnostjo, ker da je to zgolj zadeva trgovskih organizacij, so si letos očitno premislili. Niso si toliko premislili, kolikor jih je prisililo tržišče. Sedaj rade volje priznajo,

jo domačini kupovati drago in nerealno vodo v trgovinah. Tako so odgovarjali: to se jim ne splača, ne bi se radi zamerili trgovcem.

In kako, da so se jim sedaj upali zameriti? Lahko bi zaslišali izgovori, češ da tudi v pomurskih trgovinah prodajajo pijake, ki vodo in brezalkoholne pijače, naj niso napolnjene v Boracavi, naj niso enostavno pa bo, če zapišeš: morali so pljuniti v vodo in poskrbeti za povečanje prodaje, kajti tržišče se zaradi znanih razmer v drugih republikah vse bolj oži. Boj bo oster in neizpusten, kdor bo to prej spoznal, bo imel več možnosti, da preživi.

Vse te uvodne besede smo slišali pred prodajnim centrom Radenske, ki so ga že lani uredili v nekdanjem petanjskem obrabljeno le da je stene takrat krčili napis DISKONT.

Proti koncu leta je napis na doma izginil, o dolgo napovedani prodajni pa ne duha ne sluha. Z novim letom je začel poslovati PRODAJNI CENTER, kjer so se v prvih mesecih okolišarile zasebni trgovci in gostilničarji, saj je bila najmanjša količina, ki jo morali kupiti, pet kilogramov. Podobno torej kot prej v skladišču v Boracavi. Maja pa so začeli prodajati tudi manjše količine, tako ni čudno, da k njim vedno zavijejo tudi zdravišči gostje, ki kupijo liter slatine ali brezalkoholne pijače, saj je precej cenejša kot v trgovini ali gostilni. Seveda to ni bilo vseč trgovcem. Štiri zaposlene je že nekaj dni obiskala republiška inspekcija, ki pa ni ugotovila nobenih nepravilnosti: prijavljeno imajo izjavljene trgovce še bolj razjezilo, zagotavljajo, da bodo v svojih prodajalnah začeli prodajati nekoj jamniško kislico in druge slatine.

»Tega se ne bojimo, kajti ko-pec sam izbira, kaj bo pil. Voda pa, da prihajajo k nam tudi trgovci s hrvaške strani — pred kratkim je eden odpeljal 100 litrov slatine —, kjer imajo v polni skladišča ceneje jamniške kislice, vendar je ne morejo prodati,« je povedal Darko Grah, ki je tega dne urejal malne zadeve (seveda je tudi računalnika). Povedal je tudi, da kupci radi plačajo polovico večje količine kupljenega z gotovo preostalo pa prek dobavne plačajo še istega dne. Tudi 8-odstotni popust. Poleg vseh vrst pijač, ki jo polnijo v Boracavi, prodajajo tudi sirupe za pitje v sifonu in swing iz avtomata.

Bernarda B.

GORNJA RADGONA

Najsodobnejša samopostrežnica

Trgovsko podjetje Mercator-Sloga iz Gornje Radgone je na Tratah v središču Gornje Radgone začelo graditi najsodobnejši nakupovalni center. V prvi fazi gradijo samopostrežno trgovino. O gradnji smo se pogovarjali z direktorjem Trgovskega podjetja Mercator-Sloga Gornja Radgona Budimirjem Gaševićem. Med drugim je povedal: »Naša dolgotrajna želja, pa tudi želja krajanov je bila, da bi v Gornji Radgoni zgradili sodobno trgovsko hišo, s katero bi lahko zadovoljili naše in tudi avstrijske kupce. Zataknilo pa se je pri denarju in lokaciji. V preteklosti je naše podjetje kot nosilec razvoja trgovine v občini sredstva predvsem vlagalo v širitev trgovske mreže na podeželju. Tako smo gradili nove trgovine v Apačah, Negovi, Kapeli, Vidmu in Radencih. Zmanjkalo pa nam je denarja za gradnjo v Gornji Radgoni. Sedaj smo se odločili za etapno gradnjo nakupovalnega centra v montažni izvedbi, ker

je ta cenejša in hitrejša. Samopostrežnica bo predvidoma dokončana sredi novembra letos, imela pa bo 1.000 kvadratnih metrov prodajnih in skladiščnih površin. Kupili bomo najsodobnejšo opremo, vse pa bomo vodili računalniško. Kljub vojni in slabemu vremenu gradnja poteka po

načrtu. Poskrbeli bomo tudi za okrog 60 parkirnih pri trgovini. Pred božičnimi in novoletnimi prazniki pa bo v novi trgovini 10-odstotni popust. Mislimo, da si je obmejna Radgona tako trgovino zaslužila.«

Ludvik Kramberger



Vrtali bodo sami

Po dolgih letih so v lendavski Nafti spet obudili vrtanje, ki so ga v šestdesetih letih opustili oziroma prepustili INI v Zagrebu. Kljub vsemu pa je nekaj znanja ostalo doma, pa tudi nekaj vrtalcev se je vrnilo. V enem letu so si nabrali že dovolj izkušenj, da bodo konec tega meseca sami začeli vrtati globoko raziskovalno vrtno Središče 1 blizu madžarske meje. Vrtali naj bi 2700 metrov globoko, nadejajo pa se, da bodo odkrili novo plinsko polje. Vrtanje s polovičnim deležem sofinanciranja tudi republiški sekretariat za energetiko. Dela naj bi končali do konca letošnjega leta.

JD

Po koraku naprej dva koraka nazaj?

Hranilno-kreditne službe pri kmetijskih zadrugah so v zadnjih 20 letih veliko prispevale k razvoju kmetijstva, saj so bile ustanovljene z namenom, da bi se dinar, ki ga ustvarjajo v kmetijstvu, ponovno vračal v kmetijstvo. Žal pa v zadnjem času ugotavljajo, da zaradi zaostrenih razmer v gospodarstvu, še posebej pa v kmetijstvu, te službe ne odpravljajo svoje prave vloge.

Trenutno posluje v Sloveniji 61 hranilno-kreditnih služb, ki imajo 200 tisoč varčevalcev, kar je več kot je kmetov. Varčevalci teh služb so tako tudi zaposleni v kmetijskih organizacijah, kljub temu pa imajo varčevalci pa ugotavljajo, da se realna vrednost njihovih hranilnih vlog znižuje. Po besedah predstavnikov Zveze hranilno-kreditnih služb Slovenije imajo varčevalci pri njih 700 milijonov dinarjev hranilnih vlog, vendar zanimanje za varčevanje upada in če pridelkov ne bi izplačevali preko teh služb, bilo število varčevalcev še veliko manjše.

Takšno stanje je seveda zaskrbljujoče in bi se morali nad njim zamisliti predvsem tisti, ki so odgovorni za razvoj kmetijstva. V letošnjem letu je namreč že bila ukinjena ena hranilno-kreditna služba v gozdarstvu, podobna usoda na kaj lahko doleti tudi druge. Je pa namen ustanovitve teh služb bil vsekakor dober in to potrjujejo tudi rezultati, saj so s pomočjo teh sredstev slovenski kmetje v 20 letih zgradili 20 tisoč stališč za živino, pomembno vlogo pa so službe odigrale tudi pri kreditiranju nakupa kmetijske mehanizacije in pri vlaganjih v tekočo proizvodnjo v kmetijstvu. Že pa ugotavljajo, da so se v zadnjem času posojilni pogoji tako zaostarili, da med kmeti sploh ni zanimanja za nova posojila, pa tudi tista, ki so jih že najeli, vedno težje vračajo. Obrestne mere so se zlasti močno povečale v avgustu in za nekatere namene že dosegajo skoraj 300 odstotkov letno. Takšnih obremenitev pa kmetijstvo ne prenese, saj kljub inflacijskim tokovom cene kmetijskih pridelkov močno zaostajajo za drugimi cenami. Da je trenutni položaj resnično brezizhodni, potrjuje izračun, ki so ga napravili v hranilno-kreditnih službah. Če bi se rejec pod sedanjimi pogoji odločil za nakup 200 kilogramov bika in bi ga pri 480 kilogramov, bi pri nakupu prirast samo obrestni nasale 40 dinarjev, cena tega bika pa bi ob prodaji morala znašati 140 dinarjev za kilogram, brez vsakršne akumulacije. Tako bi rasti cen pa za kmetijske proizvode gotovo ne bo, zato se vedno manj kmetov odloča za privrževanje mladih živali. Nobenega zanimanja pa ni tudi za kakšne druge službe in v hranilno-kreditnih službah pravijo, da je za njihovo pripravi nove programe. Kako se bo vse to odražalo na prihodnosti slovenskega kmetijstva, ostaja seveda vprašanje, opimisti. Sami se zavedajo potu, ki bodo nastale in nanje glasno opozarjajo, vendar nem o odnosu do te pomembne gospodarske panoge kmetijski tu di ne morejo in ne bodo prevzeli celotne odgovornosti za posledice, ki se bodo odrazile že kaj imajo.

L. Kovač

Letos poudarek na rjavi pasmi

Čeprav je lisasto govedo najbolj razširjena pasma v Sloveniji, na letošnjem sejmu v Gornji Radgoni teh živali nismo videli. Takšna odločitev je med mnogimi rejci vzbudila začudenje, saj so bili vsako leto navajeni na lisasto govedo, vendar organizatorji letošnje razstave zagotavljajo, da to ne pomeni zapostavljanja rjavskega in selekcijskega dela pri lisasti pasmi. Mednarodni kmetijsko-živilski sejem je največja kmetijska manifestacija v Sloveniji in ker je rjava pasma govedi druga najbolj razširjena pasma v Sloveniji, so se odločili, da letos prikažejo rjavske in selekcijske uspehe pri tej pasmi.

Rjava pasma je našega domačega izvora, v preteklosti je bila oplemenitena s sivo rjavo pasmo, v zadnjem času pa še z ameriško rjavo pasmo, odlikujejo jo pa odpornost, prilagodljivost in kakovost mleka. Po ocenah organizatorjev proizvodnje je v Sloveniji okoli 180 tisoč govedi te pasme, od tega okoli 85 tisoč plemenic. Rjava pasma je kombinirana pasma

za prirejo mesa in mleka, vendar s poudarkom na prireji mleka, za kar ima zelo dober genetski potencial, saj dajejo najboljše krave tudi do 9 tisoč litrov mleka v eni laktaciji. Dosedanje selekcijsko delo na tem področju ocenjujejo kot uspešno, saj se je v zadnjih 15 letih zelo povečalo število krav, ki so vključene v kontrolo proizvodnosti. Če je še leta 1975 bi-

lo v A kontrolo vključenih 7.377 krav, se je to število v lanskem letu že podvojilo, povprečna mlečnost kontroliranih krav pa se je v tem času s 3.472 kg povečala na 3.902 kg mleka v standardni laktaciji. Seveda pa s tem še zdaleč niso izkoriščene vse genetske sposobnosti, saj še vedno 60 odstotkov kontroliranih krav daje manj kot 4 tisoč litrov mleka.

Če lisasto pasmo govedi odlikuje odlična mlečnost, pa pri njej ne kaže zanemarjati tudi primernosti za pitanje. Rezultati so namreč pokazali, da z intenzivnim pitanjem lahko dosega tudi prirasta od 1.200 do 1.300 gramov dnevno, kar so si pri tej pasmi zastavili za rejski cilj.

L. Kovač

Skoraj brez počitnic na kmetih

Turistične kmetije, ki v nekatere zahodnih državah močno popestrujejo turistično ponudbo, pri nas v preteklosti niso našle pravega mesta v ponudbi turističnih agencij. Zato je pred enim letom prav na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni bila dana pobuda, da bi ustanovili lastno turistično agencijo. Pobuda je bila sprejeta in že v novembru je 53 kmetov, osem kmetijskih zadrug, Zadruga zveza Slovenije in Zveza hranilno-kreditnih služb Slovenije ustanovilo turistično agencijo VAS, katere cilj je bil prodajati in promovirati turistične zmogljivosti na slovenskih kmetijah.

Vse to bi se seveda moralo odražati na letošnji prodaji, žal pa ugotavljajo, da zaradi nastalih političnih razmer posel ne teče tako, kot so si zamislili. Zaradi neurejenih varnostnih razmer se tuji gosti ne odločajo za dopuste pri nas in tako tudi mesta na turističnih kmetijah ostajajo prazna, saj je s posredovanjem agencije bilo doslej na oddihu na teh kmetijah le okrog 270 gostov. Je pa agenciji doslej uspelo organizirati nekaj uspešnih strokovnih potovanj, vse aktivnosti pa so že usmerjene v priprave na prihodnjo turistično sezono. Tako se že pripravljajo na izdajo novega kataloga, v katerega bodo poleg kmetijskih turizmov s prenočitvenimi zmogljivostmi vključili tudi vse ostale turistične kmetije.

ti. Že kmalu za tem je sledila izdaja kataloga Počitnice na kmetih, pa tudi sicer je agencija precej pozornosti posvečala propagiranju tovrstne dejavnosti na kmetijah.

Vse to bi se seveda moralo odražati na letošnji prodaji, žal pa ugotavljajo, da zaradi nastalih političnih razmer posel ne teče tako, kot so si zamislili. Zaradi neurejenih varnostnih razmer se tuji gosti ne odločajo za dopuste pri nas in tako tudi mesta na turističnih kmetijah ostajajo prazna, saj je s posredovanjem agencije bilo doslej na oddihu na teh kmetijah le okrog 270 gostov. Je pa agenciji doslej uspelo organizirati nekaj uspešnih strokovnih potovanj, vse aktivnosti pa so že usmerjene v priprave na prihodnjo turistično sezono. Tako se že pripravljajo na izdajo novega kataloga, v katerega bodo poleg kmetijskih turizmov s prenočitvenimi zmogljivostmi vključili tudi vse ostale turistične kmetije.

Skrb za varčevalce

Da bi kar največ nudili svojim varčevalcem in pritegnili tudi nove, so se v hranilno-kreditni službi pri Kmetijski zadrugi Panonka odločili, da bodo razširili obseg poslovanja. Svojo hranilno-kreditno službo želijo predvsem čim bolj približati kmetom, zato odpirajo lastne podružnice v temeljnih zadrugah organizacijah. Poleg dveh blagajn v Murski Soboti že poslujejo blagajne v Beltincih, Petrovcih in na Cankovi, kmalu pa bodo podružnici hranilno-kreditne službe odprli tudi v Martjancih in Prosenjakovcih. S septembrom bodo začeli s poslovanjem s tekočimi računi, kmetom pa že zdaj omogočajo brezgotovniško poslovanje, saj lahko z dviznim listkom poravnavaajo vse obveznosti v skladu s kmetijskih organizacij.

Na ta način se ne želijo le približati varčevalcem, pač pa tudi znižati stroške poslovanja, saj jim pošle in banke za te usluge zaračunavajo prevelike provizije. Zato na vseh blagajnah hranilno-kreditnih služb sprejemajo tudi vplačila za vse položnice ob minimalni proviziji.

L. K.

IZBRANE SORTE OZIMNIH ŽIT

Izbir sort ozimnih žit sloni na večletnih rezultatih natančnih poskusov v Sloveniji. Ta je vedno bolj pomemben, če želimo visok in kakovosten pridelek. To pa je odločilen dejavnik pri gospodarnosti pridelovanja.

Osnova pri izboru sortimenta ozimnih žit (predvsem pšenice) je visok pridelek in kakovost. Poleg teh lastnosti pa so pomembni še ranost, višina slame in poleganje ter odpornost proti boleznim.

V Jugoslaviji je registriranih nekaj sto sort ozimne pšenice, za Slovenijo je odbranih 12, od katerih so vse primerne tudi za Pomurje. Glede na njihove lastnosti, vpliv na gospodarnost pridelovanja in zahteve predelovalne industrije smo sorte pšenice razdelili na priporočene, v uvajanju in opuščanju. Za priporočene sorte in sorte v uvajanju bo v prihodnje organizirana tudi semenska pridelava, sorte v opuščanju pa bodo v krajšem obdobju zamenjale nove sorte.

Ana, osiješka selekcija, kakovostni razred I-A, nizka, srednje zgodnja, občutljiva za rjavenje plevic, priporočena za širšo pridelavo.

Balkan, za nas že stara novosadska sorta, kakovostni razred I-A, srednje visoka, srednje zgodnja, občutljiva za rjavenje plevic, priporočena za splošno pridelavo.

Marija, najbolj razširjena novosadska sorta, kakovostni razred I-B, srednje nizka, srednje pozna, občutljiva za rjavenje plevic, priporočljiva za splošno pridelavo.

Džerdanka, osiješka selekcija, kakovostni razred II-A, srednje nizka, srednje pozna, občutljiva za rjavenje plevic, priporočljiva za pridelavo.

Zag 87, manj znana vinkovska sorta, kakovostni razred II-A, nizka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, priporočljiva za pridelavo.

Zrinka, prav tako vinkovska sorta, kakovostni razred I-A, srednje visoka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, priporočljiva za pridelavo.

Dvanaesta, manj znana osiješka selekcija, kakovostni razred I-B, srednje zgodnja, občutljiva za rjavenje plev, sorta v uvajanju.

Žitarka, prav tako osiješka selekcija, kakovostni razred I-B, nizka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, sorta v uvajanju.

lekija, kakovostni razred I-B, nizka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, sorta v uvajanju.

Jugoslavija, že dolgo znana novosadska kakovostna sorta I-B, visoka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen in fuzarijoze klasa, v opuščanju.

Zvezda, novosadska selekcija, ki se je pri nas najbolj razširila, kakovostni razred I-B, srednje visoka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, v opuščanju.

Pitoma, pozna vinkovska (križevska) sorta, kakovostni razred I-B, srednje nizka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, v opuščanju.

Široka, manj znana sorta iz hiše Vinkovci-Križevci, kakovostni razred II-B, srednje nizka, srednje pozna, občutljiva za pepelasto plesen, v opuščanju.

Sana ni več v našem izboru. Razlog je slaba kakovost (III-C), čeprav ima še vedno najvišje pridelke. Pridelovalci jo lahko sejejo za lastno porabo (za krmo). Tudi semenska pridelava v Sloveniji ni več. V Sloveniji je pridelavo same sorta ana, balkan, džerdanka, marija, zag 87, jugoslavija, pitoma in široka, druge potrebne količine bomo dobili iz drugih republik.

V sortimentu ozimnega ječmena ni bistvenih sprememb. V pri-

poročilo so vključeni tudi pivovarski ječmeni, ki dosegajo primerne pridelke in so odporni proti poleganju.

Robur, znani francoski 6-redni krmni ječmen, srednje nizek, srednje zgodnji, občutljiv za pepelasto plesen in listno pegavost.

Alpha, dvoredni francoski ječmen, srednje visok in srednje pozna, občutljiv na listno pegavost in poleganje.

Plaisant, letos registriran 6-redni francoski ječmen, srednje nizek in srednje zgodnji, manj občutljiv za bolezn, odporen proti poleganju.

Sladoran, edina domača osiješka sorta, dvoredna srednja visoka in srednje pozna, zdrava, odporna proti poleganju, manj konkurenčna za pridelavo, zaradi tega v opuščanju.

Med drugimi ozimnimi žiti sta v sortiment vključeni rž danko in tritikala clerical, katerih lastnosti pa so znane.

Džuban Geza, dipl. inž. kmet.

PREDSTAVLJAMO NAJ-KMETIJE POMURJA 5

Kopališče za čoko

Na prvi pogled je Vučkova kmetija povsem preprosta prekmurska kmetija z mnogo cvetja pred hišo. Toda stopiti morate na dvorišče, na prostor, ki je določen za razna kmečka dela ter v sadovnjak... vsak ekolog bi bil verjetno navdušen.

Kmetija Antona Vučka je v Jovšju, zaselku Gornje Bistrice, štiriclandna družina pa se ukvarja s poljedelstvom in živinorejo. Dvorišče je prostorno, z gramozom in tlakom, na njem najdemo tudi koruznjak in vodnjak, za hišo pa ogromno 50-letno lipo.

Razporeditev objektov na kmetiji je primerna, ločeno od stanovanjske hiše so garaža, drvarnica in prekajevalnica (za dimljenje mesa). Velika prednost Vučkove kmetije je ogromen

Strokovnjaki svetujejo

Gibanje zraka v hlevu in ventilacija

2. Umetni sistem prezračevanja — ventilatorji

Zračenje z ventilatorji je neodvisno od zunanje temperature. S pomočjo ventilatorjev lahko potiskamo sveži zrak v hlev ali sesamo onesnaženi zrak iz hleva.

— Podtladni sistem zračevanja

Ventilator sesa onesnažen in izrabljen zrak iz hleva. Dovod svežega zraka je urejen preko usmerjevalnikov zraka. Sistem je enostaven in uporaben za hleve širine do 13 m.

Druga možnost je dotok svežega zraka preko oken, ki se samodejno odpirajo in zapirajo. Odvod izrabljenega in onesnaženega zraka pa je urejen preko toplotno izoliranega zračnika, ki mora biti najmanj 50 cm nad slemenom. V tem toplotno izoliranem zračniku je ventilator, ki sesa zrak iz hleva, pomaga mu pa tudi sila vzgona.

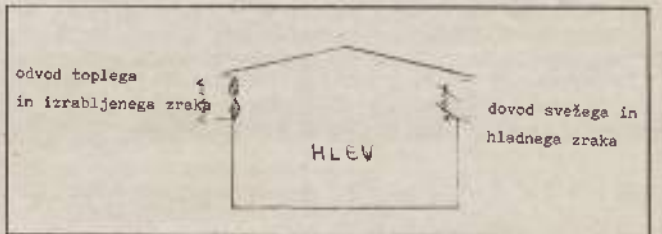
Tretja možnost je dotok svežega zraka po kanalu nad stropom in vstop v hlev skozi odprtine v stropu. Ob vzdolžnih stenah pa so nameščeni ventilatorji, ki sesajo zrak iz hleva.

— Natlačni sistem prezračevanja

Ventilatorji sesajo zrak skozi zračnike v hlev. Pred vsakim ventilatorjem so nameščene razdelilne deske, ki usmerjajo zrak. Zrak se v hlevu iztroši in odteka skozi odprtine v stenah (lahko skozi okna).

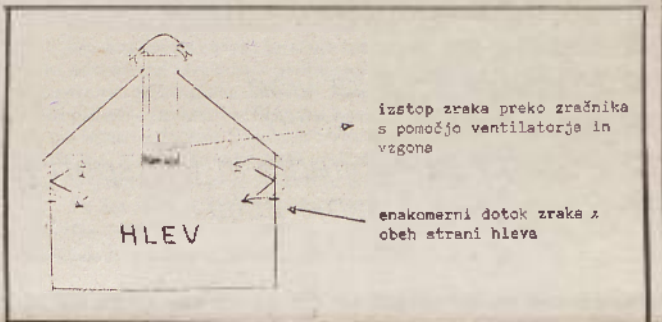
Z ventilacijo želimo doseči ugodno klimo v hlevu. Težiti moramo k čim bolj izenačenim klimatskim razmeram za vse živali v hlevu. Zrak se v hlevu mora enakomerno porazdeliti.

Primer neenakomerne porazdelitve zraka v hlevu pri podtladnem sistemu ventilacije.



Dovod svežega in hladnega zraka poteka skozi okna na eni strani hleva, na drugi strani hleva pa ventilatorji sesajo topel in izrabljen zrak iz hleva.

V tem primeru zrak ni enakomerno porazdeljen po celem hlevu. Prihaja do razlike v temperaturi, čistoči, hitrosti gibanja zraka, relativni vlažnosti...



V tem primeru zrak enakomerno vstopa z obeh podolžnih strani hleva in izstopa preko zračnika, v katerem je ventilator na stropu hleva.

Kaj želimo doseči s prezračevanjem hlevov?

- Vzdrževanje optimalne temperature za živali,
- vzdrževanje relativne vlažnosti, ki ne sme preseči 80 %,
- vzdrževanje ustrezne čistoče zraka oz. vsebnosti škodljivih plinov (CO₂, NH₃, CH₄ idr.).

Če bomo te pogoje izpolnili, lahko pričakujemo za 10 % večji prirast v istem času.

V Avstriji so izračunali, da se naložba 2.000 Asch/GVŽ za ventilacijo že v 1 letu povrne z 962 Asch/GVŽ na račun izboljšane prireje. Tako hitro se ne povrne niti ena naložba v kmetijstvu.

Kaj zmanjšamo z izboljšano rejo živali?

- Bolečine živali,
- poškodbe živali,
- obolenja živali,
- trpljenje živali,
- pogin živali.

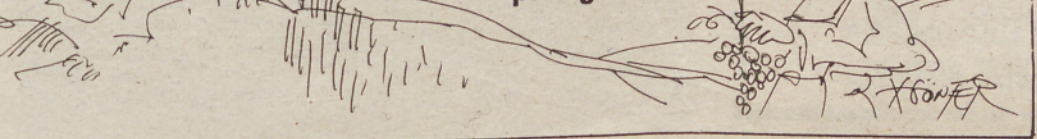
Vse naštetе zdravstvene spremembe, ki se odražajo v poginu živali, zelo škodljivo vplivajo na proizvodne zmogljivosti živali in povzročajo izgube v proizvodnji. Z izboljšanjem rejnih razmer se stroški reje povečujejo, vendar so do določene ravni sprejemljivi.

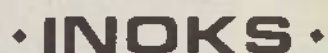
Sestavil: Janez Lebar, dipl. inž. agr.



Ena najbolj ekoloških kmetij Antona Vučka z Jovšja na Gornji Bistrici; lesena ograja pred hišo bi bila seveda lepša

Toča, peronospora, oidij... Sodi kljub vsemu ne bodo prazni, vsega vina ne bom mogel spiti; ko bi mi vsaj kdo prišel pomagat (s)piti, če že ne pride pomagat delat.





Černelavci, d.o.o. Gorička 150
69000 Murska Sobota
tel: (069) 21-174, 24-829
telefax: (069) 21-174

- Cisterne z ovalnim grlom (prostornine do 30 tisoč l)
- Cisterne s plavajočo podnico (vedno poln sod)
- Nerjaveči bojlerji za centralno ogrevanje
- Cisterne za shranjevanje in prevoz mleka

Pavlinjek inq. Štefan, inq. Irena

Priporočamo se z izdelki za vinogradništvo iz plastičnih mas:

- Okrogle kadi (60 do 100 l)
- Oglate kadi
- Plastični sodi za vino
- Rezervoarji za vodo
- Posode za nabiranje in transport grozdja
- Posode za kisanje zelja

Letošnjo predstavitev slovenskih vin na kmetijsko-zivilskem sejmu v Gornji Radgoni sta spremljali dve zanimivi novosti. Prvič so lahko obiskovalci ocenjena in nagradjena vina tudi poskusili, poleg tega pa si ogledali strokovno pripravljeno razstavo Trta in vino skozi čas. Na pobudo mag. Toneta Zafošnika jo je pripravil Zgodovinski arhiv s Ptuja, finančno pa so razstavo omogočili Poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo Republike Slovenije in Kmetijski sejem Gornja Radgona.

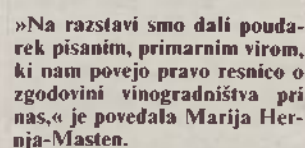
Tudi naši predniki so popili mnogo vina, zanimivo pa je, da so pili vsaj dve ali tri leta staro vino.

Vse premalo se zavedamo, da vinska trta na slovenskih tleh ni od včeraj ter da se vinogradništvo ni začelo pred dvajsetimi leti. Po podatkih Kmetijskega inštituta Slovenije je bilo na slovenskem Štajerskem leta 1784 kar 24 tisoč hektarjev vinogradov, na ozemlju Slovenije je bilo pred dobrimi 100 leti prek 50 tisoč vinogradov, leta 1954 še 31 tisoč, leta 1990 pa samo še 19 tisoč 500 hektarjev. Na Slovenskem že stoletja živi rod, ki je bil vešče pridelovanja dobrega vina, najsi bo za samostane, cerkev, cesarje ali bogate trgovce ob morju. Tradicija in ljubezen do vinske trte sta pripomogla, da je vinogradnik prebrodil številne ujme in vinogradništvo na slovenskih tleh uspel ohraniti — ohranil je trto pred trsnó ušjo in zakonskimi nesmisli.

Zgodovinski arhiv s Ptuja ima prav gotovo zbranega največ gradiva o vinogradništvu in vinarstvu v Sloveniji, poleg tega pa so podobne razstave (o vinogradništvu, trsnicarstvu) pripravljali že prej in sodelovali na veliki razstavi v avstrijski Gmlicici. V nasprotnem ne bi zmogli v tako

protneni ne bi zmogli v tako kratkem času pripraviti dokaj obsežne razstave, saj se je pobuda pojavila šele marca letos.

Marija Hernja-Masten, ki je skupaj z **Nado Jurkovič** avtorica razstave, je dejala: »Precej gradi-



va smo imeli že zbranega, bodisi zaradi prejšnjih razstav ali zato, ker nas je ta tematika zanimala. Na Ptuj je nekdo že bil vinogradniški muzej, zdaj pa imamo največ gradiva zbranega v arhivu. Koncept razstave je popolnoma drugačen od gomiliške. Mi smo poudarili pisane, primarne vire, povedati pa moram, da je zgodovina vinogradništva v strokovni literaturi zelo slabo obdelana. V teh nekaj mesecih smo morali obiskati in poiskati gradivo in eksponate na Primorskem, Dolenjskem in drugod, fotografirati, izbrati najprimernejše. »

Razstava Trta in vino skozi čas je pravzaprav nazoren prikaz, do kam je segalo vinogradništvo pri nas v preteklosti, kje so korenine te dejavnosti.

Zanimiv je začetek ocenjevanja vina. Herbersteini so prodajali vino iz trga Lenart Tržacemom. Ker so jim pošiljali slabo vino, so Tržacani imenovali posebno ocenjevalno komisijo, v kateri so bili cerkovnik iz Lenarta, upravitelj gosposčine iz Maribora, vinar od Sv. Trojice in drugi. Ti so le četrtino vina ocenili kot dobro, četrtino za se sprejemljivo, polovico pa so gospodu spoštljivo vrnili.

DUM LUCET BIBEMUS SODALES

TRTA IN VINO
SKOZI ČAS



»Vinogradništvo je prav gotovo ena od pomembnejših dejavnosti, s katero so se ukvarjali ljudje na slovenskih tleh. Koruzo in krompir so prenesli sem šele kasneje, prej pa so se ukvarjali v glavnem z vinogradništvom in pridelovanjem prosa, ajde, ovsa in drugih žit. Živinoreja je bila tukaj na nizki stopnji. Imam podatke, kako se je v Lenartu 1831. leta začela pospeševalna služba: kupili so štiri žrebce,« je povedala Marija Masten.

vim kadilom. 1867. je Franjo Jurišić od Negove pri Radgosti napisal poučno brošuro Umni vinogradec.

Najstarejši zapis, ki je po-
znan z vinogradništvom, je v
prekmurskem jeziku. Izhaja iz
1640. leta iz Martjanec, s
ri pa o prodaji vinograda. Za-
pis je znan jeziku
manj pa vinogradnikom.

Nekaj vzporednic lahko pose-
gnemo tudi z današnjim časom.
ob koncu prejšnjega stoletja
začeli mali vinogradniki uspe-
vljati velike kmetijske družine
društva z namenom, da bi bili
konkurenčni velikim vinog-
kom. »Veliko škodo
med obema vojnoma
govci štajerskemu vino-
štvu z nakupovanjem vin južnega
porekla, ki so ga mešali s
vostnimi štajerskimi vin-
pisal Mag. Anton Skaza.

Obiskovalci se jema so lahko opazili, da je bil stavljenih kar nekaj originalnih muzejskih eksponatov. To je bilo seveda veliko tveganje, saj bili vsi predmeti v vitrinah. Vzrok, zakaj niso dali na prostor raje odlikov, je preprost — ponaredek so tako drage (materiali so v celoti iz uvoza), da si jih niso mogli privoščiti. Tudi časa ni bilo dovolj. (Latinski napis iz naslova je najden na vinski čaši iz 1. stoletja)

Vse najboljše,
Slovenija!

Se še spomnite, kako rasni so bili v Radgonskih gorah tani dvembra, ka so ob venške samostojnosti iz slovenskih klopi v Ljubljani nazdravljali valvasorjem, penecim grozdja, ki je zraslo v Srbiji.

Velika napaka kupčevskega protokola. Predsednik France Binar je sprejel kritiko in naslednji slovensosti skusil popravi. Spomladi so polnilnice vina v Sloveniji prebrabilo (zahtevo), da naj napolnilo posebne steklenice ter jih opremi z napisi kot: neodvisna, slo-

V radgonskih gorah so napolnili 5 tisoč steklenic zlate pene in jo že tudi prodali čeprav cena ene steklenice kar 400 evrov. 15 odstotkov te cene pripadajo "Studio za marketing" za oblikovanje nalepke in 10 odstotkov Ministrstvo za informacijske tehnologije in komunikacije. Vsebinsko je v napis: Polnjeno iz tokol Republike Slovenije ob glasitvi samostojnosti in enotnosti Slovenija.

V prihodnje naj bi se tokolarnih sprejemnikovskih predstavništvih v zdravljali s penecim

ZETOR ZA VINOGRADNIKE!

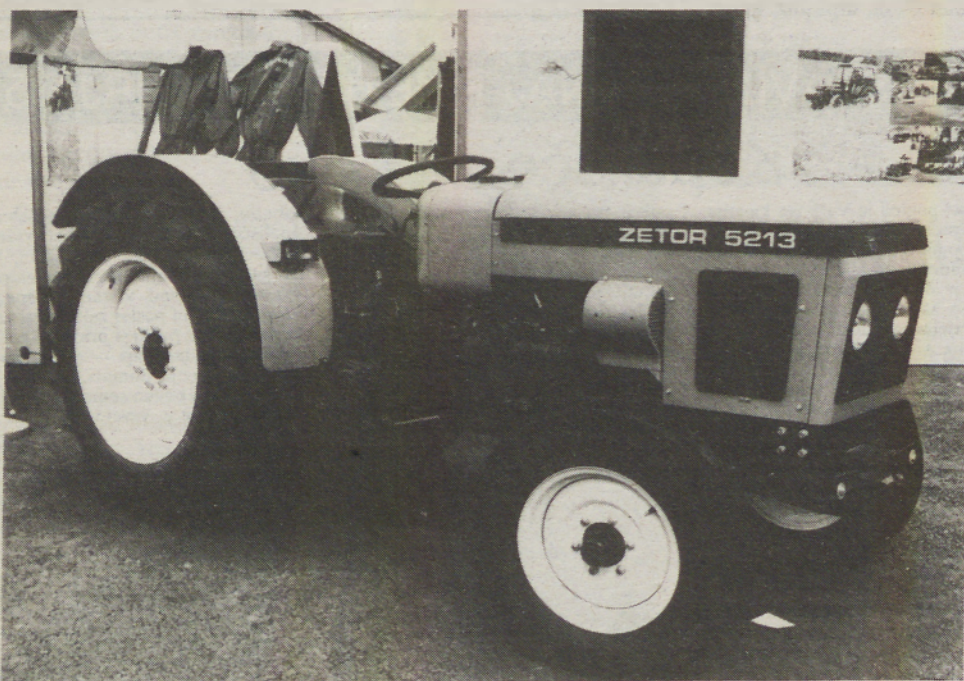
- prvič na tržišču
v Sloveniji traktorji
za obdelovanje
vinogradniških
površin

ZETOR 5243!

KMETIJSKA ZADRUGA p. o.

AGRONIT SLIVNICA

SLIVNIŠKA 7, SLIVNICA PRI MARIBORU
62312 SLIVNICA



Vse informacije, nakup in takojšnja izdoba v Slivnici, Slivniška 7.

ASORTIMAN NISO SAMO TRAKTORJI, PONUJAMO VAM TUDI UMETNA
GNOJILA, ŠKROPIVA, SEMENA IN OSTALE NEPOGREŠLJIVE ARTIKLE!

PRIJATELJI, PIJMO, DOKLER JE ŠE SVETLO

Zlasti sauvignoni in pinoti iz Pomurja

Sivno vzorcev, ki jih je morala v začetku avgusta oceniti komisija, se je letos povečalo kar za 60 odstotkov, med njimi pa je bilo tudi precej višjih vira pomurskih vinogradnikov. Zlate in velike zlate medalje so prejeli:

STANKO ŠOSTER (Ljutomer) zlato za sauvignon (18,77), VINKO IN DANIELA PLEMETIŠ (Murska Sobota) zlato za beli pinot, renski rizling, beli pinot (18,55, 18,80 in 18,61), VG KAPLA zlato za dva traminca (18,98 in 18,10), RADGONSKO GOHCE zlato za janževce (18,14), veliko zlato za traminca, ranino in zlato penino (19,55, 19,71 in 19,45) ter naziv šampiona za sauvignon. Ranino ugodni izbor in zlato radgonsko penino (19,04, 19,77 in 19,58), DR. AVGUST ŠADEL (Ljutomer) zlato za sauvignon (18,34),

VLADO IN FRANC KUPLJEN (Videm ob Ščavnici) zlato za traminca in beli pinot (18,31 in 18,22), LUDVIK VUKAN (Murska Sobota) zlato za sauvignon (18,25), MARIJA IN IVAN BORKO (Gornja Radgona) zlato za beli pinot, chardonnay in sauvignon (18,02, 18,78 in 18,61) ter veliko zlato za renski rizling in traminca (19,08 in 19,02), LJUTOMERČAN LJUTOMER zlato za chardonnay (18,67) in veliko zlato za izbor laškega rizlinga in arhivski beli pinot (19,52 in 19,44), RUDI KOROŠEC (Gornja Radgona) zlato za laški rizling (18,58), MAKS GOŠNJAK zlato za laški rizling in šipon (18,67 in 18,57), ERNEST NOVAK (Murska Sobota) zlato za beli pinot in laški rizling (18,95 in 18,87), MIHAEL TREMEL zlato za chardonnay in rose zweigelt (18,61 in 18,17) in MILAN KRIZAN (Gornja Radgona) zlato za beli pinot (18,97).

»Čista« klet

Vina in peneča se vina Radgonskih gor, enote, ki od 30. junija letos ni več v okviru ABC Pomurke, spadajo v najvišji cenovni razred. Ni potrebno, da se na policah oziroma le po poznih trgatah in arhivskih vinih, da bi opazili razliko — pogledajte samo, koliko stane priljubljeni in »od sonca razvajeni« janževci in kolikšna je cena drugih namiznih

mešanic. Cena gornjeradgonskih vin je najmanj dvakrat višja od vin normalne kakovosti.

Kljub temu pa je klet Radgonskih gor tako imenovana čista klet, kar pomeni, da lahko prodajo prav vse, kar pridelajo in vzgojijo v svojih sodih. Že omenjenega janževca bi lahko prodali ogromne količine, čeprav niti dosedanje niso zanemarljive: v enem letu prodajo 150 vagonov ali 15 tisoč hektolitrov janževca.

»Ne bojimo se, da bi nam kdo v prihodnje prevzel trg, saj je porabnik navajen na naša vina. Če bo kdo uvažal poceni vina, ta ne bodo kakovostna. Vsako dobro vino je drago. Stroški pridelave so pri nas tako veliki, da ne moremo imeti nizke cene,« je povedal direktor Radgonskih gor Franc Škorbar.

Gornjeradgonska vina so dobila za letnik 1990 prav nepriznanih veliko priznanj in medalj. Na mednarodnem ocenjevanju za vino 91 (bilo je v Gradcu) so prejeli dve zlati medalji za zlato radgonsko penino in eno zlato za srebrno penino. Na ocenjevanju slovenskih vin v Gornji Radgoni so prejeli naziv šampiona za sauvignon, radgonsko ranino in zlato penino.

RADGONSKA RANINA ŠAMPION

Radgonska ranina (jagodni izbor) je na gornjeradgonskem ocenjevanju prejela najvišjo oceno (19,77).

Že ime radgonska ranina pove, da je to grozdje najprej zrelo. Radgonske gorice imajo okrog 2 hektarja vinogradov zasajenih s to trto, na kateri dozori grozdje že konec septembra. Lega vinogradov je zelo ugodna in hkrati nekoliko simbolična — v Policah okrog razpadajoče graščine Hudrga.

Namesto septembra so lanske trgateve opravili šele konec oktobra, ko je bilo grozdje že skoraj suho. Dobili so 600 litrov dragocene in zelo kakovostne tekočine.



Obeta se dobra letina

Tako kot kmetijci so odvisni od narave in njene muhavosti tudi vinogradniki. Najprej se bojijo spomladanskih pozeb in poznih zmrzali ali celo snega, nato ugodnih razmer za razvoj raznih škodljivcev in kasneje, ko so grozdi že oblikovani, neurij s točo. Ko so že mislili, da ne bo več hudega, je vinogradnike na Ljutomerskem in ormoškem območju presenetila toča.

Strokovnjaki že sedaj napovedujejo, da bo letošnja letina ena najkakovostnejših, a tudi najbolj skromnih. Količine grozdja, ki jih bodo odkupile kleti, bodo precej manjše kot prejšnja leta — pa ne le zaradi toče, ki je tako zasebnikom kot tudi Ljutomerski kleti iz Ljutomera pobrala precej pridelka, ampak je vzrok tudi v vse močnejši in glasnejši organizaciji zasebnih vinogradnikov. Namesto v klet, v katero so vozili presežek grozdja vsa minula leta, ga bodo peljali v predelavo in shrambo v večjo zasebno klet (teh je namreč že precej) ali pa ga bodo obdržali kar doma, saj bodo količine manjše kot lani.

Kakšna bo kakovost letošnje letine, je težko napovedati, saj je to odvisno od vremena v prihajajočih tednih. Glede na dosedanje zorenje, se bo glavna trgatve srednje poznih sort začela nekje sredi oktobra (nekako sedem dni kasneje kot lani), šele takrat pa bo verjetno določena odkupna cena grozdja. Okvirne napovedi so, da naj bi kilogram grozdja stal od 20 do 25 dinarjev, toda vemo, da je dinar vse manj vreden in da se cene dvigujejo iz dneva v dan. Se bo spet ponovila stara pesem — grozdje bo prepoceni plačano, vino predrago predano, zaslužili pa ne bodo ne vinogradniki in ne kleti, temveč nekdo tretji?

ČAKAJOČ NA ZAKON

Vinogradništvu se obetajo velike spremembe, ki ne bodo (ne bi smele) vplivale na kakovost slovenskih vin, ampak bodo le spremenile obliko organiziranosti in način prodaje zasebnih vinogradnikov. Poglejmo nekaj primerov z našega območja.

Vinogradniško-sadlarska zadruga Ljutomer ima že nekaj mesecev vso potrebno dokumentacijo za registracijo na sodišču, vendar je uradno še vedno ne morejo ustanoviti (tako kot ne drugih zadrug), ker ni potrebnega zakona. Vnaprej imenovani direktor zadruga, ki še vedno ne more opravljati funkcije, je Miro Steržaj. Pojasnil je, da so zadrugo ustanovili člani Društva vinogradnikov in sadljarjev Ljutomer, 60 članov je že vključenih in ti so tudi vložili svoja sredstva. Glavni cilj zadruga bo oskrbeti zadrugnike po najkrajši in najhitrejši poti z reprodukcijskim materialom, predstavljati vina zasebnih vinogradnikov na sejnih, hkrati pa skrbeti za učinkovito prodajo v okviru turistične ponudbe. Člani zadruga v ustanavljanju pa računajo tudi na možnost sodelovanja v neposredni bližini vinske kleti. Sodelovanje bo nujno, je prepričan Miro Steržaj, kajti v nasprotnem bodo zaslužili posredniki.

Goričko se imenuje Društvo vinogradnikov Prekmurske gorice, ki vključuje 650 vinogradnikov. Čeprav še nimajo uradno ustanovljene zadrugne organizacije, že gradijo zadrugni dom v Ivanovcih, ki bo pravzaprav sedež in prodajalna specializirane zadruga. Zadrugniki bodo lahko tam stekleničili vino, prali steklenice in prodajali vino. Njihov cilj bo uveljaviti vino zasebnih vinogradnikov. Letos sta pod enotno nalepko Moja vas polnila vino le dva zasebna vinogradnika (Tremel, Novak), in sicer okrog 4 tisoč buteljk. Toliko steklenic so napolnili tudi goričanci, ki je pravzaprav kakovostno mešano vino zasebnih vinogradnikov, ocenjeno z oceno 17,9. Prihodnje leto naj bi napolnili že 30 tisoč steklenic. O Prekmurskih gorah so namreč v minulih letih najhitreje obnavljali vinograde, letno po 20 do 30 hektarjev, tako da pričakujejo v prihodnjih letih močan količinski porast grozdja in vina.

Podobno razmišljajo tudi vinogradniki iz Lendavskih gor, ki tako kot zasebni vinogradniki s Prekmurskih donegujejo vino v kleti Radgonskih gor v Gornji Radgoni. Bolje tako, kot pa da bi iz trme želeli vse opraviti sami, kajti še vedno se dogaja, da iz dobrega grozdja dobijo slabo vino. Bo pa v prihodnje potrebno pazljivo proučiti, kako in s čigavo pomočjo bodo prodajali svoj pridelek in vino.

PRIPRAVILA:
BERNARDA B. PEČEK



Mihael Tremel, Bokračič:

»Veseli me, da se je to radgonsko ocenjevanje, ki je zelo strokovno, tako lepo razvilo. Prejel sem dve zlati medalji za chardonnay in rose zweigelt letnik 1990. Za to je bilo potrebno veliko požrtvovalnega dela, pravilno kletarjenje in najprej dobre sorte. Vinograde in vinske klete imamo v bližini turistične kmetije v Bokračih. Zaenkrat kletarim še sam, imam pa tudi lastno polnilnico. Na 1,5 hektarja je posajenih 5 tisoč trsov. Gostje zelo radi izbirajo med mojimi domačimi vini v butelčnih steklenicah. V začetku sem se bal, da jih ne bom mogel prodati, kajti včasih so govorili, da je najboljša »odprto« vino. Nekaj posebnega je rose, saj take sorte pri nas ne najdete. To je križanec med modro frankinjo in plavim burgundcem, izvira pa iz Gradišanske v Avstriji. Tri leta sem se izpopolnjeval v tehniki pridobivanja vina rose — imel sem namreč preveč rdečega vina — in, kot kaže, se je splašalo. Upam, da bom drugo leto še uspešnejši.«

Spoznali ste nas na sejmu v Gornji Radgoni!

- Ko boste potrebovali rotacijski mulčer za vinograd, njivo (mulčenje koruzne slame), nas obiščite ali pokličite

KOVAŠTVO IN IZDELAVA KMETIJSKIH STROJEV

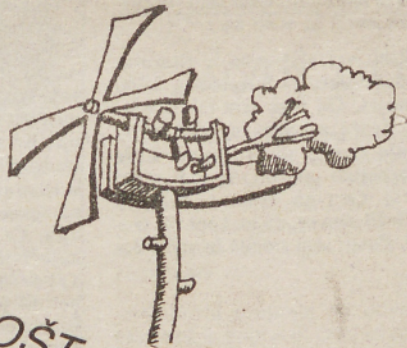


FRANC
ROŠKER

10 let

62351 KAMNICA, ROŠPOH 76 B - TELEFON: (062) 621-233

TRGATEV '91



DA BO MOŠT SLAJŠI
IN VARNO SPRAVLJEN!
— »püte« (brente) — kadi
— mlini za grozdje — »preše«,
navadne in hidravlične
— črpalke za
pretakanje mošta

IZJEMNA PRILOŽNOST!
STROJE ODPELUJETE
TAKOJ. PLAČATE V
TREH LETIH!
KAKO NAS
NAJDETE?



Obiščite našo prodajalno v Spuhlji 53, Ptuj,
tel.: 062/776-836, 776-208.

V STRAHU ZA ŽIVLJENJE ZAPUSTILI SVOJE DOMOVE

S tako imenovanih kriznih območij na Hrvaškem lahko skoraj vsak dan slišimo novice ali vidimo na televiziji prizore, ki nas globoko pretresejo. Kako je mogoče, da se življenje tako naenkrat obrne in postalne polno sovraštva, groze, trpljenja... Nekoč bratje, sosedi, prijatelji... postanejo smrtni sovražniki, ki so se med seboj pripravljali streljati, mučiti drug drugega, masakrirati... Koga ne bi postalo strah takšnega življenja? In ljudje bežijo s svojih domov.

Nekatere družine so se zatelele tudi v Pomurje k svojim sorodnikom ali znancom. Kakšnih sprejemnih centrov za begunce namreč nimamo. Rdeči križ pa jim je pripravljen pomagati s hrano in oblačili. Obiskali smo nekatere med njimi, da bi slišali pripovedi o stiskah, ki so jih prisilile, da so zbežali z doma. Še vedno jih je precej strah in najraje o vsem tem sploh ne bi govorili, razen če ostanejo anonimni, da ne bi imeli morda kakšnih posledic tisti, ki so jih sprejeli, pa tudi oni, če se bodo kdaj vrnili na svoje domove.

Nekoč so se dobro razumeli

ON: »V našem kraju, ki je v občini Vukovar, smo vse do 2. maja letos živeli brez posebnih pretresov, čeprav je bilo tudi pri nas čutiti nekakšen nemir. In ko se je zgodil pokol mupovcev v Borovem selu, se je življenje popolnoma spremenilo. Od takrat so začeli postavljati barikade, prišli so vojska, garda, policija in začelo se je streljanje.«

ONA: »Skoraj vsak dan smo se morali zaklepati v stanovanje in skrivati v kletih, kajti pogosto so nas obstreljevali z minometali ali drugim orožjem. To so delale četniške skupine, pa tudi vojska je bila tam. Kasneje so se začeli v njihova oblačila preoblačiti četniški teroristi, da so lažje opravili svoje zločinsko delo.«

ON: »Zakaj so zbežali Srbi? Nihče jih ni podil. To mi je bilo najprej čudno. Spoznal sem, da je bilo to zato, da bi svoje otroke in žene spravili na varno in bi potem teroristi lažje tokli po hrvaških hišah, kajti v začetku se napadalci niso preveč ozirali, kje je kdo. Tako je nekoč noč min padla prav na sosedovo dvorišče, kjer so živeli Srbi. Naredila je veliko škodo. Nekoliko je bila poškodovana tudi naša hiša. Po tem dogodku so se sosedje odselili v Srbijo. Z njimi so se sicer dokaj dobro razumeli.«

ONA: »Nekoč smo živeli lepo in složno. Sploh ni bilo opaziti, da smo različnih narodnosti — eni Hrvati, drugi Srbi, tretji Madžari, Čehi, Slovaki, Nemci... Tisti, ki so bili naseljeni tu že dolgo časa, se večinoma niso pridružili srbskim ekstremistom in četniškim teroristom. Nasprotno pa so ravnali tisti, ki so se v zadnjih letih preselili v naše kraje iz Srbije. In zakaj vse to? Mislim, da so bile napake tudi na hrvaški strani. Moj mož ne želi, da to povem, ampak meni se zdi, da politika HDZ-ja v začetku ni bila dobra. S tem so veliko vplivali na odpor srbskega življa. Vem, tega niso hoteli, ampak Srbi niso imeli zaupanja v novo oblast. Seveda pa to ne opravičuje, da počnejo vse to.«

ON: »Nekega dne smo šli praznovati rojstni dan k ženinim sorodnikom. Tam smo posedeli kakšno uro in pol, se malo povesečili in vsaj za hip pozabili na to, kar se dogaja zunaj. No, ko smo se vračali, bi bili lahko vsi mrtvi. Od doma smo bili oddaljeni okrog 200 metrov, ko smo opazili, da so se začele prave ulične borbe med četniki in našimi. Nismo mogli ne naprej ne nazaj. Tedaj je opazila našo stisko bližnja srbska družina in nas sprejela pod streho. Kasneje smo se le nekako prebili do doma. Čez nekaj časa smo slišali močan pok in opazili, da je mina prebila streho. Zbežali smo v klet.«

ONA: »Zapostena sem bila v Vukovarju. Mož me je vozil na delo z avtomobilom, ker se z avtobu-

som nisem upala peljati. Zadnji čas so skoraj vsak dan blizu delovnega mesta nizko preletavala vojaška letala in nas strašila. Padale so tudi granate. Kdo naj dela v takšnih okoliščinah? Dan pred našim odhodom so napadli tudi središče Vukovarja. To je bilo grozno.«

ON: »Prvega avgusta bi moral začeti delati. Šel sem v tovarno. Nad nami je nizko preletavala vojaško letalo in tudi streljali so z mitraljezom. Od nekega pa so letale mimo nas kroglo ostrostrelcev. Ranjen k sreči ni bil nihče, ker je šlo najbrž le za strašenje, da ne bi mogli delati. Ta načrt jim je tudi uspel. Že prej pa so nas zapustili vodilni kadri, ki so bili skoraj vsi Srbi. Odšli so nekam v Vojvodino in pustili za seboj vse neurejeno, tako da niti nismo mogli dobiti plače.«

ONA: »Drugega avgusta je pokalo še močnejše. Padlo je veliko min. Nismo mogli več vzdržati. Mar naj bi vse te grozote še naprej doživljali tudi naši otroci? Hišo so nam že poškodovali, pri sosedih je bilo še huje. In ko smo zvedeli, kako strašen zločin se je zgodil v kraju Dalj, ter da so v Borovem selu ustanovili srbsko milico, smo se odločili, da zapustimo kraj, kjer nam je bilo prej tako lepo. Velikokrat smo se spre-

hajali ob Donavi. Tam so zgradili tudi lep dom tehnike z restavracijo. Bilo je res romantično. Vse tisto so porušili.«

ON: »Nekateri so imeli na bližnjem hribu vinske kleti. Ko so hoteli iti tja, so jim na nekakšni novi srbski občinski upravi rekli, da to ni več njihovo in da tam nimajo kaj iskati.«

Videli smo tudi, kako je prišlo na polja blizu našega kraja 24 kombajnov. Kombajnisti so imeli pri sebi avtomate, poleg tega pa so jih varovali stražarji. Želi so pšenico in jo vozili v Srbijo. Radio Vukovar je govoril, da jim tega nihče ne brani, vendar naj res vozijo svojo pšenico, ne pa da kradejo drugim. Pri tem jim je pomagala tudi vojska. Pokradli so tudi živino iz hlevov PIK-a Vukovar. Človek tega ne more razumeti.«

ONA: »Ne vem, kaj bi bilo, če bi še ostali tam. Tu so nas lepo sprejeli in nam ničesar ne manjka. Zavedamo pa se, da ne moremo biti ves čas v breme drugim. Domo se ne želimo vrniti, ker se bojimo, da tam ne bo nikoli več miru in složnosti. Bojimo se masčevanja, sporov med ljudmi in vsega drugega. Ne vem, kaj naj storimo. Mogoče bomo odšli kam daleč, proč od vsega tega...«



Veš, sinko, tudi jaz ne razumem, zakaj vse to.

Srbi so se zbali za privilegije?

Podobna usoda je doletela neko drugo družino iz vasi tik ob meji s Srbijo.

MATI: »Radio Vukovar je sporočil, da se je treba izseliti — otroci, žene in starejši ljudje. Sama nisem hotela na pot, da bi oni tu umrli, jaz pa potem ne bi imela skoraj nikogar več. Rekla sem, da gremo vsi od hiše, a se je starejši sin odločil, da ostane. Vedeli smo, kam lahko gremo, saj so nas že prej klicali, da se lahko umaknemo sem, če bo potrebno. Ponoči smo se odpravili, vzeli smo najnujnejše stvari in odšli na pot.«

SIN: »Delal sem v Borovu. Zadnja plača je bila okrog 2.500 dinarjev. Od tega sem moral plačati še za avtobus in tako mi ni ostalo skoraj nič. Potrebno se je bilo peljati po poti, ki vodi skozi gozd. Tam so večkrat streljali. Odločil sem se, da ne bom več tvegati. Pustil sem službo in začel de-

lati kot zasebnik. Nekega dne smo gradili hišo v sosednji vasi. V okolici je začelo tako pokati, da se je tresel strop. Kasneje sem zvedel, da so Dalj in Almaš skoraj zravnavali. Bili smo zelo vznemirjeni in v skrbeh, kaj bo. Mama je predlagala, da gremo z doma, ker so tudi po Radiu Vukovar sporočili, da je bolje, če se izselimo. Odločili smo se, da gremo na vlak v Vinkovce. Do tja je okrog 30 kilometrov. Toda morali smo obiti Šidske Banovce, kajti tam najbrž ne bi prišli skozi. To je namreč vas, kjer so ustanovili prvi Srbski narodni svet za Slavonijo in Baranjo. Ko se je streljalo v Mirkovcih in drugih srbskih vaseh, so jih že kritizirali, kako to, da se oni nič ne zganjajo, da bi se slišalo tudi o njih. Če bi nas dobili, bi bila to najbrž lepa priložnost za akcijo. Tako smo raje izbrali obvozno pot, ki je bila enkrat daljša. Srečno smo prispeli na postajo in tudi naprej je šlo brez kakšnih problemov.«

MATI: »Vojska je bila pri nas v vasi. Pomagala je Srbom, da so se izselili. Prišli so z avtobusi in transporterji. Dva dni prej so četniki napadli policijsko postajo. Dva naša sta bila ranjena. Naslednje jutro je prišla okrepitev iz Vukovarja. Naredili so preiskavo po hišah in pri Srbih našli precej orožja. Zato so nekatere odpeljali v preiskovalni center v Osijek. Radio Šid v bližnjem srbskem mestu je takoj začel pozivati, da jih morajo izpustiti, sicer bodo našo vas zravnavali z zemljo. Postalo nas je seveda zelo strah. Začelo se je izseljevanje.«

SIN: »Naša vas je čisto na meji s Srbijo. V okolici Šida se je zbralo okrog 110.000 srbskih rezervistov in za napad je pripravljenih okoli 1.500 tankov ter veliko oklepnih vozil.«

MATI: »Eden od Srbov je dejal, da ga je sram, kako prikazuje dogodka pri njih na Radiu Šid, Novi Sad, Beograd in v drugih sredstvih javnega obveščanja v Srbiji. Hrvati jim nismo storili nič slabega, mi jih ne napadamo, ampak se le branimo. Oni pa lažejo in vedno govorijo, da so gardisti začeli prvi streljati, oni pa so samo odgovorili. Nekateri iz naše okolice hodijo delat v Šid. Tam jih maltretirajo, pretepajo, zapirajo in jim odvzemajo avtomobile. Na vhodu v Šid je policijska patrulja, poleg pa še civilist iz našega kraja, ki določa, kdo lahko gre dalje in kdo ne. Spoznala sem, da Srbi sovražijo Hrvate.«

SIN: »Še dobro, da smo lahko končali žetev. Kombajnisti so se bali, da pridejo četniki iz Šida in

jih napadejo. Na srečo se to pri nas ni zgodilo. Skoraj vsak dan pa gre skozi vas vojska in mnogi delujejo tri prste. To je pravoslavni znak. Enako delajo tudi rezervisti iz Srbije, ki gredo v vukovarsko vojašnico. S tem nam hoče najbrž pokazati, češ tu je ali bo Srbija. Vendar zakaj potem vnaprej pšenico z združenih polj v Šid? Imajo ta predel za Srbijo, potem to ni potrebno. Zaman trdijo gorivo in čas.«

MATI: »Pravzaprav so si včas prizadevali, da bi bila v Srbiji. Srb je bil ravnatelj osnovne šole v naši vasi čez 20 let. Poen je bil večinoma v ekavskem, to je srbskem jeziku, ker je tako govorila večina učiteljev. Le knjige so imele učenci hrvaške. Zato so hoteli to nekoliko spremeniti.«

SIN: »Ravno tega so se Srbi najbolj zbal, da bi torej to spet postala Hrvaška v pravnem pomenu besede, oni pa bi izgubili privilegije. Povsod so bili na oblasti. Načelnik policijske uprave v Vukovarju od leta 1948 nikoli ni bil Hrvat. Ne vem, če je bil kdaj predsednik občinske skupščine. Kombinat Borovo ima 38 direktorjev in 35 med njimi jih je Srbov. V administraciji se zaposlujejo samo po zvezah in rodbinskih vezeh. Že naprej je jasno, da dobijo službo v glavnem samo Srbi. Tudi direktor zadruga je Srb. Tako direktor PIK-a Vukovar tako dalje. V prihodnje naj bi bilo nekoliko drugače. Tega so se najbolj zbal, da bodo torej izgubili privilegije.«

MATI: »Pomembno je, da smo se vsaj za nekaj časa rešili strahu, ali bomo živi dočakali jutro. Dan. V novem domu pri vas nam je dobro. Ničesar nam ne manjka. Seveda pa hrepenimo po domačem kraju. Spomladi sem veliko delala na vrtu, zdaj bi lahko vse posadila, pa smo morali vse pustiti. Sprašujemo se tudi, kaj bo z vladno gradom, in zelo smo v skrbeh za sina, ki je ostal doma. Ne vem, kako se bo vse to končalo. Bojim se, da nikoli več ne bo doma.«

Upam pa, da bo prišel vsaj mir. Da, mir mora priti, kajti to, kar se dogaja sedaj, ne vodi nikamor, temveč prinaša samo sovraštvo, grozo in globoke rane, ki se dolgo dolgo ne bodo zacelile.



Ljudje bežijo, strah jih je za gola življenja.

PO ČEM SE BO VAS GRAD IMENOVALA POTEM?

Gornja Lendava, danes Grad, je bila včasih eden največjih upravnih in vojaških središč v Prekmurju. Še danes je ta vas ena od največjih in razvitejših v severovzhodnem delu Slovenije, ki se razprostira po razgibani goriški pokrajini. A če se že mudite pri Gradu, ne smete zapustiti vasi, ne da bi obiskali grajsko poslopje. Le-to stoji v Gornjem Gradu, kot ta del vasi imenujejo domačini, in okrog njega se bohoti gozd, ki je bil včasih park. Ker je bila stavba ena od najboljsejših v Sloveniji, sva pričakovali grad, ki bo vreden tega imena.

Zavili sva na gozdno cesto in kmalu se je pred nama prikazal grad v zelo skromni podobi. Vhoda niso varovala mogočna grajska vrata, ki bi jih čuvali grajski stražarji. Neovirano sva stopili na grajsko dvorišče. Tišina je motilo le kričanje otrok in siva mačka, ki je skočila z grajskega obzidja. To in nekaj rož kaže, da v skoraj zapuščenem gradu še vedno nekdo živi. Ljudje, ki jih je stanovanjska stiska prisilila, da so sprejeli ta dom.



Urednik enega od najboljsejših gradov na Slovenskem je neznan. In v čigavih rokah sploh je?

Grad je nekoč zgradil viteški red templarjev, pozneje pa je prešel v last različnih madžarskih fevdalnih rodbin. Med vojno je bil lasti soboškega veleposestnika Hartnerja in s tem se žal končuje grofovsko življenje gradu. Po drugi vojni je grad najprej oropala ruska vojska, nato bolgarska, kar je ostalo, pa so »spravili na varno naša«. Knjižnico, polno knjig, so uničili, knjige pa odpeljali v Ljubljano. Kot nama je povedal Janez Berden, upravnik muzeja, knjig niso našli, čeprav so jih iskali po vseh arhivih.

Kljub vsemu si obiskovalci gradu v grajski kapeli lahko ogledajo zbirko starin iz gradu in okolice, ki sta jo leta 1972 uredila Franček Stefanec in Jože Rituper. Razstavljeni so stara prekmurška lončena posoda, prekmurski doužnjek, razno orožje, stari gramofoni in drugo. Razstavki so edini dokaz, da je tukaj zgodovina res bila.

Gradska okna, prerasla z bršljanom, in pajčevina kažejo, da za muzej in grad že dolgo nihče redno ne skrbi. Le včasih pridejo grajski osnovnošolci pobrisat prah, ki se je nabral. Na prvi pogled se zdi, da so pajki edini stalni gostje tega muzeja, ki ga je prav tako načel čas. Ampak knjiga vtisov dokazuje, da ima muzej še vedno obiskovalce, ki se zavzemajo, da se grad reši propada in ohraniti, kar je še ostalo.

Ostalo pa je žal zelo malo. Obiskovalci se lahko o tem prepričajo že, če naredijo sprehod po gradu. Kaj hitro jim pot preprečijo lesene ovire, ki opozarjajo, da pot naprej ni možna. Nekdanje prostore in razkošne sobane pa so polne ometa, zidakov in pogosto lahko skozi luknje vidiš kletne prostore in propadajočo streho.

Tako žalostna je podoba gradu in kot kaže, se mu tudi v prihodnje ne obeta svetla prihodnost. »V prejšnjem petletnem obdobju so delno prenovili streho,« je povedal Janez Berden, »za nadaljnjo obnovo pa je zmanjkalo denarja.« Po njegovem mnenju bi se za to morala zavzeti občina, kajti za popravilo bi potrebovali ogromno denarja. Že prejšnji lastnik Hartner je povedal, da je 600 letarjev in še nekaj gozda premalo za njegovo obnovo. Zavod za varstvo kulturnih spomenikov ima ta grad na seznamu tistih, ki se ne smejo porušiti. Sicer pa zanj ne daje denarja, ker nima fresk in kipi, ki bi jih v prvi skupini. Vendar, če se bo tako nadaljevalo, se bo grad kaj kmalu podrl.

Občina je tako ostala edina, ki ga mora vzdrževati. Kot pa nama je povedal Ivan Obal, predsednik izvršnega sveta, sedaj ni pravi čas za obnovo tako velikega objekta. »Gradova v Murski Soboti in Rakičanu sta že rešena. Trenutno obnavljamo beltinski grad, za grad pri Gradu pa upamo, da bodo prišli boljši časi in se bomo tu lahko lotili obnove,« je zagotovil Obal.

Vsekakor je potrebno grad rešiti propada, kajti s tem bomo rešili tudi del zgodovine. Oziroma, kot je zapisal eden od obiskovalcev v knjigi vtisov: »Vse skupaj bi lahko rešili z nekoliko fantazijske iznajdljivosti ter precejšnjo porcijo idealizma.«

Nana Rituper
Metka Lajnšček

LIKOVNA KOLONIJA V LENDAVI

Še enkrat smo se podali med umetnike, ki so se te dni zbrali v Lendavi na 19. likovni koloniji. Večino smo jih srečali v gradu, kjer so si urediličasne ateljeje in kjer se tudi največ družijo med sabo ter z gosti, ki so dokaj pogosti. Vsi so bili dobre volje in zadovoljni, da so se odzvali povabilu za udeležbo v koloniji. Gosta iz tujine smo na kratko že predstavili, zato smo se tokrat pomudili še med nekaterimi domačimi.

USTVARITI NEKAJ NOVEGA

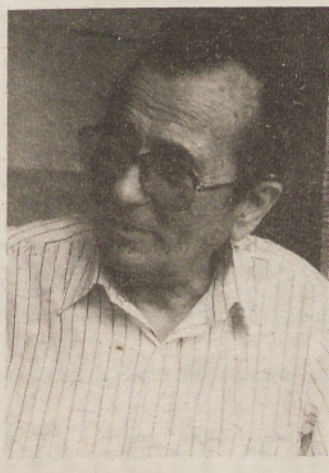


MARIJA DANČ, edina ženska med udeleženci, je prišla iz Münchna v Nemčiji, kjer si je našla svoj drugi dom, po srcu pa je še vedno Lendavčanka.

»Najprej sem si dejala, da bom v koloniji samo slikala, in res sem prvi dan gledala skozi okno to čudovito mehko, razgibano pokrajino ter naredila več skic. Kolegi so mi dejali, da se bolj nagibam k modeliranju kot slikanju, ker mi slimi obnem že na material, kako bi oblikovala. In potem sem se odločila, da bom nadaljevala s svojim ciklusom izdelovanja oziroma pletenja makramejev iz domače špaga, obenem pa bom dodala sliko ali risbo. Za motiv sem si izbrala predvsem korenine vinske trte. S tem želim tudi poudariti, da so moje korenine tu, v Lendavi, v katero sem še vedno zaljubljena, čeprav sem jo zapustila že s 14 letom.«

ZOLTAN GÁBOR je najstarejši udeleženec. Po rodu je iz Lendave, zdaj pa že dolgo časa živi v Zagrebu in tam tudi največ ustvarja.

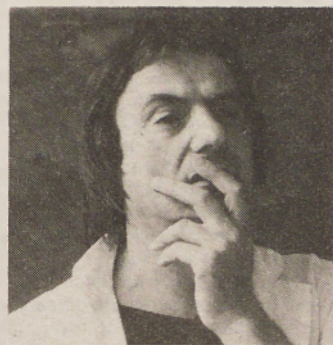
»Prišel sem v kolonijo, da bi končal in potem razstavil nekaj svojih novih slikarskih del. Čeprav se ne štejem za angažiranega slikarja, mi ne da miru, da ne bi slikal nekaj na protivno in ekološko temo. Tako bo ena od slik prikazovala veliko tovarno, v bližini pa zarjavele grede in obešene ljudske glave, ki se sušijo kot buče. Drugi motiv je prav tako izpred tovarne, kjer raste cvet-



lica iz petih ljudskih rok, ki simbolizirajo pet zemeljskih celin. Metulj beži oziroma leti vstran od cvetlice. Na lendavsko kolonijo sem prišel tudi zato, da si lahko nekoliko oddahnem od vsega tistega, kar se dogaja v Zagrebu oziroma na Hrvaškem.«

ENDRE GÖNTÉR iz Murske Sobotice oziroma Dobrovnika je eden od najmlajših in najživahnejših udeležencev. Tudi on se v Lendavi počuti skoraj kot doma.

»Ko sem prišel v kolonijo, sem si dejal, kako je Lendava z okolico čista, lepa, romantična in kot nalašč za slikarja. Kmalu pa me je ta romantika predramila in zdelo se mi je, da se je narava postavila navzgor. Razmišljal sem o moti-



ŠTEFAN GALIČ iz Lendave se je prav tako odločil za »slikanje« z glino. V ta namen je prinesel s sabo že izdelane grafične lesene plošče (reliefe), kar je videti, kot da bi bili na njih naslikani drobci fosilov.

»Te grafične lesene plošče različnih oblik in velikosti odtiskujem v glino, vse skupaj bom obdelal še z barvami in potem me bo čakalo še žganje. Kaj takega še nisem delal, saj se mi je ta ideja porodila malo pred odhodom v kolonijo. Torej bom marsikaj odkrival na novo. Ugotovil sem že, da ne bom mogel izdelati tako velikih glinastih plošč, kot so lesorezi, zato se bom najbrž odločil za mozaično sestavo slik na glini. Predstavljale bodo drobce fosilov. Če ne bi bilo kolonije, se najbrž ne bi lotil takšnega dela. Tu pa poskušamo dati od sebe nekaj novega.«

vih, ki naj bi jih prenašal na platno, in porodila se mi je ideja, da bom poskušal zajeti odsev obdobja Lendave pred okrog 400 leti, ko je bila tu tiskarna Rudolfa Hoffhalterja, in to nekako povezati z današnjim časom. Z besedami je to pravzaprav težko opisati, kajti čopič ima drugačno govorico. Večino časa bom delal v priložnostnem ateljeju, kjer bom poskušal prenesti na platno le osnovno idejo, rdečo nit zamisliti, potem pa bo treba doma še precej delati. To bo zame poskus ustvariti nekaj novega, drugačnega.«



ŠTEFAN HAUKO izvira iz Sodišinec, stalno prebivališče pa ima v Ljubljani, in to že dokaj dolgo. Prekmurščina pa mu gre še kar dobro z jezika.

»Udeležil sem se tudi prve kolonije v Lendavi in ne morem verjeti, da so leta tako hitro minila. Moja osnovna usmeritev v slikarstvu so krajinski motivi, slike oziroma impresije polj, ravnine, njene razsežnosti. To poskušam likovno razčiščevati. Prevzel me je tudi motiv trav, in to ne v neki naravni obliki, temveč predvsem iz strukturalnega stališča.

Gre tudi za asociacije. Zdaj sem že pri drugem ali tretjem pogledu. Ker se mi je tu v koloniji ponudila priložnost oblikovanja z glino, sem se odločil za izdelovanje asociativnih likov, v katerih je nekaj totemskega, torej inspiracij na stare zgodbe, ki sem jih poslušal še kot deček, ko smo lupili seme ali česali perje. V izdelke poskušam vključiti tudi nekaj »travnatega«.

Besedilo: Jože GRAJ
Fotografije: Nataša JUHNOV

Vonj po Prekmurju

Na gradu Snežnik na Notranjskem je odprta sedma samostojna razstava Izidorja Izaka Horvata, amaterskega slikarja iz Ljupovca. 12 umetnin bo viselo v galeriji snežniškega gradu do 12. septembra.

Kulturni program ob odprtju razstave je popestril poet in glasbenik Adi Smolar, platna pa je ocenil likovni kritik in kustos škojčeloške galerije Andrej Pavlovac. »Predmeti na slikah so od-

slikava umetnikove notranjosti in duhovnosti,« je dejal in dodal, da se zgodovina ponavlja v načinu slikanja slik. Ni se strinjal s trditvijo, da je Izidor Izak Horvat naivec ter opozoril, da uporablja in upošteva vse likovne sestavine. Slike združujejo predmetne in duhovne podobe, z zanimanjem pa so si jih ogledali tudi obiskovalci otvoritve. Teh je bilo, čeprav je grad v gozdniču zunaj naselja in se je treba do njega pripeljati z avtomobilom, precej, saj se le redko zgodi, da imajo Notranjci priložnost spoznati »vonje« po Prekmurju.

Izidor Izak Horvat je ob odprtju izrazil posebno navdušenje in zadovoljstvo, ker je lahko svoja platna obesil tudi v častiljivem 700 let starem gradu, ki mu z občasno nikdar ni mogel do živga. In ni ga veličastnejšega občutka, kot ga da združitev umetnosti z umetnostjo, pa čeprav prihajata vsaka iz svojega časa in svoje pokrajine.

Lidija Kosi

Glasbeniki za Radgono

Za prijetnejši konec tedna Videmčanov sta poskrbela Zveza kulturnih organizacij občine Gornja Radgona in Župnijski urad Sv. Jurij pri Vidmu ob Ščavnici. V goste so povabili znani ansambel PRO MUSICA TIBICINIA iz Maribora, ki koncertira renesančno in baročno glasbo. Ansambel vodi profesorica Marjeta Urbanc, ki igra na sopransko in altovsko blockflauto, na alblockflauto igra tudi Mateja Kremljak, tenorsko Bojana Bajde, basovsko Bojan Urbanc, na orgle pa Simon Robinson. Izvajali so dela Reussner-Sanleyja, Sweelincea, Stradella, Mozarta, Telemanna, Schickharda in Händla. Renesanci in baročni instrumenti so zares lepo zveneli v prostoru, kamor pravzaprav tudi sodijo. Obiskovalce prireditve pa je navdušila tudi sopranistka Svetlana Čursina-Magdič, ki je odpevala nekaj religioznih in posvetnih pesmi.

Ansambel Pro musica tibicinia je nastal leta 1983. Doslej je nastopal na številnih koncertih doma in v tujini, redno pa snema tudi za radio in nastopa po solah z zanimivimi programi za mladi- no. Skupina se je ob tem nastopu v gornjeradgonski občini odrekla honorarju v korist obnove Gornje Radgone. Smilja Baranja

kulturni koledar • kulturni koledar

PRIREDITVE

BOGOJINA: V soboto, 31. avgusta, ob 19.30 bo v knjižnici Kuda Jožefa Košiča, otvoritev razstave o življenju in delu prof. Jožeta Maučeca. Ob 20. uri bo v dvorani kulture doma predaval Janez Pucko o življenju in delu prof. Maučeca.

BUKOVNICA: V nedeljo, 1. septembra, ob 14. uri bo v vaškem domu okrogla miza o ekološkem turizmu. Pogovor bodo popestrili vaški godci in pevci.

MURSKA SOBOTA: V petek, 30. avgusta, ob 19. uri bo v grajski dvorani koncert plesnega orkestra Kuda Š. Kovača pod vodstvom Ernesta Lukača, sodelujejo še pevci in Jože Ripuper-Dodo.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V Pokrajinskem muzeju je odprta razstava Gledališka preteklost Sobotice. Odprta je vsak dan razen

sobote in nedelje od 10. do 12. ure.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin je na ogled razstava likovnih del Franca Kanclerja ter Marjana in Ane Puškaš iz Maribora.

LJUTOMER: V Galeriji Antea Trstenjaka je do 30. avgusta odprta razstava likovnih del, ki so del stalne galerijske zbirke.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je na ogled stalna razstava likovnih del dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti ob ponedeljkih od 8. do 17. ure, ob torkih, sredo, četrkih in petkih od 8. do 14. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure. Od 2. septembra bo odprta vsak dan od 8. do 18. ure.

GORNJA RADGONA: Občinska matična knjižnica je odprta vsak dan razen sobote od 8. do 14. ure.

LENDAVA: Občinska knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10. do 18. ure, čitalnica pa vsak dan od 7. do 17. ure.

LJUTOMER: Občinska knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in četrtek od 8. do 17. ure, ob torkih in petkih pa od 8. do 12. ure.

USPEŠNICE

V knjigarni Dobra knjiga za ta teden priporočajo: **DESET DNI VOJNE ZA SLOVENIJO** — Mladina, Kristina Merc-Matjašič — **KUHAIMO PO DOMAČE** — Mladinska knjiga, Grid Blyton — **5 PRIJATELJEV** — Skrivnost šepetajočega otoka — Mladinska knjiga.



Zasebno letališče na Madžarskem

Madžarska je pred kratkim dobila prvo zasebno letališče. Slovesne otvoritve letališča Balaton ob obrežju Blatnega jezera se je udeležilo 15.000 ljudi. Gre za preurejeno nekdanje sovjetsko letališče, katerega lastnica je sedaj madžarska zasebna skupina Mikromatika holding. Sprva bodo od tod vzletela samo čarter-ska letala. Isto podjetje namerava v prihodnjih letih preurediti tudi druga nekdanja sovjetska vojaška letališča in tako vzpostaviti mrežo domačih zasebnih linij.

Nemci so še bogatejši

Zahodni Nemci so bogatejši kot kdaj prej, o čemer pričajo tudi njihovi bančni računi. Vsak Nemec ima na banki povprečno 47.000 mark, bančni strokovnjaki pa trdijo, da nikjer na svetu vloga niso tako trdne kot v prejšnji ZRN. Zanimivo je, da so zahodni Nemci v svojem finančnem poslovanju precej konzervativni: zelo veliko jih ima denar na hranilnih knjižicah, le redki pa se odločajo za vlaganje v delnice in vrednostne papirje.



Prizor je v resnici za bogove: več kot dvesto stewardes letalske družbe British Airways bo oktobra rodilo! Zakaj takšna nenadna poplava materinstva? Odgovor je na dlani. Marca je zaradi zališke vojne dobesedno del angleškega civilnega letalstva prisilno počival. No, in ker so bile ženske doma, so pač s mirni in večkrat počenjale tisto, za kar jim sicer kar naprej znanjkuje časa...

Oča naš... krija našega vsagdanšnjega, da j nana ga gnfes... ci ga ja nemai, ga idi jo njea v kiole. Se pravi v tisti leeni golobnjek v soboti na Titovoj ulici preje od "Murine" baste. Tan piše na tabli ka je v golobnjeki predajalna knja, liki misce ga ne odavle. Baraka je na mefta že od decembra lani, liki knja pa jezelnj ga zemle so čice od kiloga man do zdaj na policaj. Chalo je vse knja te sprevideno ga človeki na jamej pride, ka se notri že kabre misli ali podane ploudijo. Bela pravi, ka zdaj med bojnof, gaa računamo, ka nega turistof lejo po soboti mamio refel navlako. Parake v medini varasa so že tak navlaka, ci je na pogled v njo taksi kak v toj, te je pa tan knja kak lejo taksi baraka med bojnof v nji. Lastnikon barak čestitam. Brat Džouci.

INDIJANCI SO LETELI ŽE PRED 1500 LETI

Po kamniti puščavi pri Nazci v Peruju se vlečejo brazde, globoke 30 in široke 50 centimetrov. So del velike slikovne galerije. Brazde povezujejo 30 ogromnih risb lam, opic, kuščarjev, pajkov, kita, kolibrijev in kondorjev (teden ima obseg 300 metrov).

Umetniki, ki so se pred dobrimi 1500 leti zapisali s temi risbami v zgodovino, so znani: Indijanci. Površina vseh risb je velika kot Bodensko jezero.

Toda kakšen smisel je imelo delati risbe, ki jih s tal sploh ne razpoznaš, ampak šele iz zraka?

Prvi je te velikanske risbe videl ameriški zgodovinar dr. Kosok, ko je letel nad puščavo in iskal sledi namakalnih naprav. Vesoljci v Skylab-u pa so imeli še lepši razgled. Okrog umetnin v puščavi so se spletla najrazličnejša ugibanja. Amaterski arheolog Erich von Daeniken je v Nazci videl letališče vesoljcev bogov.

Sedaj pa je ameriški raziskovalec Jim Woodman rešil tudi to veliko uganko sveta. V arhivih je iskal podatke in poročila o Indijancih z območja Nazce. Na univerzi v portugalski Coimabri je našel pismo jezuita Guzmaa. Po misijonskem potovanju po Peruju je pater leta 1709 pisal v domovino: »Videl sem domačine, ki so se z lad-jami peljali v nebo.«

Patra so takoj poklicali v Lizbono, kjer je moral »ladje« natančneje opisati. Iz papirja je naredil nekakšen balon na topli zrak, ki se je na presenečenje kralja Janeza V. res dvignil v zrak.

Ko je Woodman to bral, se je spomnil na dve inkovski legendi: o bogu, stvarniku Viracochi, ki je iz Nazce poletel proti Soncu, in o mlademu Antarkiju, ki je letel pred četami in ugotavljal bojni razpored sovražnikov.

Woodman je odletel v Peru in našel dokaz, da so se Indijanci pred več kot 1500 leti res vozili

po zraku: keramično skodelo, na kateri je naslikan balon. Imel je nenavadno obliko: ne kot kaplja, ampak kot zavojček mleka ali sadnega soka današnjih dni. Pod tem je visela košara.

Woodman je sklenil iz tedanjih materialov narediti nov balon in preizkusiti svojo teorijo oziroma pripoved patra Guzmaa. Uporabil je stare indijanske tkanine, tkane bolj fino in trdno kot današnja padalska svila. Dva in pol metra dolgo gondolo so spletili Indijanci iz trstike z jezera Titicaca.

Woodman je balon krstil Kondor I. V jami s počrnimi kamni, ki jo je odkril, je zakuril ogenj. Že prvi poskus je uspel. S 180 kilogrami balasta in kopilotom Julianom Nottom je Woodman četrto ure lebdel na višini 130 metrov nad velikimi risbami. Brez balasta in samo z enim človekom se lahko balon dvigne mnogo više, tja do 1500 metrov.

Potrditve je dobila tudi Woodmanova teza o tem, kdo se je tedaj smel voziti z baloni. Z izjemo vojaških izvidnikov le indijanski kralji — vendar mrtvi. Počasi so se dvigali na svoje zadnje potovanje. Še dolgo so jih na poti v nebo spremljale slike živali, ki so v njihovem življenju igrale magično vlogo.

Tem brazdam v puščavi je posvetila vse svoje življenje danes 87-letna dr. Maria Reiche iz Dresdna. Kar 40 let se je z lopato in metrom potikala med brazdami velikih risb. Izpustila ni niti metra tega suhega dela naše Zemlje, da bi ugotovila smisel črt.

Uspelo ji je: »To je največja astronomska knjiga na Zemlji. Koledar, iz katerega so lahko kmetje prebrali čas setve in žetve, duhovniki sončne in lunine mrke.« Stičišča zadnje črte kažejo vse sončne obrate v letih 600 do 1000 pred našim štetjem in od 800 do 1400 našega štetja.

Topleje na Aljaski, hladneje v Evropi

Arktični led se na širnih območjih umika proti severu. Satelitski posnetki kažejo, da se je ledena površina od leta 1978 do danes zmanjšala skupno za 2,1 odstotka.

Na to dejstvo so v začetku gledali kot na sorazmerno nepomemben pojav, toda izkazalo se je, da poteka postopek taljenja ledu vzporedno s celo vrsto podobnih pojavov.

Debelina ledene plasti na morju severovzhodno od Grenlandije je bistveno manjša, kot je bila še leta 1976, in tudi površina, ki jo na severni zemeljski polobli pokriva sneg, je bila leta 1990 manjša kot kdaj prej, vse od začetka rednih satelitskih opazovanj v šestdesetih letih.

Na Aljaski že nekaj let izginja sneg za štirinajst dni prej kot še v štiridesetih in petdesetih letih.

Povprečna temperatura vode jezer v Srednji Kanadi se je povišala za nekaj stopinj, obdobje brez ledu se je v zadnjih dvajsetih letih podaljšalo za nekaj tednov.

Vsi ti pojavi bi utegnili biti posledice učinkovanja tople grede, ki je že precej napredovalo, ko gre torej za povečevanje temperature zraka predvsem zaradi kopičenja ogljikovega dioksida, ki nastaja pri uporabi fosilnih goriv. Klimatski izračuni so že pred nekaj leti pokazali, da se bo določena otoplitev najprej pojavila na severni zemeljski polobli in tudi tam najprej v polarnih krajih.

Ameriški znanstveniki pa so se dokopali do spoznanja, da tisti pojavi, ki jih spremljajo in opisujejo, nikakor niso v celoti posledica učinkovanja tople grede. V našem stoletju je namreč povprečna temperatura na severni zemeljski polobli za daljše časovno obdobje že narasla, na primer od leta 1900 do 1940, sledilo je obdobje ohlajanja, ki je trajalo do leta 1965, in od takrat se temperatura spet polagoma dvigajo.

Toda do tega dvigovanja temperature nikakor ne prihaja enakomerno, kot bi pričakovali zaradi učinkovanja tople grede. V Severni Aziji in na Aljaski so se povprečne temperature dvignile, medtem ko so se v Severni Evropi, na območju Labradorkega jezera in južni Grenlandiji narahlo znižale. Doslej se znanstvenikom še ni posrečilo ponuditi nedvoumno pojasnilo za vse te naravne pojave.

UMORIL NAD 60 LJUDI

Kaže, da so v ZDA pred odkritjem najhujšega primera v mračni seriji množičnih morilcev. V območni kaznilnici Hatriison v Missisipiju so namreč zaprli Donalda Leroya Evansa. Povod za aretacijo je bil sum, da je Evans ugrabil in ubil neko deklico, toda pozneje je priznal, da je umoril več kot 60 ljudi, v glavnem žensk.

Posebna skupina FBI-ja preiskuje Evansove trditve, da je ubijal v 17 do 21 ameriških zveznih državah. Dva do sedaj raziskana primera potrjujeta Evansovo strašno zgodbo. Najpogostejše je ubijal ženske, mnoge od njih so bile prostitutke, toda med žrtvami so bili tudi moški. Donalda Leroya Evansa so leta 1977 odpustili iz mornarice. Takrat se je začel njegov morilski pohod po ZDA. Ameriška javnost je zgrožena, ker je le nekaj tednov tega, kar so v Milwaukeeju odkrili morilca, ki je ubil 17 ljudi.

»Čisti« bencin

Če bi povprašali ljudi, če vedo, kaj bo poganjalo avtomobile v 21. stoletju, bi najbrž dobili različne odgovore, večina pa bi se domislila katerega od eksotičnih goriv, od lesnega špirta in vodika do sonca in vode. Strokovnjaki, ki se na te reči dobro spoznajo, pa pravijo, da bo tudi v naslednjem stoletju kot avtomobilsko gorivo prevladoval bencin.

Seveda pa ne bencin, kakršnega dandanes po vse višjih cenah točimo v naše jeklene konjčke. Bencin prihodnjega stoletja bo drugačen. Zahteve po varstvu okolja so vse močnejše in spremlja jih vse več omejitvenih zakonov in predpisov. Zaradi tega so rafinerije in avtomobilska industrija prisiljeni izpopolnjevati tako motorje kot gorivo.

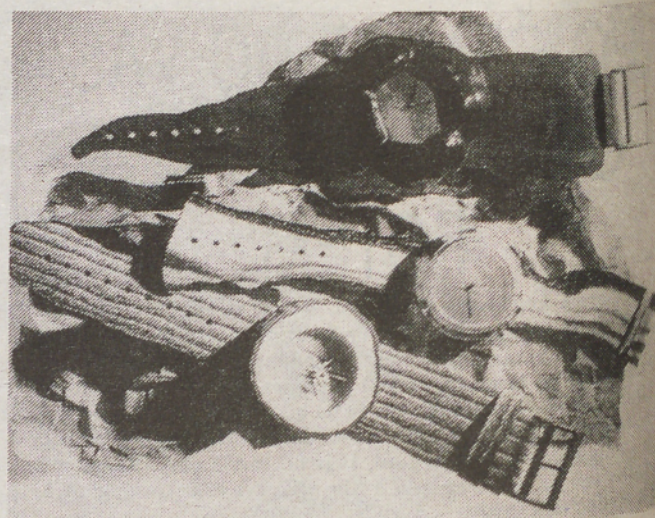
Pred kratkim je Atlantic Richfield, ena od osmih največjih ameriških naftnih družb, razglasil, da je izdelal postopek za pridobivanje ekološko čistega bencina, ki pri izogrevanju v avtomobilskem motorju oddaja za 50 odstotkov manj strupenih izgorovanin kot navadni bencin, torej precej manj onesnažuje ozračje, pri tem pa ohranja vse druge dobre lastnosti običajnega bencina. Se več, »čisti« bencin lahko uporablja vsak avto z bencinskim motorjem, saj ne zahteva nobenih sprememb ali dodatkov. Edina neprijetnost je cena, »čisti« bencin je dražji od »umazanih« bencinov.

ZAPISANI IZGINOTJU

Popotniki, ki so konec prejšnjega stoletja obiskali območje Gamo Gofa na jugozahodu Etiopije, so zapisali, da med drugimi plemeni tamkaj živijo tudi Biralí. Te redke omembe so vse, kar se je o tem etiopskem ljudstvu skoraj stoletje dolgo vedelo. Ko je pred desetimi leti nekemu angleškemu lingvistu slučajno uspelo zapisati okrog 60 besed v ongotaščini, jeziku Biralov, se je prebudilo zanimanje za skoraj povsem neznano ljudstvo. Jezikoslovci so bili pesenečeni nad dejstvom, da se ongotaščina zelo razlikuje od drugih jezikov tega območja.

Antropolog in strokovnjak za afriške jezike Harold Fleming z univerze v Bostonu se je zato s posebno ekspedicijo odpravil iskat Biralé, da bi ljudstvo in jezik temeljiteje raziskal. Ko jih je našel, ga je čakalo neveselo presenečenje. Od vsega ljudstva živi samo še 89 pripadnikov in od tega žalostnega ostanka samo 19 starejših ljudi še govori stari plemenski jezik.

Antropolog je raziskal njihov način življenja in našel razlog za pospešeno izginjanje jezika. Biralí se poročajo s pripadniki drugih plemen, njihovi otroci pa prevzamejo jezik starša iz drugega plemena. Tako jezik in ljudstvo pospešeno izginjata.



Koliko je ura, si lahko po novem ogledate na korenju, slatinici ali jajcu na oko. Takšne so namreč nove ure slovitne znamke Swatch, najbolj znane svetovne firme, ki izdeluje postmoderne ure za mladi rod. Najprej je treba pripomniti, da si je firma s svojim neobičajnim oblikovanjem ročnih ur naredila v kratkem času orjaško premoženje.

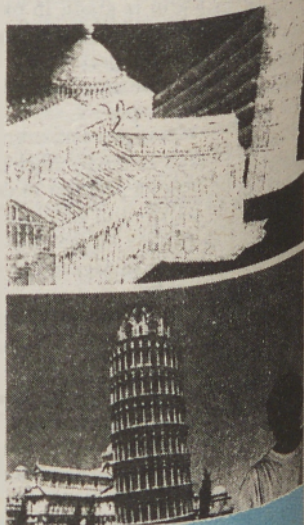
Ameriški simbol naprodaj



Najbolj znani nebotičnik na svetu Empire State Building prodajajo. Tudi če bi zbrali denar za nakup tega 102-nadstropnega poslopja, boste postali pravi lastnik šele leta 2076.

Kot piše New York Times, je sedanji lastnik nebotičnika Prudential Life Insurance Company of America objavil, da je začel ceniti med 45 in 50 milijoni dolarjev. To je zelo nizka cena glede na stvarno vrednost tega nebotičnika, ki jo danes ocenjujejo na več kot 600 milijonov dolarjev. Razlog za »tak popust« je namreč, da ima v pogodbi, ki so jo sklenili leta 1961, sedanji lastnik pravico uporabe tega poslopja do leta 2076.

Empire State Building so odprli leta 1931 in štiri desetletja je bil najvišja zgradba na svetu. Trenutno oddajajo 95 odstotkov prostorov, prihodek od najemov pa znaša okrog 50 milijonov dolarjev na leto. Vzroki prodaje zdaj niso povsem znani.



Znameniti stolp v italijanskem mestu Pisa se nevarno nagnja. Bojijo se, da bi se padel. Tega si mesto ne želi. Tudi če bi izgubili enkratno turistično atrakcijo. Zato so razpisali natečaj za ohranitev poznega stolpa. Prijavil se je tudi Johannes iz Ulma. Predlagal, da bi počenjali stolp povesiti na 12,9 kilometra dolgi in 12,9 kilometra široki temeljni vrtili, ki bi onemogočili nagibanje znamenitega objekta. Pfeifer je izdelal model svoje rešitve. Ko jo je predstavljal oblastem v Pisi, so bili mestni očerti dokaj pesimistični in skeptični. Povedali so, da se bodo odločili letos jeseni. Stolp v Pisi je bil zgrajen leta 1173.

Trebušna lega nevarna?

Vsako leto umre v svojih posteljah več tisoč dojenčkov brez kakršnega koli razvidnega vzroka. Zdravniki preprosto ne vedo, zakaj je dojenček med spanjem umrl, zato kot razlog smrti vpišejo sindrom nenadne otroške smrti.

Otroška zdravnika James Kemp in Bradley Thach, ki delata na univerzitetni kliniki v St. Louisu, sta prišla do zanimivih odkritij, ki nekoliko odpravljajo skrivnosti tega problema. Ugotavljata, da je mogoče povezati sindrom nenadne otroške smrti s položajem, v katerem dojenček spi, in z blazino.

Kazistala sta 25 primerov tega sindroma in za vse ugotovila, da so dojenčki ležali na trebuhčku z obrazom v blazino. Mamice so jim sicer priskrbele sodobno blazino, ki so jo v ZDA propagirali kot poseben primer za dojenčke, a vse kaže, da je tudi ta pripomogla k nenadni smrti med spanjem. Zdravnika sta sicer prekusila spati na taki blazini in na trebuhu. Ugotovila sta, da pri tem človek začne vdihavati predvsem tisto, kar je izdihaval. Odraslešemu otroku se sicer posreči od časa do časa dovolj globoko vdihniti, da pride do svežega kisika skozi blazino, dojenčki pa tako močno pljuje se nimajo, zato se zadušijo v lastnem izdihanem zraku, ki se nabira v blazini. Zdravnika tudi ugotavljata, da se dojenček z gibi, s katerimi si skuša pomagati, da bi lažje zadihal, še globlje zakoplje v smrtonosni objem blazine.

Te ugotovitve so ponovno sprožile vprašanje, kakšen položaj je za dojenčka pri spanju najboljše. Evropska medicina predlaga spanje na strani, medtem ko ameriška spanje na trebuhčku. Oba položaja preprečujeta, da bi se otrok zadušil s možnimi izbljuvki ali no v podobnim. A kot je videti, odpira lega na trebuhu nove nevarnosti, zato ameriška zdravnika staršem predlagata, naj dojenčke sicer ne naprej polagajo spat na trebuhček, vendar naj ne uporabljajo mehkih blazin in naj odstranijo od otrok tudi druge mehke predmete, s katerimi bi si dojenček lahko otežil dihanje.

Če pri sindromu nenadne otroške smrti res le za to, potem bo vsako leto žaloval nekaj tisoč staršev manj.

S kremo nad kilograme

Jugoslovanski časopisi so pred kratkim poročali o »čudežni kremi« za hujšanje, ki naj bi jo izumili Kitajci. V to deželo so že prišla prva naročila vitkosti željnih Jugoslovancev.

Gre za izdelek tradicionalne kitajske medicine, ki ga prodajajo z nazivom John's Slimming Cream. Angleško so ga poimenovali predvsem zato, ker ga nameravajo izvažati na Zahod, in prve količine kreme so resda že odpotovale v ZDA, Japonsko in Zahodno Evropo.

V tovarno v Šanghaju je v zadnjem času prišlo več kot 10.000 pisem »hvaležnih kupcev«, ki so uporabljali kremo in zares shujšali. Neki 21-letni Šanghajec je zapisal, da je imel 120 kilogramov, obseg pasu pa 130 centimetrov. Devet dni po uporabi čarobne kreme je shujšal na 104 kilograme. Neki drugi moški piše, da je v prvem tednu izgubil dva in v naslednjem še dva kilograma, nekdo drug pa se je v pasu stanjšal za 15 centimetrov.

Nekateri uporabniki kreme pravijo, da so dosegli tudi izboljšanje krvnega tlaka in da se nasploh bolje počutijo. V čem je skrivnost čarobne kreme? Izdelovalci seveda vsega ne razkrijejo, pravijo pa, da jo izdelujejo iz 10 zelišč po posebnem tradicionalnem receptu. Leto in pol so jo testirali na 11 klinikah, učinkovitost je 98-odstotna.

Kremo je treba vsak dan vtirati v kožo, predvsem okoli pasu, pa tudi v stegne in roke. Masaža traja okoli 15 minut, v prvih dneh je mogoča slabost. Kremo deluje tako, da prodira v celice in razgrajuje maščobo. Z drugimi besedami, spodbuja izgorevanje kalorij.

V Pekingu jo je težko najti, saj je za ogromen kitajski trg ne izdelajo dovolj. Tudi cena je za tamkajšnje razmere precejšnja, saj stane od 30 do 40 dolarjev, vendar bi mnogi dali še več, da bi se le rešili odvečnih kilogramov. Prednost mazila je seveda ta, da nista potrebni dieta in telovadba.

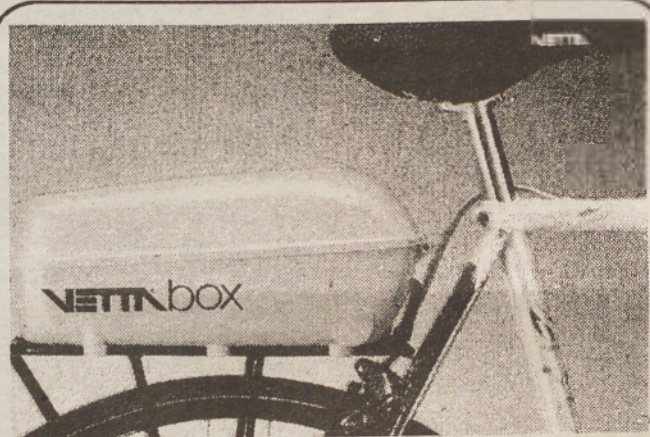
SOK ZA POMLAJEVANJE

Operemo in ostrgamo štiri korenčke, vzamemo še dva lista zelja in pest vodne kreše. Vse to damo v sokovnik in izcedimo sok. Spijemo ga zjutraj in zvečer pred obrokom. Pijemo počasi.

Lahko pa vzamemo dva zrela paradižnika in pest sveže špinacije. Iztisnemo sok in ga počasi pijemo.

Podoben učinek ima sok, ki je tudi precej okusnejši. Vzamemo četr štiri majhne dinje in odstranimo semena, olupimo tri mandeljne, iz koščičimo tri breskve in deset češenj. Iztisnemo sok in počasi pijemo.

Proti utrujenosti pa popijemo sok iz štirih stiv, dveh breskev in treh mandeljev. Pomaga tudi sok dveh srednje velikih jabolk.



Na kolesu ni nikoli dovolj prostora za »koristen« tovor — vendar pa so plastične škatle, ki jih lahko trdno pričvrstimo na kolo, zelo koristna pogruntavščina.

ŠČURKI

50 g borove kisline zavremo v 1 litru vode, jo zmešamo z drobtinami in koščki kruha, da napravimo močniku podobno zmes. To zmes namažemo na papir in ga denemo v koto, kjer je največ te golazni. Čez nekaj dni ne bo nobenega ščurka več.

OKAMNELI LISTI NA POTI



Vrtno potko tlakujemo s ploščicami, s kamni ali pa z okamenlimi listi. Naredimo pa jih sami. Potrebujemo vrečo cementa, fin pesek, vodo, plastično kad in lopatko za mešanje. Zmešamo dva dela cementa in en del peska in vode, da dobimo gosto kašasto zmes. Poiščemo velike rabarbarine liste. Položimo jih na desko, s hrbtno stranjo naj gledajo navzgor. Vsak list namažemo po hrbtni strani s tri centimetre debelo plastjo cementne mešanice. Shranimo na senčnem in suhem prostoru. Po petih dneh poskusimo odstraniti list. Če ne gre, počakamo še kak dan. Ostanke okameneli list, plošča, ki jo uporabimo za tlakovanje okrasne vrtno potke.

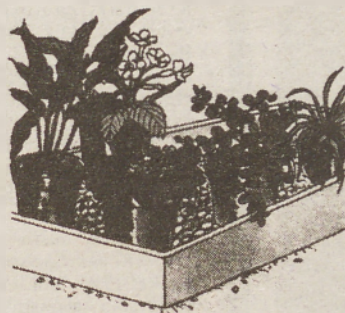
Kuhajte z nami



Za 6 oseb potrebujemo: 60 dag očiščenih mesnatih paprik, sol, kis, olje, strok česna, čebulo, listič lovorja, ščep sladkorja. Oprane paprike razpolovimo in izčistimo semenje z rebri. Zrežemo jih na ne pretanke rezine. Te poparimo z vrelo vodo in takoj odcedimo. V lončku prevremo kis, belo olje, večji strok strtega česna, sesekljano čebulo, lovorjev list, sol in približno 1 del vode. Po okusu dodamo še ščep sladkorja. Se vročo mešanico zlijemo na papriko, dobro premešamo in postavimo na hladno. Za občutljive in izbirne goste solatni preliv precedimo, preden ga vlijemo na papriko. Ohlajeno solato nakopčimo v široko plitvo skledo in jo ob robu sklade obložimo z rezinami mesa ali salame, razpolovljenimi trdo kuhanimi jajci, lepimi kolobarji paradižnika in čebule. Obloženo solato ponudimo kot samostojen obrok.

ZA LJUBITELJE CVETJA

LONČNICE NA POČITNICAH



Podstavek napolnite z vodo in peskom



Vedro z vodo (ali pa plastične steklenice - glej fotografijo) in pa lončnice povežite med seboj z vrvmi ali plastičnimi cevkami

Če odhajate na počitnice le za en teden, lahko odidete mirne vesti. V tem času ni bojazni, da bi se vašim lončnicam zgodilo kaj hudega. Če pa odhajate za dalj časa, morate premisliti, kako bodo lončnice preživele vaše počitnice.

Najboljša rešitev so seveda sosede, prijatelji ali znanzi, ki poskrbijo, da bodo lončnice dobile dovolj vode. Če pa te možnosti nimate, je tu nekaj predlogov:

1. Lončnice z enakimi mikroklimatskimi zahtevami postavite na okensko polico, ki naj bo zračna, ali pa jih postavite na balkon v senco, na teraso ali na vrt.

2. Rastline, predvsem majhne, postavite na podstavek, ki je napolnjen s peskom in vodo.

3. Lončnice povežite z vedrom vode z majhnimi plastičnimi cevkami ali vrvmi iz naravnih vlaken, tako da je vedro postavljeno višje kot lončki. Obo-

lele rastline postavite v karanteno, da ne okužijo drugih. Preden greste na počitnice, lončnic ne gnojite, saj bi se zaradi pomanjkanja vode korenine lahko požgale.

4. Tudi kopalno kad lahko spremenite v rastlinjak. Polkna na oknu pustite priprta. Vodo natočite do četrtine kadi, na dno pa položite stare revije in časopise za pojno snov, kot je recimo hygromul, in na to postavite lončke. Lončki ne smejo stati v vodi.

Ko pridete s počitnic, odstranite vse posušene in ovele liste ter cvetove. Tudi obrezati je potrebno vse rastline, ki so med tem, ko vas ni bilo, preveč trpele in jim tako vrnete novih moči.

Lončnice nam vso skrb in delo, ki smo jim ga posvetili, vrnejo.

Olga Varga

NASVETI DERMATOLOGINJE

Prijatelji in sovražniki vaše kože

Kdor bi rad imel lepo in zdravo kožo, se mora predvsem pravilno prehranjevati. Dermatologinja Mac Neill našteva največje prijatelje in največje sovražnike naše kože.

Voda — že deset kozarcev dnevno lahko napravi čudež, saj voda iz telesa odplakne odvečne snovi, obenem pa zmanjšuje tek po sladkarijah.

Melone — visoka vsebnost vode v tem sadežu pomaga živčnemu sistemu. Sladkor je odličen izvor energije.

Temno zelena zelenjava — ohrovt, brstični ohrovt in špinata — ima še posebno veliko vitaminov.

Perutnina in ribe — so dobri viri proteinov, zgrajujejo celično tkivo, vsebnost železa pa skrbi za rdečo krvna telesa.

Posneti mlečni izdelki — daje-

jo organizmu veliko kalcija, ki je neobhodno potreben za mehko in gladko kožo.

Rastlinsko olje — olje avokada ima zlasti veliko vitamina A, C, E in B, te snovi pa potrebuje koža za svojo presnovo.

Sovražniki kože

Sladkarije — izsušijo kožne

celice in koža je videti starejša. Kava in čaj — povzročata stres in koža se hitreje stara, posivi in je videti utrujena ter uvela.

Alkohol — porabi življenjsko važne vitamine A, C in B.

Ocvrta hrana — organizem jo sorazmerno slabo prebavi, kar moti normalen proces čiščenja celic.

Čokolada, zdrava za zobe

Čokolada bo v prihodnje namesto nevarnosti predstavljala zdravilo proti okvari zob, seveda če ji bodo dodali aditiv, ki so ga izumili avstralski raziskovalci.

Ta aditiv je beljakovina, ki so jo pridobili iz mleka (kazein fosfopepid — CPP) in jo bodo lahko dodajali ne le čokoladi, ampak tudi brezalkoholnim pijačam in celi vrsti drugih podobnih izdelkov. Aditiv ne preprečuje le kariesa, ampak celo spodbuja obnavljanje zob, tako da nadomešča kalcium fosfat, ki se razkaja, ko se sladkor v ustih spreminja v kislino.

V družbi Beulac Foods, kjer so izumili CDD, pravijo, da bodo aditiv testirali prihodnje leto, na trgu pa naj bi bil čez tri leta.

SESTAVIL MARKO NARAST	NAPOVEDO VANJE PRIHODNOSTI	KRITIČARSKA ŠUKLJE	HOMERJEV EP	PRED LETI ODLIČEN FR. MOGOMETAS	3378 m VISOKA GORA V SVICI	SVETINOV ZGODOVIN-SKI ROMAN	ZIVAL ŽENSKEGA SPOLA
ČLOVEŠKA RIBICA							
GUMICA ZA RADI-RANJE							
PESNIŠKA BODICA							
PLEME, ROD					NIKELJ		
KISIK		AMERIŠKI RAČUNALNIK SMUČAR FELDER			PRVI MI-TOLOŠKI LETALEC		
OZEK TEK-MOVALNI ČOLN						AMPER	
OSERNI ZAMERK				IGRALNA KARTA			VELIK GRŠKI OTOK
VLADIMIR DEDUJER			ROKODEL-STVO	OGLAŠANJE JELENA			
DANSKI OTOK				MESTEČE V SEVERNI ŠVEDSKI	IRIDJ	VRSTA VRBE	
LIMFNI ORGANI V ZRELH							
BOG ZMAJE PRI POLARSKIH SLOVANH							
ZABAVNA PRIREDITEV V RUSKEM OKOLJU							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Maister, Alberta, ugankar, Rene, Po, ice, mag, cikzi, Er, Ilka, razplet, azil, Pt, V, misli, Emanuel, Li, Gera.

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:
Izvajalec:
Kladba:
KUPON 28

Lesenica narodno zabavnih metodij:
1. MLADI KOT SMO NOCOJ — Alf Nipič
2. SPČEČE — Ans. Vlada Sredenska
3. PREKMURSKA — Slovenskogiški kvintet
4. JAZ SEM PA EN FRANC KOŠIR — Franc Košir
5. VRACAM SE Z GORA — Ans. Nagelj
Vaše glasovnice pošljite na naslov: MURSKI VAL, Titova 29, 6000 M. Sobota.
Lesenico lahko poslušate vsak četrtek na MURSKEM VALU.
NAGRAJENCI
Silva Kreft, Kutinci 5, 69244 Videm ob Ščavnici
Janko Ormeč, Kapela 39, 69252 Radenci
Gizela Majc, Melinci 172, 69231 Beltinci

Šampion med šampinjoni



Sodeč po temle je gobarska sezona že na višku. V naše uredništvo sta ga prinesli Darja Čigut in Tadeja Forjanič iz Predanovec, ki sta ga našli na travniku v Borecib.

Šampinjon je tehtal okoli 60 dekagramov, o njegovi okusnosti pa so se prepričali v radijskem delu naše hiše.

KRAJEVNA SKUPNOST ZGORNJA ŠČAVNICA

TUDI MAJHNI SO LAHKO VELIKI

Majhne vasi se ponašajo s pridobitvami, ki jim jih lahko zavidajo v marsikaterem velikem kraju

Dražen Vrh, Ledinek, Žice, Kremberk, Zgornja Ročica, Kri- vi vrh, Sv. Ana, Froleh, Zgornja Bakova in Zgornja Ščavnica so kraji lenarške občine, ki sestavljajo krajevno skupnost Zgornja Ščavnica. Kar 10 jih je, vendar po številu prebivalcev niso veliki, saj je v vseh teh vaseh skupaj le 420 gospodinjstev oziroma 2000 prebivalcev.

»V vseh naših vaseh imamo krajevni samoprispevek, ki se bo izteklet 1994. leta. Denar zbiramo predvsem za posodobitev krajevnih cest, saj smo doslej asfaltirali le 20 kilometrov, z asfaltom pa je potrebno prevleči še 72 kilometrov makadama. Letos bomo asfaltirali ceste med Kromberkom in Krivim vrhom, med Zgodnjo Ročico in Žicami ter med Frolehom in Drvanjo, kar je skupno okrog 8 kilometrov. Občani krajev, skozi katere asfaltiramo ceste, plačujejo poleg krajevnega samoprispevka še od 16.000 do 20.000 dinarjev, obročno seveda, saj so zelo zainteresirani, da prane ceste zamenja asfaltni trak. Njihov skupni delež je 35 odstotkov, 65 odstotkov denarja za ceste pa bo primaknila občina Lenart,« nam je dejal tajnik krajevnega skupnosti Zgornja Ščavnica Feliks Berič.

Glede na to, da so v omenjenih desetih krajih v poprečju posodobili dobro četrtino cest, jih čaka še veliko dela. Precej dlje pa so s telefonijo, saj so 1988. leta v Zgornji Ščavnici montirali 384-številčno centralo, v poznejših letih pa so v vseh desetih krajih dobili 283 priključkov, tako da je na voljo še 101 telefonska številka. Najmanj 50 so jih ponudili krajem iz apaske krajevnega

skupnosti, ki je na območju pošnega podjetja Murska Sobota, a ni bilo navdušenja. Le 9 gospodinjstev iz Nasove si je izbrilo telefonske priključke z območja drugega (mariborskega) peteteja. Sicer pa telefon v krajevni skupnosti Zgornja Ščavnica sploh ni bil poceni: posamezniki so plačali po 4000 mark, v dinarski protivrednosti seveda. Najbrž je visok znesek vzrok, da je na voljo še precej števil. So pa omrežje naredili tako, da ne bo treba

vleči novih kablov, le hišne priključke bo treba narediti. Sčasoma se bodo vključili novi naročniki. Dobršen del telefonskih kablov so pritrdili na električne drogeve, kar je pocenilo priključek, poleg tega pa lepa pokrajina ni iznakažena z množico soh.

Telefoni in ceste so občanom pobrali veliko denarja, kljub temu pa bodo zdaj posamezna gospodinjstva primaknila še po 300 dinarjev za ureditev razsvetljave

središča Sv. Ane in istoimenske cerkve, zgrajene 1705. leta. Sicer pa je središče krajevnega skupnosti prav tu, pri Sv. Ani, saj so v tem kraju še šola, zgrajena 1911. leta, več trgovin, gostinski lokal, kulturni in gasilski dom, lovski kočar in še kaj, krajevno skupnost pa so, kot vidimo, poimenovali po Zgornji Ščavnici. Vasi sta tik druga ob drugi.



SV. ANA — uradni naziv desetih krajev, združenih v krajevno skupnost, je Zgornja Ščavnica, dejansko pa je krajevno središče Sv. Ane. Mogočno cerkveno poslopje iz 1705. leta bodo osvetlili, tako da bo vidno daleč naokoli tudi ponoči.

S. Sobočan

Foto: S.S.

KJE SO GOSTI?

Če vas je te dni pot zanesla v Strukovce, ste gotovo opazili, da se na vasi nekaj dela. Nas je seveda zanimalo, kaj delajo, in zvedeli smo, da delavci Podjetja Komunala iz Murske Sobotice gradijo vodovodno omrežje proti Cankovi. Seveda pa se bodo lahko priključili na vodovod tudi Strukovčani. Čeprav ima večina slabo (rumenkasto) vodo, se je prijavilo samo 16 gospodinjstev.

Le-ti so že morali prispevati po 3 povprečne plače. Računajo, da se bodo lahko priklopili na omrežje z zdravo pitno vodo v začetku jeseni.

Povsem drugačen vtis o dogajanju na vasi pa je dajala znana kmečka gostilna Šiftar. Na parkirišču ni bilo nobenega avtomobila in niti enega kolesa, znotraj pa nobenega gosta, čeprav je zunaj precej pripekalo in si je bilo treba gasiti žejo. Kje so torej gosti, nas je zanimalo, saj je tamkaj med drugim tudi postajališče avstrijskega turističnega prevoznika. Lastnik lokala Viktor nam je potožil, da je promet upadel za več kot polovico. Še lani so imeli včasih na obisku po 5 avtobusov s potniki iz Avstrije, Nemčije in celo Anglije. Zdaj pa že dolgo ni bilo nobenega. Kriva pa je vojna, oziroma slabe politične razmere pri nas. Nekateri, na primer, ne ločijo Slavonije in Slovenije. Mislijo, da gre za isto, in ko slišijo, kaj se dogaja v Slavoniji, niti ne pomislijo, da bi se podali k nam.

Šiftarjeva gostilna, ki je stara okrog 200 let, je dokaj znana po domači (bio)hrani in tudi pijachah, kar znajo tuji gostje še posebej ceniti. Dobro so sodelovali tudi z Globtourjem in Kompasom. Če bi letos živeli samo od dohodka v gostilni, bi jo morali zapreti. Zato je še dobro, da imajo tudi kmetijo.

Jože GRAJ

SREČANJE: MILAN BELEC IZ ŽELEZNIH DVERI

Volan zamenjal za čopič

Ljudje, ki so nezaposleni in si dela ne poiščejo sami oziroma ne izrabijo prve priložnosti, bodo zaradi svoje malomarnosti prej ali slej obubožali.

Opisal bom prizadevanje Milana Belca iz Železnih Dveri.

O samozaposlitvi je razmišljal že takrat, ko je bil zaposlen! Da bi delal doma, ga je dolgo mikalo, letos aprila pa se je odločil: opustil je pekovski poklic oziroma volan vozila, s katerim je razvažal kruh, in prijel za čopič.

»Že kot otrok sem rad risal in slikal. Možnosti, da bi se za slikarstvo izobrazil v šolah, ni bilo, ampak sem šel v živilsko šolo in se potem zaposlil. Potem sem si ustvaril družino, začel zidati hišo, delal sem v turističnem društvu... Vseskozi me je mikalo čopič, a zaradi prezaposlenosti ni bilo časa, da bi ga namočil čopič, a zaradi prezaposlenosti ni bilo časa, da bi ga namočil v barve. Pred petimi leti pa sem končno prijel zanj in ugotovil, da sem veče slikanja. Zanj sem se še bolj navdušil, saj so ljudje moje slike raje dobro sprejeli. Slikam predvsem na izdelke iz gline, kot so krožniki, amfore, pütre..., pa tudi na les ali kake druge površine in seveda tudi na platno. Naslikam motive iz krajev, ki jih po-

znam, pa tudi podobe, ki mi jih na razglednicah ali fotografijah prinesejo ljudje.«

Na Milana Belca sem postal pozoren, ko me je pot vodila po vinski cesti, ki pelje skozi Železne Dveri, Jeruzalem in še nekatere druge kraje. Ob svoji hiši ima na prostem vzorce običajnih izdelkov in tablo, ki opozarja na domačo obrt in razstavo. Opozorilo je učinkovito ne le za podpisane, ampak za množico drugih, ki jih pot vodi mimo, saj si pridejo ogledat razstavljene predmete, jih kupujejo ali pa naročijo poslikavo. Pogosti obiskovalci so tudi tujci, zlasti Avstrijci.

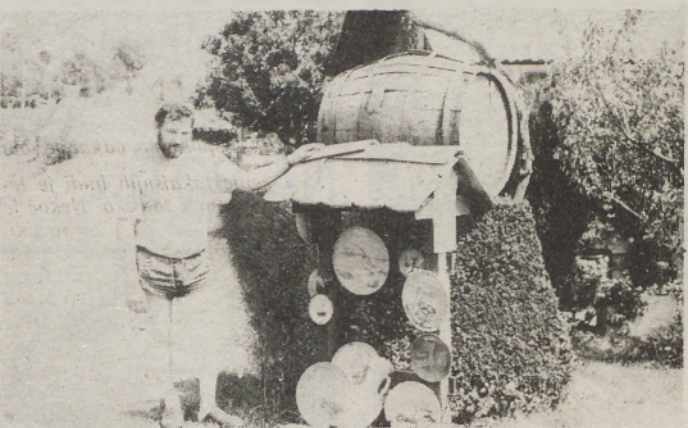
»Razne keramične predmete, ki jih poslikavam, kupujem, imam pa tudi manjšo peč, v kateri nameravam žgati lastne izdelke iz gline,« je razkril poslovno skrivnost, nato pa pokazal podobo razpetega Jezusa, ki se je sušila, kmalu pa bo utrjena z žganjem v peč. Zanj je pripravil križ iz starega, skoraj že trohlečega lesa. Tako razpelo bo seveda dragocenejše kot plastično, ki ga prodajajo na prošenjih. Dokaz, da ima Milan Belc posluh ne le za posel, ampak tudi za umetnost, je točilnica v predverju razstavnega prostora in ateljeja: narejena je iz različnih starih

predmetov in je zelo lepa. Oblikskovalcem, zlasti tistim, ki radi posedijo pod brajdami, tudi postreže s pijačo.

Tako. Človek, ki je imel službo, jo je opustil in sprostil delovno mesto za nekoga, ki se sam ne znajde, zato mora zanj poskrbeti družba. Vsaj tako meni večina iskalcev zaposlitve. Milan Be-

lec je za svojo novo zaposlitev poskrbel sam. Vzel je pač obrtno dovoljenje in začel delati. Ja, tako je: če si obrtnik, moraš delati, drugače propadeš. In moj sogovornik se od čopiča ne more ločiti skoraj ves dan. To pa je razumljivo, saj mu je konjiček postal — poklic.

S. Sobočan



Le kdo se ne bi ustavil in se odzval povabilu na ogled razstave keramičnih izdelkov? Tudi klepet z zgovornim Milanom (slika) marsikomu dobro de.

Foto: Š.S.



V Ižakovcih so pred kratkim obnovili vaško kapelico, ki jo je že precej načel zob časa. Naredili so izolacijo, nove porde, jo preplestali, prekrili ostrežje in obnovili tiso. Uredili so tudi okolico kapelice. Nasadili okrasno grmičevje, ter posadili lipo kot simbol slovenske države. Sicer pa namenjajo v krajevni skupnosti Ižakovci posebno skrb ureditvi kraja. Tako so tudi uredili okolico vaškega doma, trgovine in krčmice, nasadili okrasno grmičevje, posadili lipo in uredili zelenice.

Foto: F. M.



ZAKRPALI CESTE — Delavci SGP Pom-grada so imeli te dni kar precej dela v Veščici, kjer je bilo treba ponovno asfaltirati (zakrpati) vaške ceste. Le-te so prekopali delavci Vodnogospodarskega podjetja Mura, ki so napeljali kanalizacijo.

Fotografija: JOG

DOPUSTI NISO OVIRA

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

(Ime in priimek predlagatelja ter naslov)

Kljub dopustniškemu času lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da naša skupna akcija za izbor Pomurca meseca ni izgubila svojih privržencev. Še več! Iz tedna v teden nam pošiljate številne odgovore na anketno vprašanje, ki jo objavljamo v vsaki številki Vestnika. Tako veliko odzivnost naših bralcev seveda pričakujemo tudi v prihodnje.

Dr. Lojze Števanec

V AFRIKI

5

Bu smo v nacionalnem parku Ruaha, zahodno od Iringa. Počasi vozimo po njem, vročina je neznosna. Cela družina levov leži v senci, nekateri na hrbtu, z iztegnjenimi nogami. Divjad se v neposredni bližini preslopa, si odganja mrčes, se pase, kar z daljnogledom zagledam dva belca, ki nekaj prenašata v naročju. Zapeljemo bliže in vidim še landrover, do osi zarit v blato. Vprašam, kaj je. Lovita sapo. Kamenje, ki sta ga prenašala, sta odvrгла, obližujeta si suha usta in končno izdaviata: »Sam Bog vas je prinesel. Od sobote zjutraj smo že v parku.«

Natili smo jih v nedeljo popoldne. Običajali so v blatu. Noč so prebili v avtomobilu, popili so že vso tekočino. Dnevno potrebuješ na lovu šest do osem litrov tekočine. Ženske so zevale v avtomobilu. Dve uri smo potegovali, da smo jih porinili in potegnili ven. Objemali so nas kot otroci.

Tisto vpisovanje je bolj za šalo. Nihče se ne pobriga zate. Če bi pa sam neoborožen šel desetine kilometrov daleč po pomoč, je verjetno ne bi nikoli, ker bi te prej kaj pobralo, tako za šalo.

Šli smo tudi v nacionalni park Ngorongoru na severu države. Leži zahodno od Arushe in prehaja v veliko bolj znani Serengeti. Obisk je bil namenjen kraterju Ngorongoro, ki je eden največjih na svetu. V premeru meri dvajset kilometrov, vrhovi obrobe pa segajo preko 3000 m. V okolici je več hotelov, od koder z landroverji vozijo v krater. Cesta — z buldožerji odrinjeno kamenje — je zelo strma. V nekaj minutah pripelejo na osemsto metrov nižji plato kraterja. Strmo pobočje je poraslo s tropsko džunglo, dno kraterja je stepla, trava je zelena, na njej pa se pase na tisoče afriških živali, druga ob drugi. V stepi kraterja, ki meri okrog 300 km², je jezero s sladko vodo. Med afriškimi živalmi masajski otroci pasejo svoje grbaste krave z ogromnim rogovjem. Ves dan so nas vozili okrog, hrano so imeli s seboj. Zvečer pa so se landroverji zbrali in smo skupaj v koloni sopihali po strmini navzgor proti hotelom. Nekje na pol poti je počila vzmet na prednji osi našega avtomobila. Tako nismo mogli ne naprej, ne nazaj. Od hotela smo bili še kak kilometer čaka, da pridejo po nas. Zmračilo se je. Tam se strašno hitro zmračilo. Ko sonce zaide, je že tudi noč. Onih pa od nikoder. Predlagam, da gremo peš do hotela. Šofer pa ne dovoli.

»Zakaj ne?« sprašujem.
»Po drejvu so leopardi, pa vas lahko kateri napade,« pravi. Smejemo se.
»Kaj pa ti otroci, ki spodaj pasejo krave?«
»Ja,« pravi, »to so Masajci.«
»Kaj so potem oni?«
»Masajci so nekaj drugega kot mi.«



Autobus nam je zdrsnil s ceste. (Foto: Swensson)

Masajci so res nekaj drugega. S svojim grbastim govedom pridejo v mesto in popasejo parke, se selijo po obsežni deželi in ko jim zmanjka pasiša, gredo v Ugando, Kenijo, Burundi, ne da bi spraševali za meje. Oni pas in preko ramena imajo vrženo neko cunj, navadno rdečo. V kraterju sulico, zunaj v stepi imajo še tok in puščice, bosi so ali v jantaru, pa se ne bojijo nikogar. Promet v mestu je gost, tam vlada zaupanje, močnejšega. Vozijo po levi. Če hočeš čez cesto, ti nihče ne ustavi. Ko pa gra čez cesto Masajec, se promet ustavi. V tovarni sem vprašal masajca, zakaj meni ne ustavijo. Masajcem pa. Rekli so: »Tebe lahko povozijo, Masajca pa ne. Ta odskoči kot maček, pa ima šofer že sulico v hrbtu.«

Od Masajcev sem kupil sulico, poslikan usnjen ščit in puščico. S sulico in ščitom sem pozneje hodil po Zürichu. Vedno sem hotel imeti rabljene predmete. Mikala me je tista hruškasta buča, ki jo Masajci nosijo na hrbtu in vanjo dojijo krave. Kravam na podvezanem vratu s puščico nasekajo žilo, spustijo kri, jo pomešajo z mlekom in to pijejo.

Pogajam se z Masajko: »Bei gani?« »Koliko?« sva ponavljala in nisem je kupil. Ko sva se dogovorila za ceno, mi je dala bučo s hrblu. Vtakel sem nos v odprtino in povoham. Mislim, da bom umrl, tako je smrtno. Nisem je kupil.

Od Masajcev smo kupovali posušene kačje kože, ki pa so vse imele luknje. Mi smo želeli imeti kože brez lukenj.

»Lahko,« so rekli, »samo da bo takrat koža za 500 šilingov dražja.«

»Zakaj?« se čudimo.

»Mi kačje streljamo s puščicami ali nabadamo na sulice,« pravijo. »Če ne boste, da ne bi imele luknje, jo moramo živo ujeti.«

Spraševal sem črnca v tovarni, kako Masajci lovijo žive kačje; za njimi rabljene predmete. Mikala me je tista hruškasta buča, ki jo Masajci nosijo na hrbtu in vanjo dojijo krave. Kravam na podvezanem vratu s puščico nasekajo žilo, spustijo kri, jo pomešajo z mlekom in to pijejo.

Pogajam se z Masajko: »Bei gani?« »Koliko?« sva ponavljala in nisem je kupil. Ko sva se dogovorila za ceno, mi je dala bučo s hrblu. Vtakel sem nos v odprtino in povoham. Mislim, da bom umrl, tako je smrtno. Nisem je kupil.

Od Masajcev smo kupovali posušene kačje kože, ki pa so vse imele luknje. Mi smo želeli imeti kože brez lukenj.

»Lahko,« so rekli, »samo da bo takrat koža za 500 šilingov dražja.«

»Zakaj?« se čudimo.

»Mi kačje streljamo s puščicami ali nabadamo na sulice,« pravijo. »Če ne boste, da ne bi imele luknje, jo moramo živo ujeti.«

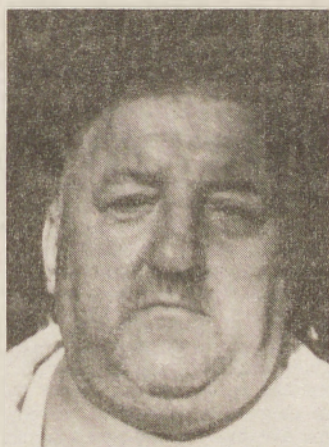
Spraševal sem črnca v tovarni, kako Masajci lovijo žive kačje; za njimi rabljene predmete. Mikala me je tista hruškasta buča, ki jo Masajci nosijo na hrbtu in vanjo dojijo krave. Kravam na podvezanem vratu s puščico nasekajo žilo, spustijo kri, jo pomešajo z mlekom in to pijejo.

Pogajam se z Masajko: »Bei gani?« »Koliko?« sva ponavljala in nisem je kupil. Ko sva se dogovorila za ceno, mi je dala bučo s hrblu. Vtakel sem nos v odprtino in povoham. Mislim, da bom umrl, tako je smrtno. Nisem je kupil.

Od Masajcev smo kupovali posušene kačje kože, ki pa so vse imele luknje. Mi smo želeli imeti kože brez lukenj.

»Lahko,« so rekli, »samo da bo takrat koža za 500 šilingov dražja.«

SREČANJE



Zelo delaven član društva

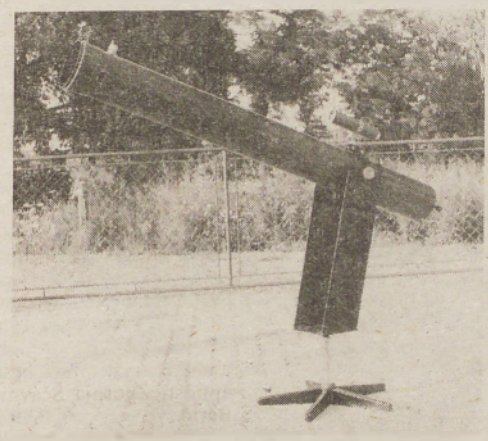
V nekaterih društvih, predvsem tistih, ki se uveljavljajo v vsakdanjem življenju tudi v vedno težjih razmerah, imamo nekaj zelo delavnih entuziastov. Med te prav gotovo sodi tudi Jožef Gjergjek iz Kroga, zaposlen v tovarni Mure v Murski Soboti. Že dvajset let aktivno dela pri brodarstvem društvu Mura iz Kroga in je eden od tistih, ki primejo za vsako delo, ki je potrebno bodisi pri gradnji objektov, prireditvah ali tekmovanjih. Posebno se je izkazal pri gradnji klubskih prostorov in čolnarnice pri kroškem brodu. Zelo rad tudi potuje s tekmovalci na razna tekmovanja, zato ga poznajo kajakaši iz vse Slovenije. Zanimivo pa je, da je Brzi, kot ga kličejo prijatelji, ker je vedno hiter, eden od redkih članov društva, ki ne zna plavati, čeprav preživi pri reki Muri veliko časa.

F. M.

POZIMI SE ZVEZDE JASNEJE VIDIJO

Astronomija je bila v antiki del filozofije in ena najpomembnejših ved. Z njo so si ljudje pomagali pri poljedelstvu in v vsakdanjem življenju. Dandanes je nekoliko zapostavljena, pa vendar tako zanimiva, da se najde kdo, ki se z njo ukvarja. Tone- ta Žižka so že od maloge privlačevali nebo in ozvezdja, ki so se mu zdeli tako daleč in so ga zaradi svoje skrivnosti tako pritegnili.

Tone se je, kot nam je povedal, začel resno ukvarjati z zvezdoslovjem že v sedmem razredu, ko si je začel kupovati literaturo in je dobil prvi daljnogled. V prvem letniku srednje šole pa je dobil prvi pravi teleskop, ki je imel 20- do 70-kratno povečavo. Z njim je lahko opazoval Halleyev komet in spremljal njegovo gibanje. Toda želel si je še več...



Teleskop s premerom 14 cm in središčno razdaljo 150 cm, ki ga je Tone izdelal sam in zdaj z njim »potuje« od zvezde do zvezde.

»Že prej sem izdeloval razne daljnogleda, sestavljal sem tudi mikroskop in odločil sem se, da bom poskusil narediti tudi teleskop,« je pripovedoval. »Štiri leta, kar sem bil v srednji šoli, smo ga s sošolci nameravali narediti. In čeprav smo že narisali načrt in izračunali podatke, nam ni uspelo narediti odločilnega koraka.«

Pripravi je načrt Newtonovega tipa in začel zbirati sestavne dele.

»Zreala sem naročil pri Vegi Ljubljana in zasebnikih, pri ostalih delih pa sem se pač moral znajti sam,« je razložil. Pri tem je za osnovno cev uporabil kanalizacijsko cev, za podstavek pa stola pisarniškega stola. In tako je bil teleskop z nekoliko iznajdljivosti narejen v štirinajstih dneh.

»Izdelal sem ga skoraj v celoti sam,« se je pohvalil, »le nekaj nasvetov mi je dal oče.«

Teleskop ima premer štirinajst centimetrov, goriščna razdalja pa je 150. Zanj Tone meni, da je eden večjih, če ne največjih v Prekmurju.

»Da bi lahko tisto, kar vidim in kar sem videl, zabeležil, sem se začel ukvarjati s fotografijo. In da fotografija v astronomiji ni enostavna stvar, kaže dejstvo, da je za nekaj prvih obrisov lune porabil precej filmov.«

»Najtežje je pri fotografiranju zvezd doseči čas,« je razložil.

Toda danes je Tone že spreten fotograf, ki se lahko pohvali z zajetnim kupom slik Lune, Saturna, Venere s sateliti in z nekaterimi drugimi značilnostmi vesolja. Trenutno lahko na nebu vidimo, kako se Venera približuje Soncu in postaja čedalje večja in meglena (s prostim očesom jo lahko vidimo kot ozek kratec) ter Saturn, ki se trenutno najlepše vidi. Toda res je, da se pozimi nebo mnogo jasneje vidi, ker je poleti v zraku preveč hlapov. Ljubezen do zvezd je v Tonetu močnejša kot inraz, ki mu pozimi leze za nohte.

V astrologijo da ne verjame, je razložil.

»Toda zagotovo je res, da planeti na zemljo vplivajo s svojim sevanjem,« je še dodal. Opazovanje zvezd je resnično zanimivo, ampak da ujames na nebu tistih nekaj trenutkov, ko je najzanimiveje, moraš dogajanje spremljati tudi v revijah.

»Za tiste, ki tega še ne vedo, naj povem, da bo popolni sončni mrk leta 1999 v Mariboru, vendar morajo strokovnjaki natanko izračunati, do kod bo segal,« je postal nemiren in hkrati dodal, da nikakor noče zamuditi enkratne priložnosti.

»Mene zanima neznano, daljavo, toliko različnih stvari. Sodobni človek pa vidi le še tla in se le redko ozre v nebo. In prav zvezde, tako nedotaknjene, kot so, so vrtnice k naravi.«

Aleksandra Nana Rituper



Saj vemo, da ste videli že boljšo sliko Lune, ampak tole je Tone izdelal sam. Lepo se vidijo kraterji in dolina (temnejši del na desni strani), za katero so nekoč menili, da je morje.

TAM, KJER IZVIRAJO REKE IN POTOKI

Še enkrat na začetek Mure

Vso noč, ves dan se čuje šumenje deroče Mure... če ste seveda kje ob njenem gornjem toku ali pa v neposredni bližini tistih predelov, kjer se njene vode prelivajo čez kakšne pregrade, ovire... Skozi Pomurje pa teče še kar spokojno, odkar so »burašci« njen tok uravnali v stalno strugo.

Življenje tukajšnjih ljudi je tesno povezano s to reko. Nekoč je dajala kruh velikemu številu mlinarjev in brodarjev; bila je tudi bogata z ribami. To je svetla stran njenih valov. Žal pa zna biti Mura tudi kruta, ko se razlije čez svoje bregove in uničuje vse, kar ji je napoti; ugrablja in potaplja tudi ljudi.

Od kod ta njena moč? Kje se začne njena pot? Tja smo se nekoč že podali, ko smo jo spremljali (se tudi na več mestih spustili v njen

potem pa še k izvirov drugih rek in potokov, ki se vijejo skozi Pomurje in Porabje.

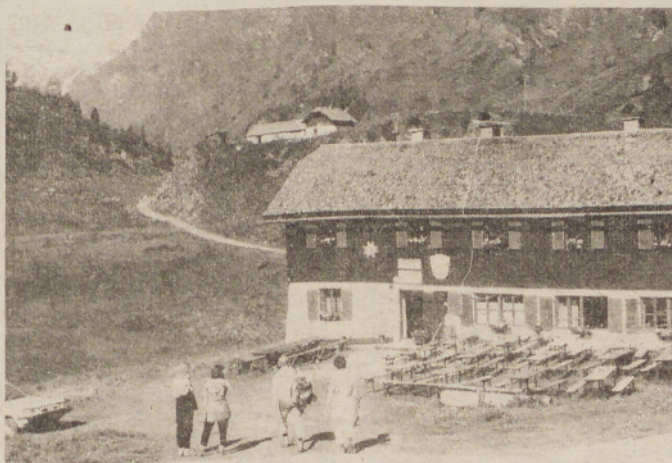
Bilo je jasno julijsko jutro, ko smo krenili na pot. To je bil vsekar zelo dober znak, saj skoraj nima smisla iti v hribe, kadar je slabo vreme. Pote si namreč za marsikaj prikraštan. Prvič je žal bilo tako. Do cilja vodita dve glavni poti — prva, ki je nekoliko bližja (nekaj čez 300 kilometrov), iz Murske Sobotice proti Gradcu in nato v smeri Judenburg—Zelt-

Po približno treh urah vožnje smo se znašli v Muhru, dokaj slikovitem kraju, ki je tudi občinsko središče. Tam je tudi nekaj trgovin in obrtnih delavnic, pa seveda tudi župna cerkev sv. Petra in Pavla. Od tu je še okrog 5 kilometrov vožnje vedno bolj in bolj navkreber do večjega parkirišča, od koder dalje ni dovoljeno voziti z avtomobili, razen za taksibus, delavce Sticklerjeve koč, pastirje in morda še koga. Turisti se torej morajo podati proti izviru Mure peš ali pa se dogovoriti za vožnjo s taksijem do Sticklerjeve koč. Od tam naprej je slabo uro hoda, do tja pa okrog uro in pol. Za tistega, ki ima čas in še vsaj malo urne noge, je vsekakor bolj in lepše, če pešači. Potem lahko občuduje tudi Murin kanjon, ki je na enem delu skoraj podoben kanjonu reke Soče. Posebno doživlje pa je seveda pešpot od koč do izvira, ki je obenem tudi večinoma steza za krave in koze, ki jih pastirji tja pripeljejo

oziroma priženejo na pašo v poletnih mesecih. Z leve in desne strani se vali v korito reke Mure, ki je tu široko od 1 do 2 metra, nešteto hudournikov in slapov. Že to je nekaj neverjetnega. Človeka kar prevzame, tako da morda niti ne opazi številnih cvetočih rož v travi, vmes pa so snežne zaplate, ki so vedno večje in večje. Murina struga pa vse ožja. Tokrat je izvirala kar na dveh koncih — poleg stalnega izvira, kjer je tudi napisna tabla, ki je bila med našim obiskom zatpana pod snegom, je nekoliko višje nastal še en izvir, in sicer izpod pol metra debele snežne skorje. Tako je torej to; tam se začne Murina pot, ki je dolga 444 kilometrov in se konča pri Legradu na Hrvaškem.

Nam, ki smo pri njenem izviru, še vedno odmeva v ušesih šumenje njenih deročih in bistrh valov.

Jože GRAJ



Od Sticklerjeve koč je še slabo uro hoda do izvira Mure. Pešpot ob strugi je posebno doživetje. Z leve in desne strani hriburja se namreč valijo v korito reke številni hudourniki in slapovi. (Fotografija: JOG)

tok s čolnom) od izvira do izliva. To je bilo vsekakor zanimivo doživetje. Premalo pa je bilo časa, da bi postali ob njenem začetku, tam, kjer privre na dan in se začne spuščati po svojem koritu nizdol. Zato smo se letos podali samo tja,

weg—Tamsweg—Murau—Muhur, druga pa proti Mariboru in nato v smeri Celovec—predor ali prelaz Katscheberg—St. Michael—Muhur. Odločili smo se za krajšo možnost, ker dobršen del ceste pešpot ob reki Muri, tako da je že to mikavno.



Poleg stalnega izvira, ki je tudi označen z napisno tablo (to smo v Vestniku že objavili), je bil med našim obiskom nekoliko višje še en izvir — izpod okrog pol metra debele snežne skorje ankogelskega ledenika. (Fotografija: JOG)



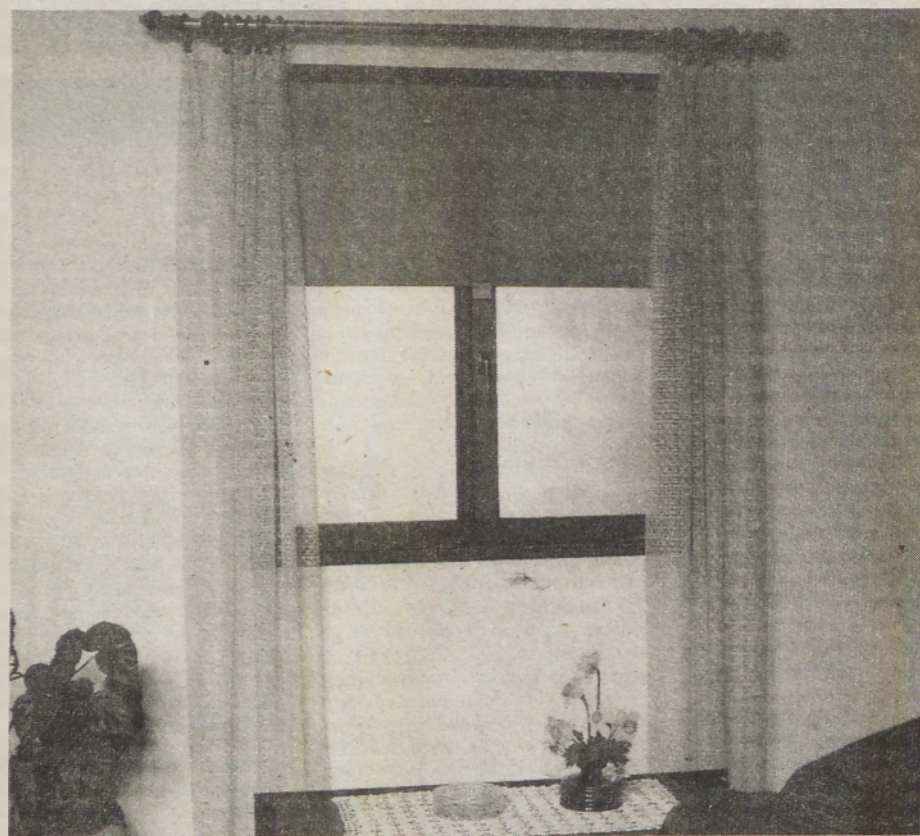
AGROTEHNIKA - TRGOVINA LJUBLJANA
Ljubljana, Tržaška c. 132
tel. h.c. (061) 268-341, telefax (061) 267-089

Priporočamo vam nakup NAJPRIMERNEJŠEGA TRAKTORJA ZA VINOGRADNIKE!



*Obiščite nas na vinskem sejmu v Ljubljani
in v naših trgovinah!*

ROLO ZAVESA



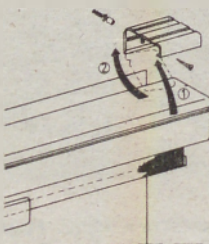
Tip rolo zavese	80 140	100 140	120 140	140 140	80 230	ŠIRINA VIŠINA
-----------------	-----------	------------	------------	------------	-----------	------------------

Barva ohišja: AL 1 — srebrna, AL 5 — rjava, AL 7 — bela
Barva platna: sv. rjava, zelena, termo platno, dekorativna
Rolo deluje lepo in nevpadljivo, dopolnjuje opremo notranjih prostorov.
Zaskočni mehanizem omogoča zaustavljanje zavese v več položajih.
Ohišje roloja je konstrukcijsko prilagojeno hitri in enostavni montaži, obenem varuje mehanizem pred prahom.

Enostavna zatemnitev prostora in zaščita pred sončnimi žarki!
Izbira barv ohišja in platna omogoča prilagajanje prostoru in opremi v njem!

VSE INFORMACIJE IN MONTAŽA: AGROMAT Ptuj, tel.: (062) 773-314.

Informacije in prospekti: KOVINOPLASTIKA LOŽ, 61386 STARI TRG PRI LOŽU, tel.: (061) 707-422, fax: (061) 708-466.



KOVINOPLASTIKA LOŽ

VAŠKO-GASILSKI DOM V M. PETROVCIH

Gasilsko društvo Murski Petrovci, ki je eno najmlajših tovrstnih društev v soboški občini, saj deluje le 12 let, je preteklo nedeljo pripravilo slovesnost, na kateri so proslavili pomembno delovno zmago. Odprli so nov vaško-gasilski dom, ki so ga začeli graditi pred tremi leti. Dom, v katerem imajo dvorano za razne prireditve, sejno sobo, sanitarije, orodjarno in garažo, je za kraj, ki premore le 27 gospodinjstev, pomembna pridobitev. To tembolj, ker so ga zgradili predvsem s prostovoljnimi delom in prevozi, tako da so plačali le material in strokovna dela. Pri tem so opravili 8.517 prostovoljnih delovnih ur in 1.165 traktorskih ur, hkrati pa tudi navozili blizu 4.000 kubičnih metrov zemlje. Številke kažejo, da gre za izredno delavno gasilsko društvo, ki ima dve moški in pionirsko desetino.

Na nedeljski slovesnosti so se zbrali gasilci iz 18 društev iz soboške občine in sosednje Avstrije, udeležili pa so se je tudi številni krajan in nekateri gostje. O

razvoju gasilskega društva in gradnji doma je govoril predsednik Ivan Ciglar, odprl pa ga je predsednik sveta KS Gederovci Janko Ratnik. Dom sta blagoslo-

vila katoliški in evangeličanski duhovnik. Ob tej priložnosti so tudi pripravili krajši kulturni program.

F. Maučec



MARTJANCI

Praznovanje 100-letnice gasilstva

Gasilsko društvo Martjanci praznuje letos 100-letnico delovanja. V okviru tega jubileja so v prostorih vaškega doma že v soboto, 14. avgusta, odprli razstavo o razvoju gasilstva v Martjancih. Razstavljeni so originalni zapisi prvega občnega zbora in osnovna pravila društva, ki jih je 8. julija 1891 potrdil kraljevi notranji minister v Budimpešti. To prvo orodno vozilo in drugo gasilsko orodje ter 250 fotografij, ki prikazujejo končanem praznovanju bodo razstavo preselili v prostore nekdanje osnovne šole. V petek, 30. avgusta, bodo imeli slavnostno proslavo, na kateri bodo zaslužnim gasilecem podelili priznanja. Oredna proslava bo v nedeljo, 1. septembra. Začela se bo z jutranjo budnico radgonskega pihalnega orkestra in položitvijo venca na pokopališču v spomin preminulih gasilcev. Ob 10. uri bo mimohod gasilskih enot s prikazom gasilske opreme, v katerem bo sodelovalo nad 30 gasilskih enot iz domovine in sosednje Madžarske. Ob 11. uri pa bo na nogometnem igrišču proslava. Slavnostni govornik bo predsednik soboške občinske skupščine Andrej Gerencner, v kulturnem programu pa bodo sodelovali mešani pevski zbor Svoboda s Ptuj, gasilski pevski zbor iz Hajdoš, pihalni orkester in recitatorji. Praznovanje bodo sklenili z zabavo in srečelovom. Gasilsko društvo Martjanci je ob visokem jubileju tudi izdalo bilten s prikazom razvoja gasilstva.

F. Maučec

BOGOJINA

Obe nagradi na Vanečo

Glas mladih pevcev amaterjev Bogojina '91, prireditelj, kjer se že več kot desetletje srečujejo še neveljavljani pevci in skupine iz Pomurja, tudi letos zasluži najvišjo oceno.

Okoli 300 obiskovalcem se je v zadnji avgustovski nedelji predstavilo 11 mladih pevcev amaterjev. Strokovna žirija v zasedbi Jože Ružič, Tomaž Kuhar in Marjanca Zorko je imela težko nalogo. Toliko bolj, ker je bita tudi letos konkurenca zelo huda.

Med 20 zapetimi pesmimi v glavnem znanih slovenskih glasbenikov je strokovna žirija prvo nagrado dodelila 20-letnemu Tomiju Zrinskemu z Vaneče. Predstavil se je s skladbama Povej mi Marija in Točajka. Druga nagrada je pripadla Marijani Virag iz Črenšovca, tretjo pa sta si razde-

lila Dušan Horvat s Pušča in Sil-

vin Korošec iz Murske Sobote. Tudi občinstvo je najuglednejše sprejelo Tomija Zrinskega (41 glasov), Anton Omar iz Vaneče (32 glasov) in tretjo nagrado občinstva pa je pripadla Lili-

jani Bežan iz Murske Sobote. Po besedah predsednika bogojinske mladinske organizacije, Matjaža Cerovška, so mladi po 2-letnem premoru le uspeli zbrati dovolj moči in poguma za pomenovno oživitve edinega pomurskega glasbenega festivala. S priditvijo je zelo zadovoljen, saj je tako po organizacijski kot glasbeni plati povsem uspešno. »To nam vliva novega poguma za naprej in razmišljamo, da bi pozimi pripravili še eni glas, kjer bi nastopili najmlajši.«

G. G.

Zbirajo pomoč za domovino

Domovina je le ena, in če ta krvavi, ji je potrebno pomagati. In naša svobodna Slovenija se je znašla v vojni. Umirali so ljudje, uničena so bila poslopja, ceste... Z izjemno hitrostjo, ki so jo omogočili sodobni mediji, so naši rojaki, ki so začasno zaposleni v Zahodni Nemčiji, izvedeli za dogodke doma. Sestali so se in sklenili, da bodo pomagali odpravljati škodo.

Člani slovenskega kulturnega društva Zlatorog iz Schwäbisch Gmünd so takoj začeli zbirati denar. S tem namenom so organizirali tudi piknik. Naslednji pa bo v Pluderhausenu pri Schorn-dorfu v nedeljo, 8. septembra. Pričakovati je, da bo prišlo veliko ljudi, takšnih, ki neradi hodi-jo na takšne prireditve. Privabila jih bo ljubezen do rodne grude.

Sicer pa se seznam rojakov, ki so prispevali denar, vidno veča. Nekateri so dali tudi po štiri ali tri tisoč mark. Blagajnik društva Zlatorog Slavko Kikec, ki je bil te dni v domovini, nam je pono-sno pripovedoval, da so bili rojaki v naših najtežjih dneh pogosto skupaj in da so z bolečino v srcih spremljali dogodke doma. In pogosto so telefonirali svojcem in znancom v domovino, da bi izve-deli za podrobnosti in pravo res-nico. Hudo pa jim je, da so na-stala nesoglasja tudi med južni-mi Slovani, ki so na začasnem delu na tujem.

In sogovornik Slavko Kikec nam je posebej poudaril, da so člani društva Zlatorog, v katerem je veliko Prekmurcev in Štajer-cev, ponosni, da je postala njihova domovina samostojna država, in želijo si, da bi jo svet čimprej priznal in ji tako zagotovil trajen obstoj.

F. Štefanec

ABC POMURKA

ZUNANJA TRGOVINA
MURSKA SOBOTA p.o.

ABC POMURKA — ZUNANJA TRGOVINA, Murska Sobota, d.o.o., Murska Sobota, Lendavska 11, objavlja po sklepu upravnega odbora družbe.

RAZPIS

DIREKTORJA DRUŽBE

ABC POMURKA — ZUNANJA TRGOVINA, MURSKA SOBOTA, d.o.o. za 4 leta.

Pogoji:

- Ekonomsko ali pravna fakulteta ali fakulteta za zunanjo trgovino ali visoka šola ekonomsko-komercialne usmeritve ali visoka šola zunanjo trgovino in najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega vsaj 2 leti pri delu in nalogah s posebnimi pooblastili pri poslih zunanjetrgovinskega prometa.
- Visoka izobrazba, razen šolske izobrazbe iz prejšnje točke, in najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega vsaj 3 leta pri delu in nalogah s posebnimi pooblastili pri poslih zunanjetrgovinskega prometa.

- opravljen poseben strokovni izpit za delo pri komercialnih poslih v zunanjetrgovinskem prometu
- aktivno znanje enega svetovnega jezika,
- organizacijsko-vodstvene sposobnosti,
- drugi morebitni pogoji, določeni s predpisi pristojnih organov,
- kreativnost,
- komunikativnost.

Prijave z dokazili je potrebno poslati na naslov družbe v 8 dneh od objave.

URADNE OBJAVE

Leto XXVII

Murska Sobota, dne 29. avgusta 1991

Št.: 20

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUPŠČIN:
GORNJA RADGONA,
LENDAVA IN MURSKA
SOBOTA

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

151. Odlok o ureditvenem načrtu za kamnolom pri Sotini
152. Odredba o določitvi najvišjih cen v občini Gor. Radgona
153. Sklep o ureditvenem načrtu »Pokopališče Negova«

154. Razpis o nadomestnih volitvah delegatov v Zbor združenega dela Skupščine občine Murska Sobota v 9. volilni enoti — področje industrije in rudarstva ter v 20. volilni enoti — področje obrti in osebnih storitev.

151

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86 in 26/90) ter 4. člena Odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 9/90), je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora, dne 1. 8. 1991, sprejela

ODLOK O UREDITVENEM NAČRTU ZA KAMNOLOM PRI SOTINI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Sprejme se Ureditveni načrt za kamnolom pri Sotini, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota, Staneta Rozmana 5, pod št. 10/90-UN/MS, junija 1991.

2. člen

Določbe tega odloka so dopolnjene z opisi in grafičnimi prikazi v Ureditvenem načrtu iz 1. člena, ki se nanašajo na mejo območja in predvidene posege na tem območju.

3. člen

Ureditveni načrt vsebuje:

1. Izjave:

- o opravljeni notranji kontroli,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred požarom in varstva pred prekomernim hrupom;

2. Tekstualni del:

- ugotovitve iz dolgoročnega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—2000,

- ugotovitve iz posebnih strokovnih podlag in situacij,

- opis predvidenih posegov,

- soglasja pristojnih organov in organizacij;

3. Grafični del:

- izrez iz dolgoročnega plana občine Murska

- prikaz obstoječega stanja

- hidrološka karta območja

- situacija eksploatacije

- geodetska podloga

- končno stanje (sanacija)

- prerez

v M I : 25000,

v M I : 5000,

v M I : 25000,

v M I : 1000,

v M I : 500,

v M I : 1000,

v M I : 1000/1000.

II. MEJE OBMOČJA UREDITVENEGA NAČRTA

4. člen

Območje kamnoloma leži severno od naselja Sotina v hribu imenovanem Kugla.

Območje predvideno za eksploatacijo kamna je veliko cca. 4 ha in zajema parcele v k.o. Sotina: 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1377, 1362, 1361, 1360 ter dele parcel št. 1355, 1348, 1347 in 1345.

III. POGOJI ZA ODLOM KAMNA

5. člen

Odlom kamna bo potekal v 4 terasah z odkrivanjem kamenine, miniranjem in odhrivom kamna s teras na delovni plato v vznožju kamnoloma.

Predhodno se poseka gozdno drevje in izvršni odkop in odhriv zgornje plasti (humus in krovinna) ter uredi delovni plato. Terasa se uredi v višini po 15 m in v širini po 10 m.

Višinska kota delovnega platoja se uredi na 250—252 m n.m.v., zadnja terasa pa na koti 312 m n.m.v.. Naklon brežin med terasami je max. 70 stopinj.

6. člen

Za transport odlomljenega kamna se uporablja delovni plato in obstoječa cesta iz kamnoloma skozi Sotino do regionalne ceste Gederovci—Kuzma. Za dostop na terase se uredijo začasne ceste na posamezno teraso v makadamski izvedbi, širine 3,5 m z enosmernim prometom in max. naklonom 20 stopinj.

7. člen

Na delovnem platoju se postavijo naslednji začasni, montažni objekti:

- objekt za upravo kamnoloma,

- vratarnica,

- skladišče za orodje,

- skladišče za pogonsko gorivo, hidravlična olja in maziva,

- lovilce olja,

- sanitarije in začasna triprekatna greznica brez odtoka,

- usedalniki za meteorne vode,

- zaščitna montažna ograja okrog kamnoloma, višine 2,20 m,

- naprava za separacijo kamna po drobljenju.

Lokacije in gabariti teh objektov so razvidni iz grafične podloge, navedene v 3. členu tega odloka.

Ohrani se obstoječa rampa pred drobilcem kamna.

IV. POGOJI ZA PROMETNO IN KOMUNALNO UREJANJE OBMOČJA

8. člen

Vodovod

Pitna voda se zagotovi iz lastnega vodnjaka.

Kanalizacija

Fekalije se zbirajo v zaprto greznico brez odtoka.

Energetska infrastruktura

Upravni objekti in razsvetljava kamnoloma se napajajo iz obstoječega električnega priključka. Za ostale potrebe po električni energiji je predvidena postavitve agregata.

Telefonsko omrežje

Telefonski priključek se zgradi po pogojih PTT podjetja Murska Sobota, v prostozračni izvedbi.

9. člen

Cestna infrastruktura

Dostop do kamnoloma je iz regionalne ceste Gederovci—Kuzma (R 349), z odcepom na lokalno cesto (Sotina-mejni prehod Serdica — L 5624) v Sotini. Eksploatator kamnoloma mora pred pričetkom eksploatacije utrditi lokalno cesto Sotina — mejni prehod na odseku R 349 — kamnolom tako, da bo ustrezala predvidenim obremenitvam ter jo asfaltirati.

Glede predvidene obremenitve mora eksploatator rekonstruirati tudi obstoječe mostove (4 kom.) preko Ledave in Miššice.

V času obratovanja kamnoloma mora eksploatator zagotavljati sredstva za redno vzdrževanje navedene ceste in mostov zaradi čezmerne uporabe teh infrastrukturnih objektov, v smislu določb Zakona o cestah (Ur. list SRS, št. 2/88).

V. OSTALI POGOJI ZA IZVEDBO POSEGOV V PROSTOR

10. člen

Tolerance

Lokacije in dimenzije začasnih objektov so v razponu + - 10 %. Kote platojev — teras lahko odstopajo + - 1 m.

Kota maksimalnega odklona kamna je 350 m n.m.v. Naklon saniranih brežin je med 30 in 40 stopinj.

11. člen

Požarna varnost

Požarna varnost se zagotovi z aparati za gašenje požara in zagotovitvijo vode v požarni jami.

Projektna dokumentacija mora vsebovati protipožarni elaborat.

12. člen

Ukrepi glede varstva območja in objektov v kamnolomu

Upoštevati je potrebno tehnične normative za kamnolome. Izdelati je potrebno elaborat varstva pri delu. Celotno območje kamnoloma mora biti ograjeno tako, da bo onemogočen dostop v kamnolom nepoklicanim osebam in živalim.

13. člen

Varstvo okolja

Hrup

Pri opravljanju dejavnosti se lahko uporabljajo le taka vozila in stroji, ki ne povzročajo prekomernega hrupa. Potrebno je redno kontrolirati hrup motorjev in izpušnih sistemov.

Pred začetkom rednega obratovanja predvidenega drobljenja kamna je treba v okolici kamnoloma izmeriti emisije hrupa.

V primeru, da je le-ta presežen, je potrebno izvesti ustrezne protihrupne ukrepe.

V času od 22. do 6. ure je prepovedano opravljanje dejavnosti.

Podtalnica

Za preprečevanje onesnaženja podtalnice z odpadnimi olji z delovnih površin je treba urediti lovilce olj. Za pretakanje goriva in olj je potrebno urediti plato za pretakanje.

Za zbiranje fekalij se zgradi greznica brez odtoka. Za preprečevanje vnosa prašnih delcev z meteorno vodo v površinske vode iz delovnega platoja in separacije zdrobljenega kamna, je potrebno zgraditi usedalniki. V grapi na južnem delu kamnoloma se mora pred pričetkom eksploatacije kanalizirati potok v njegovem spodnjem delu.

Zrak

Dovoljene emisije prašnih delcev ne smejo biti presežene. Med obratovanjem kamnoloma, zlasti drobljenjem kamna, je potrebno meriti emisije prašnih delcev v ozračje; v primeru, da so le-te presežene je potrebno izvesti protiprašne ukrepe.

Komunalne odpadke se zbira v ustrezne posode in se jih odvažajo na komunalno deponijo v Puconce.
Posebni odpadki se zbirajo v ustrezne posode.

VI. REŽIM IN ZAČASNA NAMEMBOST ZEMLJIŠČ TER POGOJI ZA SANACIJO KAMNOLOMA

14. člen

Vso odkrito prst na območju kamnoloma je potrebno ohraniti. Uporabi se jo pri sanaciji. Deponiranje prsti se izvede v vzdolžnih nasipih do višine 1,5 m, ki se zatravijo.

15. člen

Sanacija kamnoloma

Po končanem izkoriščanju kamenine se oblikuje nova hribina z razstrelitvijo terasnih robov. Tako razstreljen kamen se ne sme odvažati (ni predmet eksploatacije) in se ga uporabi za ureditev brežine, katere naklon ne sme biti večji od 40 stopinj.

16. člen

Biološka sanacija

Po oblikovanju nove hribine se le-ta zasuje s prstjo in pogozdi z avtohtonim drevjem. Hribino je možno prepustiti tudi sukcesivni zarasti.

VII. FAZNOST IZVAJANJA UREDITVENEGA NAČRTA

17. člen

V prvi fazi se uredi delovni plato.

V drugi fazi se bo vršil odlom kamna v terasah in drobljenje kamna.

V tretji fazi se bo izvajala sanacija kamnoloma.

VIII. OBVEZNOSTI INVESTITORJA IN IZVAJALCEV PRI IZVAJANJU UREDITVENEGA NAČRTA

18. člen

Poleg nalog in drugih določb tega odloka mora investitor posegov v prostor in izvajalec ureditvenega načrta:

— odpraviti v najkrajšem možnem času vse negativne posledice, ki so in bi nastale zaradi del v kamnolomu;

— odstraniti in deponirati prst tako, da se ohrani njena količina in rodovitnost;

— rudarski projekt (le-ta mora vsebovati tudi elaborat sanacije) dostaviti v soglasje Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor;

— poravnati vse odškodnine, ki bodo nastale zaradi eksploatacije in sanacije kamnoloma.

IX. OBVEZNOSTI DRUGIH UPORABNIKOV PROSTORA

19. člen

Pri urejanju saniranih površin — pogozdovanje, mora sodelovati usposobljeno gozdarsko podjetje.

X. KONČNE DOLOČBE

20. člen

Ureditveni načrt za kamnolom pri Sotini je stalno na vpogled občanom, podjetjem in drugim organizacijam pri Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora občine Murska Sobota.

21. člen

Nadzor nad izvajanjem ureditvenega načrta za kamnolom pri Sotini opravlja Uprava inšpekcijskih služb občin G. Radgona, Ljutomer, Murska Sobota in Lendava, enota v Murski Soboti ter druge pristojne inšpekcijske službe.

22. člen

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati odlok o sprejetju prostorsko ureditvenih pogojev za območje Goričkega v občini Murska Sobota (Ur. objave, št. 10/90) in sicer v delu, ki se nanaša na območje, navedeno v 4. členu tega odloka.

23. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Murska Sobota, dne 1. 8. 1991

Številka: 352-20/90-1

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, dipl. oec., l. r.

152

Na podlagi 3. člena Zakona o cenah (Ur. list RS, št. 1/91) in 1. člena Odloka o prenosu pristojnosti za določanje cen na Izvršne svete skupščin občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti (Ur. list RS, št. 2/91) je Izvršni svet SO G. Radgona na seji, dne 16. 8. 1991 sprejel

OREDBO o določitvi najvišjih cen

I. člen

Cene proizvodov in storitev iz 1. člena odloka o prenosu pristojnosti za določanje cen na izvršne svete skupščin občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti (Ur. list RS, št. 2/91); stanarine, ki so jih podjetja in druge pravne osebe oblikovali v skladu s predpisi in uporabili na tržišču do uveljavitve te odredbe, se s to odredbo določijo kot najvišje.

2. člen
Na glade na 1. člen te odredbe smajo podjetja in druge pravne osebe cene svojih proizvodov in storitev, ki so po predpisih veljale in bile uporabljene na tržišču na dan uveljavitve te odredbe povečati in sicer:

stanarine, najemnine s 1. 9. 1991 za 10 %
s 1. 10. 1991 za 10 %

3. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 381-2/91-11

Datum: 16. 8. 1991

PREDSEDNIK

Izvršnega sveta SO Gor. Radgona:
Anton TROPENAUER, ing. gradb.

153

Na podlagi 39. člena zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86 ter Ur. list RS, št. 26/90) in 254. člena statuta občine G. Radgona (Ur. objave št. 41/81, 7/86) je Izvršni svet Skupščine občine G. Radgona na svoji seji dne, 26. 7. 1991 sprejel

SKLEP

o ureditvenem načrtu »Pokopališče Negova«

1.

Izvršni svet Skupščine občine G. Radgona ugotavlja, da je osnutek ureditvenega načrta »Pokopališče Negova« se v skladu z družbenim planom občine G. Radgona in v skladu z zakonom o urejanju naselij in drugih posegov v prostor.

2.

Javno se razgrne osnutek ureditvenega načrta »Pokopališče Negova«, ki ga je izdelal Razvojni center Celje — planiranje Celje pod št. 653/90, za dobo 30 dni od objave.

3.

Osnutek ureditvenega načrta se javno razgrne v prostorih krajevnih skupnosti Negova in oddelka za varstvo okolja in urejanje prostora občine G. Radgona.

4.

Podjetja, skupnosti, organi, društva iz občine lahko do preteka roka razgrnitve podajo pisne pripombe na kraju samem ali pošljejo pismo na oddelka za varstvo okolja in urejanje prostora občine G. Radgona.

5.

Ta sklep se objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Datum: 26. 7. 1991

Številka: 352-2/91-10

PREDSEDNIK

Izvršnega sveta SO G. Radgona:
Anton TROPENAUER, ing. gr.

154

Na podlagi 30. in 31. člena Zakona o volitvah v skupščine (Ur. list SRS, št. 42/89, 5/90 in Ur. list RS, št. 10/90 in 45/90) ter sklepa Zbora združenega dela Skupščine občine M. Sobota,

RAZPISUJEM

nadomestne volitve delegatov v Zbor združenega dela Skupščine občine M. Sobota v 9. volilni enoti — področje industrije in rudarstva ter v 20. volilni enoti — področje obrti in osebnih storitev

I.

Nadomestne volitve v 9. in 20. volilni enoti bodo v četrtek, dne 5. decembra 1991

II.

Za dan razpisa nadomestnih volitev po tem sklepu, od katerega začno teči roki za volilna opravila, se šteje 2. september 1991

III.

Za izvedbo tega sklepa skrbi občinska volilna komisija

IV.

Sklep se objavi v Uradnih objavah.

Številka: 008-1/91-1

V Murski Soboti, dne 16. avgusta 1991

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

KONJENIŠTVO

Slovenski derbi dobila Letja (Kukolj)

V okviru sejamskih prireditev so bile v nedeljo na hipodromu v Gornji Radgoni kasaške dirke, ki sta jih pripravila Konjeniški klub Ljutomer in Kmetijsko živilski sejem Gornja Radgona. Med blizu 4.000 gledalci je bil v središču zanimanja prvi slovenski kasaški derbi za štiriletna kasače. Deset kasačev je tekmovalo na 2800 m dolgi progi. Dirka je bila izredno razburljiva, saj se na koncu ni vedelo, kdo je zmagoval. V ciljno črto sta namreč hkrati pripeljala Milan Kukolj z Letjo in Mirko Hanžekovič s Ford Lyndijem. Gledalci so bili prepričani, da je zmagal Hanžekovič, medtem ko je sodniški zbor po pregledu video posnetka za zmagovalca razglasil Kukolja. Ta je bil po dirki, kot je izjavil, presrečen, saj je bil v desetletni športni karieri to doslej njegov največji uspeh. Sicer pa se je Letja že v preteklosti nekajkrat izkazala, saj je bila druga na prvenstvu Jugoslavije med dvehletniki in tretja med triletniki. V prvem slovenskem kasaškem derbiju je torej zmagala Letja (Kukolj) pred Ford Lyndijem (Hanžekovič) z enakim kilometriskim časom 1:24,8; Venka III (Mihorič) je bila četrta (1:25,3). Zanimiva je bila tudi najhitrejša dirka v dveh tekih. V prvem teku si je pridobil precejšnjo prednost prvi favorit Mirko Slavič ml. z Dynamite Lobellom, ki je bil zaradi galopa diskvalificiran. Tako je v obeh tekih zmagala Fina z Jožetom Sršenom iz Veržeja z novim rekordom steze 1:17,7. Fru-Fru (Slana) je bil četrty. Od drugih dirk velja omeniti zmago Dirusa (Sagaj) med triletniki, Fina As (Anton Slavič) je bila tretja, med dvehletniki pa je bila Amazona MS (Slavič) tretja.

F. Maučec



Milan Kukolj iz Krapja po zmagi z Letjo na prvem kasaškem derbiju Republike Slovenije v Gornji Radgoni. Foto: F. Maučec

SNL

Naklo	2	2	0	0	9:2	4
Izola	2	2	0	0	7:1	4
Svoboda	2	2	0	0	7:3	4
Verža	2	2	0	0	5:0	4
POTROŠNIK	2	2	0	0	7:4	4
Steklar	2	2	0	0	4:1	4
Proletarec	2	1	1	0	5:1	3
Olimpija	1	1	0	0	3:0	2
Maribor	2	1	0	1	5:3	2
NAFTA	2	1	0	1	6:6	2
Rudar (V.)	2	1	0	1	2:2	2
Kladivar	2	1	0	1	4:6	2
Koper	2	1	0	1	1:5	2
MURA	2	0	1	1	2:4	1
Ljubljana	1	0	0	1	0:2	0
Primorje	2	0	0	2	3:6	0
Jadran	2	0	0	2	1:5	0
Slovan	2	0	0	2	0:4	0
Medvode	2	0	0	2	1:6	0
Domžale	2	0	0	2	0:5	0
Rudar (T.)	2	0	0	2	1:8	0

PNL

REZULTATI — 1. KOLO
Dobrovnik : Črnochenci 5 : 5 prek.
Bistrica : Rogošenci 2 : 0
Tišina : Polana 2 : 2
Izakovič : Odranci 3 : 0
Lipa : Rakičan 2 : 0
Bakovci : Ljutomer 4 : 1

I. MNL MS

REZULTATI — 1. KOLO
Serdica : Šalovci 4 : 1
Dokležovje : Tromejnik 4 : 1
Gančani : Grad 2 : 1
Bratanci : Filovci 2 : 0
Hodoš : Cankova 2 : 3
Čarda : Puconci 2 : 0

II. MNL MS

REZULTATI — 1. KOLO
Romah : Apače 1 : 2
Tešanovci : Križevci 1 : 5
Pušča : Radgona 0 : 4
Prosenjak : Vrelec 0 : 2
Remet : 11 plavil 7 : 1

SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Zmagi Potrošnika in Nafte, remi Mure

V drugem kolu tekmovalja v slovenski nogometni ligi so bila pomurska moštva uspešna, saj so iztržila pet točk. Najbolj je zopet presenetil Potrošnik iz Beltincev, saj je kot novinec premagal Rudarja v Trbovljah z 1:0. Gol je dosegel Škaper. Pomembno zmago z 2:0 je dosegla tudi lendavska Nafta v srečanju z lanskoletnim prvakom slovenske lige Rudarjem iz Velenja. Strelica golov sta bila Šabjan in Ratajec. Manj kot smo pričakovali, je dosegla soboška Mura, saj je z novincem Proletarcem igrala neodločeno 1:1. Gol je dal Kukič. Moštva so igrala v naslednjih postavah — POTROŠNIK: Marič, Dugar, J. Zver, Mertük, Kosi, Contala, Vorš (Tratnjek), Baranja (Baša), Hartman, Škaper, M. Zver (Godina). NAFTA: Palatinuš, Mundjar, Car, Pintarič, Novak, Žalik (Horvat), Šabjan, Graj, Vodopija, Rob, Ratajec (Drvarič). MURA: Černjavič, Cener (Šarkezi), S. Lebar (Berendijaš), Posavac, D. Lebar, Kovačič, Filipan, Vickovič, Prekazi, Kukič, Ivančič (Vori). V četrtem kolu se igra v Murski Soboti pomurski derbi med Muro in Potrošnikom, Nafta pa igra doma s Koprom.

II. SNL VZHOD

Uspešen start Turnišča in Veržeja

Začelo se je prvenstvo v drugi slovenski nogometni ligi vzhod. Oba pomurska ligaša sta zmagala. Novinec Veržej je v gosteh premagal Rače s 3:2. Strelica golov sta bila Brunec 2 in Belec. Turnišče pa je doma premagalo Ojstrico iz Dravograda z 2:1. Gola sta dosegla Pucko in Mujdrica. N. Koveš ni zadel z enajstmetrovke. Moštvi sta igrali v postavah — VERŽEJ: Rajh, Gomboc, Sobočan (Jaušovec), Nemec, Kutuš, Kovačič, Belec, Ivančič, Kosi (Vinkovič), Osterc, Brunec (Farkaš). TURNIŠČE: Maučec, Mujdrica, Pucko ml. (Toplak), G. Koveš, N. Koveš, Markoja st., Repoša (Lutar), Pucko st., Markoja ml., Gavrič, Cesar (Prša). V naslednjem kolu igra Veržej doma v soboto s Krotanom. Turnišče pa s Pohorjem v Rušah.

ŠPORTNI RIBOLOV

Trije na svetovno prvenstvo

V Szegedu na Madžarskem bo od 31. avgusta do 1. septembra 1991 svetovno prvenstvo v športnem ribolovu. Prvič v zgodovini sodelujejo tudi tekmovalci Republike Slovenije, med njimi tudi trije Pomurci: Miro Matjašec, Mirko Božič in Branko Novak, vsi člani RD Gornja Radgona. To je vsekakor lepo priznanje pomurskemu športnemu ribolovu.

ROKOMET

Krog v prvi slovenski ligi

Po reorganizaciji tekmovalnega sistema v Republiki Sloveniji bodo rokometiški Krogi, ki so se kot prvaki v drugi republiški ligi vzhod uvrstili v višji tekmovalni razred v novi sezoni sodelovali v prvi slovenski ligi, ki bo štela 12 članov. Tekmovanje se bo začelo 29. septembra 1991. Krožani so s pripravi za novo tekmovalno sezono začeli 12. avgusta pod vodstvom trenerja Vlada Roškarja. Doma so vadili štirikrat tedensko, pretekli teden pa so bili na 4-dnevnih pripravah v Lendavi, kjer so vadili trikrat dnevno. En teden bodo zopet vadili na prostem, potem pa se bodo preselili v dvorano. Moštvo sta okrepila Titan (Pomurka Bakovci) in Legenič (Polet). Cilj Krožanov, ki imajo mlado in neizkušeno moštvo, je, da se obdržijo v ligi. Razpored tekem pa je naslednji: 1. kolo — Krog : Ormož, 2. kolo — Mokrec : Krog, 3. kolo — Krog : Dobova, 4. kolo — Kamnik/Radeče : Krog, 5. kolo — Krog : Ferotehna, 6. kolo — V. Nedelja : Krog, 7. kolo — Krog : Dol, 8. kolo — Grosuplje : Krog, 9. kolo — Krog : Šešir, 10. kolo — Krog : Črnomelj, 11. kolo — Krško : Krog.

MOTOKROS

Rogan prvi, Lang tretji

V Slovenskih Konjicah je bilo državno prvenstvo v motokrosu za naraščajnike. Sodelovala sta tudi pomurska tekmovalca, Rogan iz Sotine in Lang iz Radenec, ter dosegla lep uspeh. Rogan je zmagal v kategoriji do 60 ccm, medtem ko je bil v kategoriji do 80 ccm drugi. Lang pa je zasedel tretje mesto.

AKTUALNI ŠPORTNI ZAPIS

NOČ ZA NOČJO ZA DENAR

Za športno dejavnost je iz leta v leto manj denarja, vsaj ti stega iz proračunske blagajne. To močno občutijo športna društva in klubi, zlasti tisti, katerih ekipe ali posamezniki sodelujejo v višjih ligah ali prvenstvih ter mednarodnih tekmovanjih. Zato iščejo najrazličnejše oblike zbiranja potrebnega denarja. Pred leti so bili redki klubi, ki so se odločali za organizacijo tombol, denimo NK Mura iz Murske Sobotice. Danes je povsem drugače. V teh poletnih mesecih smo pričali številnim tombolam, ki jih organizirajo športni klubi in društva. Naj jih naštejemo samo nekaj: rokometna kluba Pomurka Bakovci in Krog, nogometna kluba Mura in Veržej, športno društvo Radenci itn. Zelo popularna oblika zbiranja denarja so postali nočni turnirji v malem nogometu, ki se v Pomurju vrstijo kot po tekočem traku. Soboški karate klub pa si je omislil akcijo Podarim — dobim, s katero naj bi si zagotovil potreben denar za odhod tekmovalcev na svetovno prvenstvo. V zadnjih letih pa so se zelo razširile najrazličnejše »noči«, ki jih prirejajo športni klubi in društva. Tako se je v Pomurju v zadnjih tednih izvrstilo več tovrstnih prireditev: Varaška noč (NK Turnišče), Krumplova noč (NK Lipa), Brodarska noč (BD Mura Krog), Rokometna noč (RK Pomurka Bakovci), Ribiška noč (RD Murska Sobotica) in še bi lahko naštevali. Zanimivo je, da ima vsaka noč nekaj posebnega, s čimer privlači vedno več ljudi, saj je bila večina teh prireditev izredno dobro obiskana in je napolnila blagajne klubov in društev. Treba pa je tudi povedati, da take prireditve organizirajo predvsem podeželska športna društva in klubi in manj mestna. Prav tako je treba povedati, da sodeluje pri organizaciji tovrstnih prireditev veliko amaterskih športnih delavcev, ki jih kljub težkim razmeram v naši pokrajini še ne manjka.

Feri Maučec

BISTRICA '91

Prišel tudi svetovni prvak

Uspešnemu tekmovalju kajakašev in kanuistov na reki Muri v organizaciji BD Mura Krog je sledila prav tako uspešna prireditev BISTRICA '91, ki jo je bistriško brodersko društvo organiziralo maulo nedeljo. Bil je to tradicionalni spust od moste Dokležovje — Verže do mosta Razkrižja — Srednja Bistrica. Proga je bila dolga okrog 10 kilometrov, na njej pa se je pomerilo 70 čolnov. V enem od njih je bil tudi letošnji svetovni prvak v kategoriji C-1 (kanu enosed) Tomislav Crnković iz kluba Končar Zagreb. V najhitrejši kategoriji K-1 (kajak enosed) za člane pa je zmagal Simon Kovačič (Mura Krog) pred Željkom Kukcem (Varteks) in Romanom Kovačičem (Mura Krog). V kategoriji K-1 mladinci je zmagal Denis Čizmašija (Bistrica) pred Matjažem Avčičem (Razlag) in Gašparjem Malnarjem (Rašica). Tina Jakšič (Bistrica) je zmagala v kategoriji Kk-1 mladinke, Mateja Žalik (Bistrica) pa v kategoriji K-1 pionirke. Med starejšimi pionirji so bili najboljši kajakšaši Darjan Borovič, Borut Horvat in Anton Škraban (vsi Mura Krog), Dejan Ozbečič, Martin Balažic in Stanislav Horvat (vsi Bistrica) pa so zasedli naslednja tri mesta. Med mlajšimi pionirji je bil prav tako najhitrejši Krožan Andrej Cipot pred Miho Terdičem (Bistrica) in Domnom Gadvajsom (Krog). Zlato medaljo je osvojil tudi brat Horvat (Mura Krog) v kategoriji C-1 mladinci, Stanislav Donko (Bistrica) na v kategoriji K-1 turisti. Bojan Jakšič (Bistrica) je bil v tej kategoriji 5. V kategoriji C-2 turisti pa sta dobila Ozbečič — Utroša (Bistrica) srebrno medaljo.

Najuspešnejša je bila ekipa BD Mura Krog, Bistrica pa je zasedla 3. mesto.

ATLETIKA

Grabar drugi

Okoli Klopinskega jezera na avstrijskem Koroškem je bil 14. avgusta mednarodni tek, na katerem je sodelovalo okrog 250 tekačev iz Avstrije, Italije, Nemčije, Madžarske in Slovenije. V osrednjem teku na 5,6 km je zmagal Velenčan Hrapič, medtem ko je bil Geza Grabar z rezultatom 15:36,2 drugi.

KOLESARSTVO

Tropovci tretji, Kocet četrty

V soboto in nedeljo je Kolesarski klub Tropovci pripravil tradicionalno cestno kolesarsko dirko, na kateri je sodelovalo okrog 80 kolarjev iz 6 slovenskih klubov. Tekmovanje pionirjev je štelo za prvo slovensko, mlajših mladincev, mladincev in rekreativcev pa za drugo. Zmagala je Soča iz Kobarida, medtem ko je bila druga ekipa Tropovec v sestavi Erjavc, Jug, Kavčič in Kocet tretja, tretja ekipa Tropovec pa sedma. V konkurenci posameznikov je na slovenske republiške prvake osvojil Fratrik (Soča), najboljši domačin Boris Kocet je bil četrty, Zlatko Erjavc je zasedel osmo, Branko Drvarič šestnajsto, Manuel Jug sedemnajsto in David Dekovski osemnajsto.



Med mlajšimi mladinci je zmagal Kelner (Ptuj), Simon Törnár je bil drugi, Aleš Drvarič dvanajsti, Tomaž Hanc enaindvajseti, Jože Erjavc pa trinajseti. V vožnji na kronometer je zmagal Mihorič (Ptuj), Törnár je bil četrty, Drvarič dvanajsti, Hanc šestnajsti in Erjavc sedemnajsti. Pri starejših mladincih je bil najboljši domačin Hajdinjak, ki tekmuje za Merx iz Celja, Omar je bil drugi, Dervarič (Pomurje) tretji, Ferkal (Tropovci) pred Hajdinjakom (Merx) in Darvaričem (Pomurje). Med rekreativci je bil najboljši Polanec (Ptuj), pri cilju pa je zmagala Jelenova pred Šošovo in Zelkom. Na dirki je sodelovalo tudi udeležencev svetovnega prvenstva v Stuttgartu Sandi Polanec (Krk), vendar zunaj konkurence. Prireditelj je lepo uspela, saj so dobili medalje, pokale in priznanja.

F. Maučec

Dobri uvrstitvi

Zdravko Mauko iz Radenec, znani triatlonec, je sodeloval na dveh tekmovalnih in se dobro uvrstil. Na prvenstvu Slovenije, ki je bilo ob Smarinskem jezeru pri Celju, je sodelovalo 85 tekmovalcev (1500 m plavanja, 42 km kolesarjenja in 10 km teka). Mauko je v konkurenci starejših članov zasedel deveto mesto. Mauko se je udeležil tudi tekmovalja v triatlonu v Kamniku (700 m plavanja, 28 km kolesarjenja in 8 km teka) in med 165 tekmovalci zasedel 13. mesto.

ŠAH

Zmagala Radenska

V okviru prireditev kmetijsko-življskega sejma v Gornji Radgoni je bil šahovski hitropotezni turnir. Med 8 ekipami je zmagala Radenska z 22,5 točke pred Lendavo, 20,5, Ljutomerom, 20, Radgono II, 16,5, Radgono I, 15,5, KS Murska Sobotica, 7,5, Bad Radkersburgom, 5, in Tišino, 4,5 točke. V zmagovalni štiričlanski ekipi Radenske so igrali: D. Hari, Radosavljevič, Režonja in A. Kos. Med 16 posamezniki pa so bili najboljši: 1. Kos, 2. Hari in 3. Režonja.



Nogometaši Bratonec, člani prve MNL Murska Sobotica. Stojijo od leve: Klemenčič (predsednik), Zver (trener), Kustec, Žalik, Mesarič, Jeneš, Balazic, Kozar, Jakob (tehnični vodja). Čepijo: Klemenčič, Mertük, Šerkezi, Špilak, Vorš, Sraka in Vinkovič. Foto: F. Bobovec

HITRA HOJA

Balek uspešen v Švici

Državni reprezentant v hitri hoji Milan Balek je sodeloval na dveh mednarodnih tekmovanjih v Švici in se lepo odrezal. Na tekmovanju v Yverdonu, kjer je sodelovalo 36 hodev iz 12 držav, je bil prvi med veterani, v generalnem plasmanu pa je s časom 1:32,11,00 zasedel deseto mesto. Na tekmovanju med mestoma Payerna — Romont, na 17 km dolgi progi pa je s časom 1:24,01 med veterani zmagal, v generalni uvrstitvi pa zasedel šesto mesto, med 58 hodev.

TENIS

Horvat, Fišinger in Makoter

Teniška sekcija Ljutomerskega Partizana je bila organizator občinskega prvenstva posameznikov v tenisu za pionirje, mladince in člane. Sodelovalo je 25 tekmovalcev. Rezultati — pionirji: 1. Andrej Horvat, 2. Mitja Feguš, 3. Dominik Černi; mladinci: 1. Sašo Fišinger, 2. Igor Novak, 3. Aleš Vrbancič; člani: 1. Jože Makoter, 2. Milan Rebernik, 3. Tone Ficko. Zmagovalci so dobili pokale. V soboto bo občinsko prvenstvo v dvojicah.

T. Ficko

Zgodilo se je ...

SMRTNA NESREČA V MURSKI SOBOTO — Spet je ugasnilo mlado življenje! V nedeljo ob 20.55 se je po ulici Štefana Kovača v Murški Soboti peljala z neprimerno hitrostjo in domnevno pod učinkom alkohola 22-letna I. A. iz Murske Sobotice, Cankarjeva ulica 117 a. Dohiteľa je 19-letnega voznika kolesa z motorjem Cveta Hafnerja iz Murske Sobotice, ulica Staneta Rozmana 22, ki je v tistem hipu zavil na levo. Voznica ni uspela ustaviti vozila in ga je zbilja po cesti. Poškodbe so bile tako hude, da je zaradi njih umrl med prevozom v bolnico.

DOMNEVNO VINJEN — NA LEVO — V četrtek, 22. avgusta, se je E. J. iz Križevca pri Ljutomeru peljal s kolesom z motorjem po Radgonski cesti skozi Radence. Pri poslopiju zadruţne enote v Radencih je zaradi prevelike hitrosti in domnevne vinjenosti zapeljal na levo polovico vozišča. Tedaj pa je nasproti pripeljal z osebnim avtom Z. H. s Pušče 83 in sta trčila. Voznik kolesa z motorjem se je hudo poškodoval in se zdravi v soboški bolnici.

PONESREČENEC UMRL V BOLNICI — V prejšnji številki smo poročali o hudi prometni nezgodi 67-letnega Ludvika Kovača iz Dobrovnika. 15. avgusta je namreč nenadoma pripeljal s kolesom z motorjem z neprednostne na prednostno cesto in se zaletel v osebni avto. Poškodbe, ki jih je dobil, so bile tako hude, da je zaradi njih 23. avgusta v soboški bolnici, kjer se je zdravil, umrl.

SMRT V OVINKU — Promet je spet terjal žrtev! V četrtek, 22. avgusta, ob 4.30 se je smrtno ponesrečil 29-letni Alojz Špilak iz Brezovice. Ugotovili so, da se je z osebnim avtom peljal po lokalni cesti iz Nedelice proti Brezovici. Pred domačo vasjo je pripeljal v oster ovinek, ki pa mu ga ni uspelo izpeljati, in je trčil v jarek, nato pa v dreve. Domnevajo, da je bil med vožnjo utrujen in nenaspan, pa je najbrţ tudi to (ali pa predvsem to) vzrok za novo družinsko tragedijo. Pred dobrim letom je namreč v delovni nesreči umrl oče. Smrt Alojza Špilaka je boleče odjeknila v delu lendavske občine.

VINJEN PODRL PEŠCA — V soboto, 24. avgusta, ob 4. uri se je 24-letni J. O. iz Nasove peljal z osebnim avtom po magistralni cesti Podgrad—Gornja Radgona. Dohiteľa je pešca 30-letnega M. P. iz Lutvrec, ki je šel po cestnem robu. Avtomobilist pešca zaradi prevelike hitrosti in domnevne vinjenosti ni opazil in ga je s prednjim delom vozila zbil po cesti. Pešec je dobil hude telesne poškodbe in so ga prepeljali na zdravljenje v soboško bolnišnico.

NERODNOST PRI TRAKTORJU — Tako kot marsikateri domači mojster, se je tudi Janez M. iz Genterovca 3 sam lotil popravila traktorja. Ker ga s ključem ni mogel spraviti v pogon, si je pomagal z izvijačem, in sicer v neposredni bliţini zaganjača. Ko je vzpostavil stik v električni instalaciji, se je traktor, ki je bil v prestavi, premaknil. Janez M. je skušal skočiti v kabino, da bi vozilo ustavil oziroma ga dal v prosti tek, žal pa se je spotaknil in mu je traktorsko kolo zapeljalo čez telo in glavo. Prepeljali so ga v bolnico.

OGNJENA STRELA V SLAPTINCIH — Strela ne izbira žrtev! Ob zadnjem neurju je treščila v nenaseljeno hišo v Slaptincih, katere lastnik je Karel Prelog iz Maribora. Ogenj so pravočasno opazili domačini in gasilci — gorelo je ob 15.30 — in ga dokaj hitro pogasili. Gmotna škoda zato ni pretirano visoka: 10.000 dinarjev.

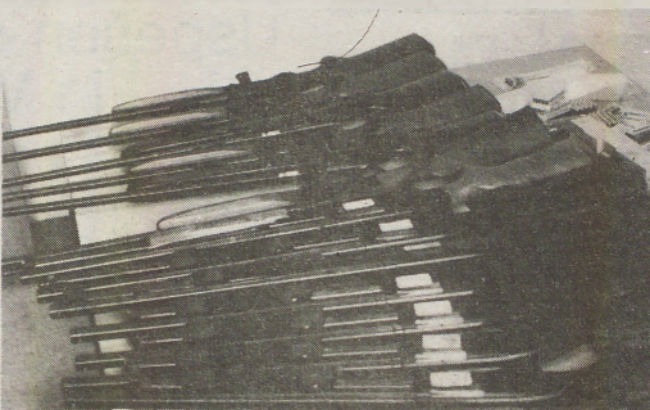
POPRAVEK — V predzadnji številki smo nepravilno opisali prometno nesrečo, ki se je zgodila 6. avgusta na cesti med Šulinca in Borečo. Osební avto, ki ga je vozil E. B. iz Šulinca, namreč ni zanesel v drug osebni avto, kot smo zapisali, ampak v avtobus. Poškodoval se je sopotnik v osebnem avtu voznika E. B. in ne potnik v avtobusu.

AMERIŠKE PUŠKE NA SLOVENSKI MEJI

Že res, da carinski uslužbenci že iz navade in izkušnje nekoliko natančneje pregledajo avtomobile s čakovsko in varaždinsko registracijo, saj so Medžimurci pri njih označeni in z rdečo podčrtani kot prekupčevalci. Pa ne vsi, da ne bo zame-re! Dejstvo pa je, da so največ carinskih prekrškov povzročili potniki iz dveh največjih medžimurskih mest na Hrvaškem. Kakorkoli — tega, kar so našli cariniki na mednarodnem mejnem prehodu v Gederovcih v torek popoldne za zadnjimi sedeži mercedesa 220 D, niso pričako-

organi izdajo dovoljenje. Z ne-spoštovanjem ne bi kršili le jugoslovanskih predpisov, ampak mednarodno določilo.

Vseeno pa pride ogromno oroţja v Jugoslavijo prav prek mednarodnega mejnega prehoda na Šentilju — ko je tam gneča, zavijejo avtomobili s čakovsko in varaždinsko registracijo z blagom na Trate ali v Gederovce, kot je bilo v zadnjem primeru. V uradni informaciji Carinarnice v Gornji Radgoni je zapisano, da so v torek, 20. avgusta 1991, carinski delavci na mednarodnem mejnem preho-



Zaplenjeno blago je različnega izvora: nekaj pušk je iz Italije, največ pa iz Kanade in Zdruţenih držav Amerike. Kje in s kakšno pomočjo so jih Čakovčarji kupili, ostane skrivnost. Cemu so bile namenjene, pa ni potrebno spraševati ...

vali. Namesto špecerije in prevelikih količin kave so bile v posebnem bunkerju za zadnjimi sedeţi razstavljene puške. Smrtonosno blago, za katerega ni potrebno posebej omenjati, kam je bilo namenjeno, je vnašal potnik K.J. iz Čakovca, od koder je tudi lastnik vozila P.P. Njegov odgovor na uradno vprašanje, zakaj prevažajo puške, je najpogostejše: potrebujejo jih za obrambo. Kakšno je obnašanje do carinikov ... o tem bolje, da ne pišemo. Sami pri sebi si verjetno tudi mislite: zakaj jim ne pustite, saj veste, kaj se tam dogaja, da imajo vojno in oroţje potrebujejo. Vendar ste se vprašali, kam vodi takšno razmišljanje in tovrstna popustljivost? Tačas velja popolna prepoved uvoza oro ja v Jugoslavijo, pa čeprav nekomu občinski

du v Gederovcih odkrili večjo količino oro ja in streliva, in sicer: 4 MK polavtomatske puške MAR model SM 64, 2 MK puške



Zaplenjenih je bilo tudi čez tisoč nabojev — da bi laţje zadeli cilj, so prekupčevalci poskrbeli tudi za specialni strelni daljnogled.



Zlatko Petković, referent za prodajo blaga in izvršne zadeve pri Carinarnici v Gornji Radgoni, je puške, ki so jih odkrili v posebnem bunkerju za zadnjimi sedeţi avtomobila, spet sestavil. Kakšna bo njihova usoda, se še ne ve, verjetno jih bodo nekaj prodali na javni draţbi. Kupi pa jih lahko samo tisti, ki ima ustrezno dovoljenje za nošenje oro ja.

Lakefield model MARK, 4 puške PUMGAN model MAWERICK in 3 puške PUMGAN model MOSSBERG. Poleg tega so v skrivnem in posebej izdelanem skrinjalu mercedesa našli še 500 MK nabojev, 950 nabojev za pištole, strelni daljnogled in 11 varovalnih ključavnic za puške MAWERICK.

Fantje bodo plačali kazen šele takrat, ko bo ugotovljeno, da so v resnici storili carinski prekršek.

Barnarda B. Peček

Varovanje otrok v prometu

V zadnjem obdobju so različni dejavniki, ki se ukvarjajo z varovanjem otrok v prometu, nekoliko povečali aktivnosti, vendar spet neko ko prepozno, saj bo že čez nekaj dni začetek šolskega leta.

Varovanje otrok in mladoletnikov v prometu je pomembno naloge, ker je v prometnih nezgodah preveč teh udeleţencev, ki so zelo ogroţeni v prometu, posebej še na poti v šolo in domov oz. na šolskih poteh. Tako je bilo v prvih sedmih mesecih tega leta na poslopijskih cestah udeleţenih v prometnih nezgodah kar 40 otrok oz. mladoletnikov, pri tem pa so kar 3 umrli, 37 pa je bilo poškodovanih, od tega največ prav šoloobveznih otrok. Ta podatek obvezuje vse organizacije, da posvetijo temu problemu večjo pozornost. Pred začetkom šolskega leta je policija že opravila pregled vseh šolskih prometnih območij šol, poostrena pa je tudi kontrola prometa na teh območjih. Tudi vzdrževalci cest so svojo nalogo v glavnem učinkovito opravili, saj je prometna signalizacija obnovljena in zamenjana. Kljub temu pa moramo ugotoviti, da širša družbena skupnost za varstvo otrok v prometu ni storila prav veliko, saj posebne prometne površine v zadnjem obdobju niso bile izboljšane. Pri tem je treba omeniti, da nobena vidna rana črna točka (kolesarska steza do Černelaveca, magistralna cesta v Beltincih itd.) ni bila odpravljena. Posebej je treba vse udeleţence v prometu opozoriti na nevarno Gregorčičevo ulico v M. Soboti, ki v krajšem odseku moderná ulica, na preostalem delu pa ima nevarne pike, katerim so izpostavljeni prav otroci, ki obiskujejo dve osnovni šoli na Trstenjakovi ulici.

Posebne aktivnosti potekajo tudi pri svetih za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, posebej še komisijah za varstvo otrok, ki prek mentorjev prometne vzgoje v šolah pozivajo k aktivnosti na lah ob začetku šolskega leta, predvsem pri prvošolcih, ki jih bodo rutice vsaj nekoliko varovale pred nezgodami.

Opozoriti ţelim tudi na pomembno vlogo vseh učiteljev na šolah, predvsem še mentorjev prometne vzgoje, ki naj ob začetku šolskega leta z učenci obdelajo prometnovarnostno problematiko, predstavijo načrte varnih poti in udeleţbo otrok v prometu, saj je prometna kultura, predvsem voznikov motornih vozil, dokaj nizka.

Ob koncu ţelim opozoriti vse udeleţence v prometu, da bodo policisti ob začetku šolskega leta izvajali poostreno kontrolo cestnega prometa in pri tem tudi represivno ukrepali zoper kršitelje. Vendar upamo, da bo opozorilo zaleglo in bomo dosegli večjo varnost otrok v prometu tudi brez relativno visokih mandatnih kazni.

Marijan Horvat

Ovadili delavce Avtoradgone

Uprava za notranje zadeve Murska Sobota nas je obvestila o domnevnih kaznivih dejanjih treh delavcev prejšnje Avtoradgone. Tako sumijo, da sta direktorja AR-Holdinga in AR-Conta J. R. in B. K. storila kaznivo dejanje zlorabe položaja in pravic odgovorne osebe pri zbiranju obvestil in s pregledom dokumentacije so ugotovili, da sta omenjena direktorja pri poslovanju s tujim poslovnim partnerjem Container Servis prestopila meje svojih pravic, saj sta nepravilno odobrila pobotanje terjatev v višini 179.000 nemških mark s terjatve Avtoradgone v višini 277.602 nemških mark, s čemer sta svoje pooblastitve oškodovala za 98.602 nemških marki. Terjatve Avtoradgone do Container Servisa so nastale zaradi tečajnih razlik, dolga pa je bila reklamacija, ker tuji partner ni bil zadovoljen s tremi zobojni ki, ki da so »dišali«. Osumljena direktorja naj bi torej poskrbeli za izravnavo salda (nihče ni nikomur dolţan), čeprav je bila terjatev Avtoradgone večja za omenjenih 98.602 nemških marki.

Temeljnemu javnemu toţiilstvu pa je uprava za notranje zadeve prijavila tudi J. S., vodjo materialnega poslovanja v AR-Contu, ki se ugotovilo, da je pri obračunu stroškov potovanja priloţil se račun za nakup nadomestnega dela za sluţbeno vozilo, dejansko pa ga ni imel. Čeprav ne gre za večji znesek, so kriminalisti postali pozorni na to dejanje, ki pa žal ni osamljeno. Tudi v marsikaterem drugem podjetju si »pomagajo« na tak naćin, zato bo odslej stroţna kontrola tudi pri pregledu potnih nalogov.

JUGOVO V BELTINCIH

VOJNE NI, BOMBE PA LE PADAJO

V prvih urah minulega četrtka, natančneje nekaj po drugi uri ponoći, je v Beltincih odjeknila moćna eksplozija. V zadnjem času vsega hudega vajeni Obmurci — vsaj tisti, ki so eksplozijo slišali — so se v prvem hipu vprašali, če je v deţeli spet vojna. Kot se je izkazalo, je resnićno poćila bomba — in sicer jo je nekdo odvrget na zasebno hišo znane- ga beltinskega obrtnika, kamnoseka Marjana Erjavca.

Po pripovedovanju pretresene- ga lastnika, ki je dopoldne skupaj s sorodniki skušal urediti raz- dejanje, ki je ostalo za bombo, ni nikomur jasno, zakaj so bombo vrgli prav njemu. Kakšnih večjih dolţnikov nimajo, prav tako v zadnjem času ni bilo omembe vrednih nesporazumov. Poleg tega velja Marjan Erjavec za pošte- nega ćloveka, med ljudmi je priljubljen, ker rad priskoći na pomoć.

Zanimivo je, da je domnevni napadalec sam povedal, kaj je storil, in sicer le nekaj minut po eksploziji, ko je telefoniral Erjavćevim iz beltinske telefonske govornice. Preiskovalci, ki so kmalu prispeli na prizorišće napada, so ugotovili, da je nezna- nec pred vhod v hišo vrget proti- tankovsko mino, ki je oćitno ostanek zadnje vojne. Vprašanje pa je, kako je nevarno oro je pri- šlo v roke nepridipravu. Ob skle-

pu redakcije še ni znano, kdo je storilec — Vladimir Zupanćić s soboške UNZ je takoj izključil vsako moćnost, da bi bilo de- janje povezano s politićnimi raz- merami pri nas oziroma da bi bil napad posledica agresije na Slo- venijo. Prićakovati pa je, da bo do storilca kmalu našli, saj je kar nekaj znakov, da gre za domaći- na.

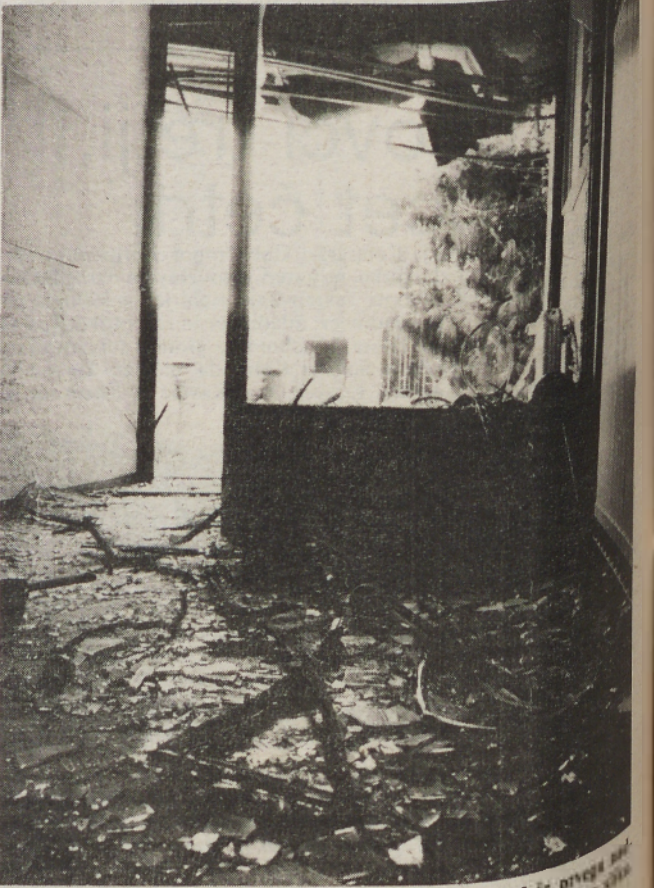
Kot v vsaki nesreći, je tudi pri četrtkovem noćnem napadu v Beltincih kanćek sreće. Kajti prav lahko bi se primerilo, da bi bile posledice brezumnega poćet- ja katastrofalne — po mnenju strokovnjakov za razstreliva bi namreć napadalec moral mino vrći le kakšen meter bolj desno in v življenjski nevarnosti bi bila vsa družina — poleg Marjana še žena Lidija in trije otroci, najsta- rejši je star 15 let. Vsi so ob na- padu spali v prvem nadstropju, neposredno nad mestom napada. Tako žrtev k sreći ni, mina pa je popolnoma unićila vhodna vrata, vetrolov, nekaj drugih vrat, poškodovan je marmor, s katerim je obloţen vhod, tudi streha ni cela in še marsikaj ne. Po prvih ocenah naj bi bilo ško- de za čez 500 tisoć dinarjev.

Kako komentirati tovrstno de- janje? Vsekakor je res, da je del medćloveških odnosov zavist, morda tudi sovraštvo. A to še ne pomeni, da je treba ob prvem konfliktu na nekoga vrći bombo — posebej pa ne tako nevarno, kot je v beltinskem primeru. Če k temu dodamo, da bi v napadu lahko umrli trije povsem nedol- ţni mladoletniki, si dejanja resni-



Noć s srede na četrtrek je bila za Erjavćeve na Jugovem v Beltincih pre- kletá: okrog druge ure je odjeknila moćna eksplozija in pustila za sabo pravo razdejanje. Na fotografiji je »nekdanjí« vhod v hišo.

foto: Nataša Juhnov



Ko je vznemirjeni lastnik hiše, Marjan Erjavec, prišel iz prvega nadstropja, kjer je spal, se mu je s stropnic ponudila taka grozotna slika. Čez 500 tisoćakov je škoda, k sreći pa nihće ni ranjen.

foto: Nataša Juhnov

ćno ni mogoće razlagati drugaće kot barbarstvo. Vćasih so si tisti, ki se niso najbolj prijazno gleda- li, pred vhod v hišo potrosili ne- kaj hlevskega gnoja, premazali so kljuko na vhodnih vratih z le-

pilom ali ućipili kakšno posu- no lumparijo. Kot kar nekega romantićnih ćasov ni već, saj so resni — ćasi, ko padajo bo- be, tudi ko vojne ni.

PRISPEVKI ZA BOJ PROTI RAKU

Namesto cvetja na grob pokojnih OOS OVIZ-a OS I. M. Sobota za pok. Marico ŽBIL 600,00 din, družina VUČAK, Cankova 29 b, za pok. Imreja JAKOSA 2.000,00 din, GEP KARTONAŽA M. Sobota za pok. očeta sodelavca Janeza ŠTOTLA, M. Sobota, 700,00 din, LB POMURSKA

Banka, d. d., M. Sobota za pok. očeta sodelavke Marije MLINARIČ, M. Sobota, Kajuhova ul. 500,00, LB POMURSKA banka, d. d., M. Sobota za pok. očeta sodelavke Martje ŽIBRIK, Naselje 14. div., M. Sobota, 500,00 din, družina Štefana GRUŠKOV-NJAKA, M. Sobota, Gregorčičeva ul., za pok. Rozalijo VIDA, Dolina, Lendava 500,00 din, družina GRAH, Gerlinči 3, za pok. Franca LAHA 500,00 din, OOS uprave občine M. Sobota za pok. očeta Anice BUNDERLA 400,00 din, Milena MENCINGER, Radenci, za pok. mamo Bora ŠIMUNDIČA, Radenci, N. Tesle, 1.500,00 din.

Vsem darovalcem iskrena hvala! Prispevke nakazujte na žiroračun št.: 51900-678-48545, Pomursko društvo za boj proti raku.

Pomoč prizadetim

Zakonca Marija in Mirko Rožman iz Črešnjevec, ki že vrsto let živita v Grenzach v Nemčiji, sta po agresiji JA in nastali škodi v Gornji Radgoni začela zbirati pomoč prizadetim. V akciji sta zbrala 4.000 DEM, od tega sta polovico namenila za popravilo radgonske cerkve, polovico pa sta dala OO Rdečega križa, ki jih je razdelil najbolj ogroženim.

Pretekli teden so v Murinem obratu Moda v Gornji Radgoni izročili štirim delavkam, ki so utrpeli škodo ob agresiji JA, znesek 50.500 dinarjev, 46.500 dinarjev je zbral 580-članski kolektiv, ostalo pa je primaknil sindikat.

F. Klemenčič

prodam

MOTORNIA VOZILA

RENAULT 18, letnik 83, in 126 P. letnik 80, prodam. Krpič, Staneta Rozmana 2, M. Sobota, ☎ 24-188. M-1543

BIOENERGIJA

Velika pomoč pri telesnih in psihičnih motnjah. Izboljšanje zdravstvenega stanja v 90 odstotkih primerov. Telefon (042) 844-171, Igor Husadžić, Mursko Središče, V. Nazorja 24.

Pevsko srečanje v Žitkovcih

Kulturno društvo Gyongyvirag iz Žitkovec je minulo nedeljo pripravilo v svojem kulturnem domu pevsko srečanje, na katerem so sodelovali pevci iz Nemesapattija na Madžarskem, ljudski pevci iz Dolnjega Lakoša in mešani pevski zbor iz Čentibe. Žitkovski kulturniki so lani gostovali v Nemesapattiju in navezali s tamkajšnjim kulturnim društvom stike, ki jih nameravajo še okrepiti. Nastopa pevcev se je udeležilo veliko gledalcev, ki so uživali v ubrani ljudski pesmi. V Žitkovcih, ki jih je pred nedavnim hudo prizadela toča, so se s to prireditvijo vsaj malo sprostili.

JD

VLOMILCA ZA ZAPAH

Na upravi za notranje zadeve so v torek na tiskovni konferenci povedali, da je bilo doslej v Pomurju kar 150 velikih tatvin in vlovov, kar je za 25 več kot lani v enakem obdobju. Več kot dobri dve tretjini storilcev so že odkrili, med temi tudi vlomilca, ki je vdrl v župnišče v Odrancih, ki sta osumljena še

drugih protipravnih dejanj. Gre za O. D., starega 17 let, in H. R., ki je star 19 let, oba pa sta iz romskega naselja v Beltincih. Pri njihju so odkrili tudi lovsko puško in strelivo, kar sta uporabila tudi v Odrancih. Več o problematiki vlovov in nujni zaščiti bomo poročali prihodnjik.

SALON POHIŠTVA

INTERDOM

• POPUSTI • POPUSTI • POPUSTI •
V INTERDOMU NADALJUJEMO Z VELIKO AKCIJSKO PRODAJO

DO KONCA AVGUSTA VELIKI POPUSTI:

- * SPALNICE — DO 40 %
- * REGALI ZA DNEVNE SOBE — DO 40 %
- * KUHINJE — DO 30 %
- * OTROŠKE IN MLADINSKE SOBE — DO 40 %
- * SVETILA
- * SEDEŽNE GARNITURE

OB NAKUPU SPALNICE — PRAKTIČNO DARILO

• POPUSTI • POPUSTI • POPUSTI •
PREŠERNOVA 1, 62000 MARIBOR, TEL.: (062) 222-450, 222-289

VESTNIK in SODARSTVO

Marjan MAUČEC,
Gančani 149, tel. 42-000, nagrajujeta izžrebanega naročnika Vestnika!



Srečnej bo prejel 25-litrski sodček z vinom in na njem bo vgravirano njegovo ime.

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Renata Rankan-Ficko, Bernarda Balazic-Peck, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Mauček, Štefan Sočan, Endre Gonter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odg. urednik 21 383, 21 064 in 25 019, glavna urednica in direktorica 22 403, računovodstvo in tiskarstvo 21 383 in 21 064, GPS (trženje) 22 403, telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za 3. tromesečje 1991 je 300,00 dinarjev, za podjetja 600,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Republika Slovenija
Ministrstvo za delo
REPUBLIŠKI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE SLOVANJE
ENOTA MURSKA SOBOTA

Republiški zavod za zaposlovanje, enota Murska Sobota objavlja naslednja prosta delovna mesta, in sicer:

1. informatičar
2. svetovalec za pravne zadeve zaposlovanja

Poleg splošnih pogojev iz Zakona o delavcih in državnih organih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- a 1.: da imajo visokošolsko izobrazbo ekonomske, tehniške ali druge ustrezne smeri, z znanjem informatike (osnove DOS, Wordstar, Lotus 1-2-3, PC Tools, dBase III ali IV ter poznavanje delovanja računalniških mrež)
- a 2.: da imajo visokošolsko izobrazbo — diplomirani pravnik

Za objavljena delovna mesta se sklepa delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom.

Kandidati naj vložijo lastnoročno napisano prošnjo s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev ter opisom dosedanjega dela v osmih dnevih po objavi na naslov: Ministrstvo za delo, Republiški zavod za zaposlovanje, Enota Murska Sobota, Arhitekta Novaka 3, s pripisom »ZA OBJAVO«. Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 30 dneh po izbiri.

Popravilo drobne kmetijske mehanizacije z garancijo do 12 mesecev

- Vrtne kosilnice
- Motorna škroplilnice
- Motorne žage
- Mopede

Marjan Jeneš

Bratonci 41 a
Tel.: (069) 41-903

LADO SAMARO, staro 1,5 leta, dobro ohranjeno, prodam. Informacije po ☎ 76-227. G. Lukoš 27. M-1497
ZASTAVO 750 v celoti, ohranjeno, letnik 1979, ugodno prodam. Rakičan, Št. Kovača 25. M-1502
AUDI 100, letnik 1974, registriran do junija 92, ugodno prodam. Ogled, Murska 63, Krog. M-1507
CITROEN GS 1.3, letnik 1979, ugodno prodam. Zvezna 18, Bakovci. M-1509
LADO RIVO 1300, letnik 1989, garazirano, ugodno prodam. Makoter, M. Toplice, Dolga ulica 46. M-1511
MERCEDES KOMBI 206 D, starejši letnik, 9-sedežni, dobro ohranjen, ugodno prodam, in mlin za mletje grozja s črpalko afi brez nje, prodam. ☎ 49-004. M-1516
VISO 11 RE, letnik 1986, prodam. Informacije po ☎ 21-198 in 31-678. M-1522
ZASTAVO 101 I.I. GX, karambolirano, prodam. Smolko, Mladinska 27, Odranci. M-1523
CITROEN DAK, ugodno prodam. Informacije po ☎ 23-541. M-1524
TOMOS CTX 80, letnik 1989, malo vozen, ugodno prodam. ☎ 81-977. IN-3223
GOLF 1300, bencin, nov, in GOLF 1600, bencin 7/91, prodam. ☎ 87-026. IN-3230
SUPER VISO E, brezhibno, ugodno prodam. Babinci 42, ☎ 82-626. IN-3232
MOTORNKO KOLO MZ 250 prodam. ☎ 86-188. IN-3233
OPEL KADETT, dizel, letnik 1985, prodam. Št. Kovača 54, Turnišče. M-1450
AVTOMOBILSKO PRIKOLICO FURGON, primerno za potujočo trgovino, transporter, dolžina 12 m, nov SILAŽNI KOMBajn Pütinger, MEKS 2, prikolico prekuono, novo, 4,5 tone, OPEL KADET B prodam. ☎ 87-256. M-1448
VW PASSAT, letnik 1976, prevoženih 50.000 km, zelo dobro ohranjen, prodam. ☎ 65-525. M-1459
BT 50 v dobrem stanju prodam. ☎ 23-731. M-1464
JUGO 45, letnik 84, registriran do 22. 8. 92, in stroj za luščenje koruze prodam. ☎ 22-945. M-1474
R 4 ugodno prodam in poročno belo obleko št. 38—40 prodam. Brodarska 13, Krog. M-1475
JUGO 45 letnik 83, dobro ohranjen, registriran do marca 92, cena ugodna, nujno prodam. Jerebic, Melinci 74 a, ☎ 41-805, popoldan. M-1478
ZASTAVO 750, letnik 1978, registrirano do 1992, nujno prodam. Murska ulica 16, Krog. M-1480
VW HROŠČA, starejši letnik, dobro ohranjenega, prodam. ☎ 23-087, zvečer. M-1481
MOPED TOMOS AVTOMATIK A 3 MS, poceni prodam. ☎ od 7. do 15. ure 31-535, interna 834. Robert Brunec, Dokležovje 8 b. M-1484
RENAULT TL SPECIAL, letnik 1977, vozen, neregistriran, prodam. Topolovci 18. M-1488
NISSAN MIKRA, kovinsko črna barva, letnik 2/91, in OPEL VEKTRA 1.6 S, kovinsko bordo barva, stara 7 mesecev, naprodaj. ☎ (042) 55-152. M-OP
VW 1300, letnik 1970, spredaj karambolirano, nevozen, prodam. ☎ 41-756. M-1530
GOLF JGL, letnik 82, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ 65-134. M-1534
LADO RIVO 1300, karambolirano, staro 8 mesecev, prodam. J. Kramarja 8, Črenšovci. I.E-4220
BX 16 TRS, letnik 1983, ugodno prodam. ☎ 21-163. M-MM
LADO SAMARO 1300, letnik 1990, prodam. ☎ 76-302. M-MM
MAZDO 323 F, staro leto dni, prodam. ☎ 81-879. IN-3238
MOPED TOMOS KOLIBRI s 3 prestavi, vozen, ter KOSILNICO BERTOLINI 13 KS, dobro ohranjeno, prodam. Cena po dogovoru. Franc Kšela, Drakovci 72, pošta Bučkovci. IN-3237
ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1978, prodam. Poznanovci 10. M-1535
FORD ORION, letnik 1986, december, 1600 ccm, D, 76.000 km ugodno prodam. Informacije po ☎ (069) 22-690. M-1538
GOLF JGL, letnik 1981, 1300 m³, prodam. ☎ 21-573. M-1540
RENAULT 9 TL, letnik 1983, in MOTO KOLO HONDA 900 F2 prodam. Stanislav Lupša, Kokoriči 26, ☎ 87-860. IN-3239
ZASTAVO 101, letnik 1980, nov oljni gorilnik LIBELA in 10 m³ trdih drv prodam. Mota 63, Ljutomer, ☎ 82-073. IN-3241
ZASTAVO 126 P 650 GL, letnik 1988 november, 13500 km, prodam. ☎ 47-078. M-1542
ZASTAVO 126 PGL, letnik 88/12, prodam. ☎ 26-016. M-1546
GOLF, letnik 80, ohranjen, registriran do 28. 6. 92, prodam. ☎ 31-666. M-1547
R 4 TL, letnik 1978, registriran do 8. 4. 92, dobro ohranjen, prodam za 6.000 ATS, in 4 tone cementa prodam 30 % ceneje. ☎ 47-143. M-1554
FORD ESCORT I.I. 6/81, prodam. Voroš, Kidričeva 16, M. Sobota, ogled popoldan. M-1556
MOTOR in druge rezervne dele za R 4 GTL, prodam. Informacije na ☎ 25-019 (dopolodne). M-MM

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

KOMBANJ EPPL 840, vile za seno, ličkalnik za koruzo prodam. Mirko Vogrinec, Noriči Vrh 2, G. Radgona. GR-11
SILAŽNI KOMBANJ SIP 80 prodam. Karel Debelak, Petanjci 78 b, ☎ 46-595. M-1452
KLINASTE ŠTIRIDELNE BRANE, dvobrazdni plug in trosilnik umetnih gnojil prodam. Režonja, Mala Polana 41, ☎ 70-734. M-1454

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO SIP 26 prodam. Milan Bertalančič, G. Slaveči 90, ☎ 55-079. M-1460
TRAKTOR ZETOR 5245, zelo dobro ohranjen, 1000 delovnih ur, prodam. Sampl. Gerlinči 136. M-1465
VRTNO KOSILNICO prodam. Franc Idlič, M. Bakovci 50, ☎ 43-117. M-1476
SILAŽNI KOMBANJ LIFAN, star dve leti, prodam. Beznovci 36, ☎ 49-025. M-1479

Rad imam pice! Poskusim jo lahko v lokalni ali pa odnesem domov v lepi škatli. Picerija Osmica Hotiza telefon: 36-008

DVE TRAKTORSKI GUMI, 12 x 28, rabljeni, in ROTACIJSKO KOSILNICO za HONDA F 600 prodam. Alojz Vukan, Čevljarska 17, Turnišče. M-1487
KOMBANJ UNIVERZAL z adapterjem za koruzo prodam. ☎ 46-551. M-1498
MEŠALNIK za siliranje koruze prodam. Viktor Barbarič, Brezovci 19. M-1501
STISKALNICO za baliranje POLO-STROJ prodam. Lukačevci 5, pošta Martjanci M-1526
PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE ugodno prodam. Petanjci 76, ☎ 46-572. GR-8
TRAKTOR IMT 579 s prednjo vleko prodam. ☎ 54-067. M-1529
MOTOKULTIVATOR RAPID Gorenje, 8 KM, s priključki — koso, prikolico in škroplilnico, 100 l, prodam. ☎ 89-062. IN-3235
TRAKTOR IMT 560 in osebni avto VW HROŠČ, obnovljen, prodam. Korovci 11, Cankova. M-1544
SAMONAKLADALNO PRIKOLICO SIP 25 zelo dobro ohranjeno ugodno prodam. Raj, G. Bistrica 165. M-1548
OBIRALEC KORUZE eno-redni, prodam. ☎ 40-055. M-OP

POSEST

GRADBENO PARCELO v M. Soboti menjam za starejšo hišo v okolici. ☎ 23-745. M-1469

Montaža

Montaža, Proizvodnja in montaža Lendava d.o.o., Industrijska 4/b

objavlja po sklepu skupščine družbe z dne 19. 8. 1991

JAVNO DRAŽBO

naslednjih motornih vozil:

1. kombinirani avtomobil Zastava 850 AK, letnik 1985, izključna cena 54.000,00 din,
2. tovorni avtomobil Zastava 650 AD, letnik 1982, izključna cena 121.000,00 din,
3. tovorni avtomobil Zastava 650 AD, letnik 1984, izključna cena 148.000,00 din,
4. tovorni avtomobil TAM-60-T-5 BE, letnik 1979, izključna cena 70.000,00 din

Javna dražba se bo opravila v sredo 4. 9. 1991 ob 11.00 uri v prostornih »Montaža« Lendava d.o.o., Industrijska 4 b, Lendava. Ogled avtomobilov je možen dan pred in na dan izvedbe javne dražbe, dvorinšču podjetja. Zanimajoči udeleženci morajo pred pričetkom javne dražbe na blagovno podjetja vplačati varščino v višini 10 % izključne cene posameznega vozila. Na dražbi lahko sodelujejo pravne in fizične osebe. Davek plačajo kupci. Prodaja vozil bo izvršena po sistemu videno — kupljeno.

— ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE

TEKSTIL DEKOR

M. GORZA 62311 HOČE, Stara cesta 42
Telefon: (062) 611 062

- velika izbira uvoženih čipk za zaves
- izdelava po naročilu
- konkurenčne cene in ugodni plačilni pogoji

Pričakujemo vaš obisk in prepričali se boste o kakovosti naših izdelkov

— ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE

Trgovina GLORIA HOTIZA — Ložič

Telefon: (069) 76-368

UGODNO:

- otrobi — 105 din • krmilna moka — 129 din • bek 1, bek 2 — 390 din
- pustarter — 112 din • brostarter — 115 din

LESK

Trgovina stanovanjske opreme Nemčavci 1 d - BTC, Murska Sobota, tel.: 069/31-150, delovni čas od 8. do 12. in od 15. do 18. ure

PRIPOROČAMO SE S PRODAJO:
kuhinje SVEA
kopalnice KOLPA
program AVON
mize in stoli MURALES

pohištvo iz bambusa
masivno pohištvo RUSTIKA
bela tehnika SMO
konkurenčne cene

Gostilna

VEREŠ

pri mejnem prehodu

GEDEROVCI

vabi na domače kolone
z bujto repo
30. in 31. avgusta.

Sobe

MEDICINSKA SESTRA
MANJŠE STANOVANJE v M. Soboti
izide medicinska sestra z 9-letnim
otokom. Pridrži pod »PREDPLA-
ČILO« M-1419

STANOVANJE najame zdravniški
par. Posreduje na upravo lista pod
»TAKOJ«. M-1532

ZIVALI

MALE PUJSKE prodam. ☎ 46-161.
M-1504

KRAVO, brejo 6 mesecev, prodam.
Jana Bilo, Radmožanci 51. LE-4218

KRAVE molznice, kontrola A,
prodam. Informacije ☎ 46-131. M-1455

KRAVO, brejo 8 mesecev, prodam.
Jana Bilo, Fokovci 64. M-1473

KRAVE, breje kontrola A, prodam.
Jana Bilo, ☎ 49-025. M-1479

MALE PUJSKE, prodam. Petanjci 7.
M-1489

MLADIČE NEMŠKE OVČARJE, ži-
vijo 13. M-1491

MLADO KRAVO, brejo tri mesece,
prodam. J. Zoldoš, Vel. Polana 88.
☎ 70-617. M-1493

TELICI, breji 9 in 5 mesecev, obe
kontrola A, po izbiri, in prašiča,
11. 12. ugodno prodam. Rankovci
23. M-1515

MALE PUJSKE prodam. ☎ 48-033.
M-1541

TELICO, živo, in kravo, visoke bre-
je kontrola A, prodam. Nedelica 123.
M-1509

KRAVO, staro 3 leta, s telerom, pro-
dam. Šafarsko 29. IN-3240

PUJSKE prodam. Puconci 81. M-1552

MALE PUJSKE prodam. Solar, An-
drija 22. M-1555



BELTINCI,
Ravenska 27.
tel. 069/42-151
• svilene trenirke
• uvožena kozmetika

storitve

GLASVALEK KLAVIRJEV Ivan
Čakovec, tel. (042) 814-851.
gledam in generalno popravljam
pianine, klavirje in cimbele. Dela
cen. 11. 12.

GLASVALEK angleščino, italijanšči-
nino, kot sodni tolmač. Pou-
čeni, angleški, italijanski,
šk. španski, latinski in grški je-
zik. Informacije in prijave tel. (069)
9-199 Alojz Pihler, Bodonci 7 a.

Zaposlitve

KATAKARICO takoj zaposli Go-
stilna pri Štajercu - Avgust Prelog iz
Beltincev. Načla zelo dohva. ☎ (069)
41-150. M-1451

GLASVALEK za delo v tujini takoj zapo-
sli. Lani tudi začelnica. ☎ 53-066.
M-1462

GORICA zaposli prijete-
lino za pomoč pri strelbi. Marija
Zur, Belčevci 1. ☎ (069) 87-283.
M-1466

AVCA asno zaposlim pri pla-
čani. Cemelavci. Gederovska 11. M-1510

KATAKARICO ali dekle za strelbo
v tujini. Dohodke se osebno. Beltinci.
Ravenska 16. M-1536

Razno

RDEČE VINO in vlečno kljuko za
KADETT C prodam. Murska 50,
Krog. M-1527

**SEMENSKI KROMPIR, KAKOVO-
STNI, PENTLAND**, beli, prodam.
Bratonci 148 b. ☎ 42-088. M-1531

BARVNI TV, star 3 leta, in antene
prodam. Grah, Gradišče 62 a. M-1504

SATELITSKO ANTENO, kompletno,
in GOLF, letnik 1978, registriran
do julija 1992, prodam. ☎ 82-329.
IN-3226

**ZAMRZOVALNO SKRINJO OBO-
DIN**, 410 l, in barvni TV RIS prodam.
☎ 82-282, popoldan. IN-3226

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ,
4 KW, prodam. ☎ (069) 70-833. M-1525

ZAMRZOVALNO SKRINJO, 200 l,
prodam. Sečko, Cvetkova 18, M. So-
bota. M-1537

ŠIVALNI STROJ BAGAT RUŽA,
star dve leti, ugodno prodam. Kočar,
Stara 18, M. Sobota. M-1539

1 ha KORUZE za siliranje ali trganje
na dobrem terenu ugodno prodam.
Alojz Rac, Radovci 17. M-1545

VINO, BELO, dobro ocenjeno, pro-
dam. Jože Vogrin, Sp. Ivanjci 35. M-1549

VINO, BELO, mešano, prodam. Ho-
tiza 19, ☎ 76-525. M-MM

**ŠTEDILNIK ZA ETAŽNO CEN-
TRALNO KURJAVO**, velik, prodam
ali zamenjam za svinjo. ☎ (069)
65-235. M-OP

VINO, rizvanec in rizling, mešano,
prodam. ☎ 40-038. M-1553

2 HLADILNI OMARI, primerni za
skladišča, trgovine ali slaščičarne pro-
damo. ☎ 31-187. N-127/91

NOVO KOTNO sedežno garnituro,
prodam, tudi na obroke. ☎ 45-016.
M-1447

MEŠALEC LIV, bojler 80 l, fasadno
opeko, 260 kosov, polnila, 140 kosov,
prodam. Informacije Slovenska 46,
Černelavci. ☎ 31-391, po 16. uri. M-1453

BELO POROČNO OBLEKO št. 42
prodam po zelo ugodni ceni in žga-
nje, 60 l hruškovec in 40 l slivovke,
prodam. ☎ 45-260. M-1457

VEČ SORT VINA prodam. Andrejci
7. ☎ 48-128. M-1458

POHIŠTVO ZA KUHINJO ugodno
prodam. ☎ 48-748. M-1461

HLODE in deske prodam. Vaneča
87. M-1463

KORUZO na storžih, večjo količino,
prodam. Sotina 65. M-1483

TRAVERZE (tračnice) 5 m, 6 kosov,
prodam. Hari, Ivanovci 60. M-1485

STISKALNICO, 120 l, staro eno leto,
prodam. Jerič, Melinci 20. M-1490

BELO VINO ŠMARNICO in »Franc-
cuzarja«, cena 15 din, prodam. Iva-
novci 41, pod cerkvijo. M-1499

SATELITSKI SISTEM »ALBA« z
daljinskim upravljanjem in 14 satelit-
skimi programi in 4 gume, nove,
»MONARCH«, 165 x 13, zelo ugod-
no (1200 din), prodam. Miklošičeva
26, ☎ 25-128. M-1500

PIANINO RÖSSLER prodam.
☎ 22-870. M-1502

SALONITNE PLOŠČE, barvne, 40
kosov, 8-rebrne, prodam. ☎ 21-661.
M-1519

KORUZO v storžih, 3000 kg, in vino
laški rizling, 450 l, prodam.
☎ 89-062. IN-3236

STREŠNO OPEKO BOBROVEC,
novo, po tovarniški ceni, prodam.
☎ 87-003. IN-3234

MLIN DROBILNIK na traktorski
pogon prodam. Informacije
☎ 75-412. LE-198

**ŠTEDILNIK ZA CENTRALNO
KURJAVO**, nov, prodam. ☎ 53-090,
ob sobotah in nedeljah. M-1558

PREKLICUJEM veljavnost hranilne
knjižice št. 185645, izdane pri HKS
Panonska M. Sobota. Alojz Barbarič,
Lipovci 109. M-1559

ZASTAVO 101, letnik 1977, neregis-
trirano, vozno, in sobno peč MAG-
MA 7, rabljeno, prodam. M. Črnci 3,
☎ 46-386. M-1561

V DOBROVNiku na lepi sončni legi
prodamo vinograd, 700 trsov žlahtne
sorte, in starejšo klet z elektriko in vo-
dovodom. ☎ 23-495. Cena po dogo-
voru. M-OP

PREKLICUJEM veljavnost zaključ-
nega spričevala OSNOVNE SOLE J.
Hedžeta Šafarsko za šol. leto
1990/91. Simona Novak, Šafarsko 34.
IN-3229

PREKLICUJEM veljavnost spričeval
za vsa 4 leta, izdana leta 1979, 80, 81,
82/83 na CPŠ M. Sobota, smer kon-
fekcijski tehnik. Lilijana Smodiš, Me-
linci 133. M-1466

PREKLICUJEM veljavnost hranilne
knjižice št. 189357, izdane pri HKS
Panonka M. Sobota. Kavaš Avgust,
Ravenska 67, Beltinci. M-1504

Preključujem veljavnost zaključnega
spričevala Avtomehaniške šole Mari-
bor, izdane leta 1972, Jože Riharič,
Radenci 257. M-1506

IŠČEMO uvoznika za KOMBAJN.
☎ (069) 70-833. M-1525

VDOVEC, star 50 let, nekadilec, s
srednje veliko kmetijo in hišo, brez
obveznosti, želi spoznati žensko, ki bi
bila pripravljena priti na kmetijo. Po-
nudbe pošljite na upravo lista pod šif-
ro »PREMAGAJVA SAMOTO!«
M-OP

40 m² poslovnega prostora za mirno
obrt dam v najem v središču Bakovec.
☎ 43-121. M-1388

V SPOMIN

25. avgusta je minilo leto bolečine
in žalosti, odkar nas je zapustil do-
bri mož, oče in stari oče



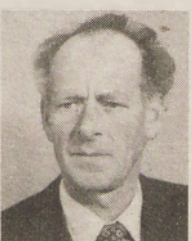
Rudolf Flisar

upokojeni tesarski mojster
iz Pečarovec 84

Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu in se ga spomnite
z dobro mislijo.

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu.

Z bolečino v srcih: VSI NJEGOVI



Zaspal si mirno, tiho
utrujen od bolečin,
za teboj ostala je praznina,
a v naših srcih bolečina.

ZAHVALA

Na koncu vasice ob hladnem goz-
dičku naša hiša stoji. V njej je ne-
pričakovano komaj v 65. letu sta-
rosti tiho in mirno zaspal dragi
mož, ljubi očka, dedek in tast

Alojz Vöröš

upokojeni zidar
iz Bratonec 109

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo
vsem sorodnikom, sosedom, in znanec, ki ste nam v teh tež-
kih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje in
za sv. maše ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi
zadnji poti. Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred,
pevcem za odpete žalostinke in govorniku Andreju Cigutu.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: VSI, KI SMO TE IMELI RADI



Zakaj si moral nam umreti,
ko pa komaj si začel živeti?

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je komaj v
29. letu starosti tragično zapustil
naš dragi sin, brat in vnuk

Alojz Špilak

iz Brezovice

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo botrini, sorodni-
kom, sosedom, prijateljem, znanec in vsem, ki so nam v naj-
težjih trenutkih stali ob strani, nam ustno ali pisno izrazili so-
žalje, darovali cvetje, vence in za sv. maše ter ga v tako velikem
številu pospremili k njegovemu zadnjemu počitku. Zahvalo iz-
rekamo g. župniku za pogrebni obred, pevkam za odpete žalo-
stinke, gasilec in prijatelju Stanku za poslovljne besede ob
odprtem grobu. Posebno se zahvaljujemo delavcem Panonije
iz Murske Sobotice ter Integralu iz Lendave.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: mama Marija, brat Štefan z družino, stara mama ter
vsi, ki smo ga imeli radi

Tvojih bolečin ni več,
ostale so le naše.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega

Štefana Hozjana

iz Beltincev

Hvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

VSI NJEGOVI

Ostale smo brez

dedka

Vnučkinje: Urška, Maša, Anja



Že osem let v hladnem grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v mislih si navzoča.

V SPOMIN

1. septembra bo minilo osem ža-
lostnih let odkar me je zapustila
moja draga žena

Gizela Kučan

iz Panovec

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta praznina in
spomin nate. V mojem srcu še živiš in boš živela do konca mo-
jih dni.

Hvala vsem, ki obiskujete njen prerani grob, ga krasite s cvet-
jem in na njem prižigate sveče.

Žalujoci: mož Karel



Čudno je naše življenje s svojo
mračno zavestjo,
da se pesem konča v plitkem jarku
za cesto,
da se včasih konča, preden se je
začelo,
brez zemlje in brez neba kot roža
nedozorela.
(Kajetan Kovič)

V SPOMIN

28. avgusta minevajo 4 žalostna le-
ta, odkar je brez slovesa odšel od
nas naš mali

Kristijan Cigut

iz Rankovec

Neprevidnost, kaj si storila, najljubše na svetu si nam vzela!
Ne moremo dojeti resnice, da si odšel in se nikoli več ne boš
vrnil med nas. Tvoje kolo je obležalo na robu ceste, korak je
obstal, glas je onemel, ne slišita se več besedi: mamica, ati. V
našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, ki ne bosta ni-
koli minili. Hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojte ob
njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci: VSI, KI SMO TE IMELI RADI



Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrti je vzela je prerano,
v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 59. letu starosti nas je nepričako-
vano in mnogo prerano zapustil
dragi mož, oče, dedek in sin

Štefan Ratnik

iz Sodišinec 53

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v
najtežjih trenutkih pomagali, darovali številno cvetje, za svete
maše, izrekli sožalje, in vsem, ki ste ga v tako velikem številu
pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tudi g. kapla-
nu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorni-
koma za poslovljne besede, gasilec ter Štefanu za odigrano
Tišino.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!
Sodišinci, 14. 8. 1991

Žalujoci: žena Marija, hčerka Angelca z družino, hčerka Vera z
družino in mama



Oh, kako boli, ko ljubega moža,
očeta in dedka izgubiš.
Ostali so sledovi pridnih rok,
ki cenil jih bo pozni rod.
Vso ljubezen si nam dal, za vse,
prav vse, še enkrat — hvala.

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je 8. avgusta
zapustil naš dragi mož, oče, brat,
tast, dedek in stric

Ivan Zelko

iz Gomilice

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini,
sosedom, znanec in prijateljem ter vsem, ki ste nam v najtež-
jih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami in ga pospremili
na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, za maše, nam
pa ustno in pisno izrekli sožalje in darovali v druge namene.
Posebna hvala kolektivoma Pomurke in Planike, NK Nedelica
in predstavnikom Zveze borcev.

Iskrena hvala gospodoma duhovnikom za pogrebni obred in
pevcem za odpete žalostinke in g. Jožetu Tkalcu za poslovljne
besede ob odprtem grobu.
Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ana, sin Alojz z družino, hčerki Marija in Anica
z družinama, vnuki in vnukinje, sestra Verona z družino, brat
Jože z družino ter vsi, ki smo ga imeli radi

VESTNIK NAGRAJUJE

Skoraj bi že kupili kolo

»Marija sveta, ali je to res?« se je začudila četrta izžrebanka Vestnikovega nagradnega kolesa, ko smo ji ga pripeljali na dom. Sreča pa je tokrat obiskala MARTO SRŠEN iz Gornje Radgone. Njena računalniška številka, ki ji je prinesla nagrado, je 014521.

Kot nam je povedala, je Vestnik naročila pred 6 leti. Prej je prihajal k hiši Večer. V Elradu, kjer je zaposlena, je večkrat slišala,

kako so se sodelavci pogovarjali o tem, kar je pisalo v Vestniku, pa je tudi njo zamikalo, da bi prebrala tisto in bila na tekočem.



Del poti do nagradenke se je z Vestnikovim kolesom peljala naša novinarka Bernarda Balažic-Peček.

To je torej odločilno vplivalo, da je postala članica naše družine. Zdaj se tudi ona lahko pogovarja o Vestnikovih temah. Najbolj jo zanimajo dogodki v Pomurju, redno prebira kroniko, pogleda osmrtnice in sredino časopisa, če je objavljen kakšen koristen nasvet za gospodinjstvo. Ko smo jo vprašali, če kaj pogreša, je odgovorila, da nima kakšnega posebnega predloga oziroma da je zadovoljna z vsebino. Tudi hčerka Nataša, ki obiskuje 3. letnik Tehniške in poklicne šole v Murski Soboti (Center), je še kar zadovoljna z Vestnikom.

In kako bo s kolesom? Zelo je dobrodošel, saj je malo manjkalo, pa bi ga te dni kupili na radgonskem sejmu. Nataša ga je res nujno potrebovala, da se bo lahko vozila k sorodnikom v Borahovo, na Kapelo in še kam drugam. Še dobro, da si je na sejmu namesto kolesa kupila novo jopco.

Kolesa smo tako razdelili vsem nagradencem, poslej pa čakajo Vestnikove naročnike druge lepe nagrade.

Jože GRAJ

SREČANJE

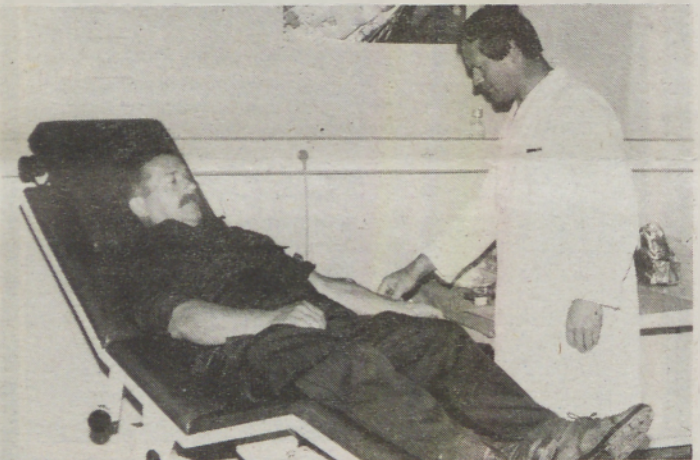
Visok krvodajalski jubilej

Pretekli torek so počastili na oddelku za transfuzijo Splošne bolnišnice v Rakičanu nenavaden jubilej. Pečestletni veterinar Jože Ošlaj iz Puconca je postal prvi prostovoljni krvodajalec v soboški občini, ki je stotič oddal kri. Ob tej

priložnosti so pripravili krajšo slovesnost, na kateri mu je predsednik Občinske organizacije Rdečega križa Murske Sobotice Gusti Koren izročil posebno plaketo in spominsko darilo.

Jože Ošlaj se je prvič prostovolj-

no vpisal med krvodajalce leta 1962, ko je služil vojaški rok v Zagrebu. Dvakratni krvodajalec pri vojakih je ostal zvest tej humani dejavnosti tudi med študijem veterinarne, saj je vsake tri mesece oddal kri. To pa počne še danes in je kot stokratni krvodajalec oddal okrog 50 litrov krvi. Kot nam je povedal ob visokem jubileju, je ponosen, da je prvi krvodajalec v soboški občini, ki je največkrat oddal kri in s tem pomagal sočloveku rešiti življenje. Da pa je to lahko postal, se ima predvsem zahvaliti načinu življenja. Pred sedmimi leti se je vpisal med člane zelene bratovščine v Lovski družini Bogočina in tako veliko časa preživi v naravi. Poleg tega zelo rad kolesari, največkrat od Puconca, kjer sedaj živi, do Dobrovnika, tudi rad poprime za sleherni kmetijski delo. Poln življenjske energije želi tudi v prihodnje pomagati ljudem, ki so njegove pomoči potrebni, zato bo tudi v prihodnje ostal zvest prostovoljnemu krvodajalstvu. Feri Maučec



Ribiški tabor v Lendavi

Sekcija za delo z mladino Ribiške zveze Slovenije je letošnji 14. mladinski tabor ribičev s sloganom Na poti tovarništva in čiste narave zaupala Pomurski ribiški zvezi, ta pa Ribiški družini Lendava, ki je med najboljšimi v Pomurju. Lendavčani so se organizacije lotili skrbno in za mlade ribiče pripravili več koristnih akcij. Na 14. mladinskem taboru sodeluje kakih 40 mladih iz vseh ribiških družin širom po Sloveniji. Tokrat so prvič v naši pokrajini, bogati z vodami, ki so žal skoraj vse onesnažene. Mladi ribiči so že obiskali podjetje Nafta ter si ogledali Petišovsko jezero, v katerem rastejo še nekatere posebne rastline, ki jih drugje ni več. Kot pravi geslo letošnje kolonije, se udeleženci posvečajo tudi okolju in čisti naravi, saj je ta tesno povezana z ribištvo. Mladi ribiči so obiš-

skali tudi nekatere druge zanimive kraje v Lendavi in okolici, na Bukovniškem jezeru pa so pripravili ribiško tekmovanje. JD

Pomoč ogroženim

Izvršni odbor Zveze svobodnih sindikatov Nafta v Lendavi se je pred nedavnim odločil, da bo 30.000 dinarjev dodelil trem v vojni najbolj ogroženim pomurskim družinam. V sindikalni organizaciji menijo, da bo potrebno čim prej urediti domove prizadetim, saj prihaja jesen, z njo pa slabše vreme. Sindikat Nafta Lendava je doslej vedno pomagal prizadetim in bo to tudi v prihodnje, čeprav povsod zmanjkuje denarja. JD

Deželna razstava v Radgoni in Gornji Radgoni

GORNJA RADGONA

BAD RADKERSBURG

DEŽELNA
RAZSTAVA
STAJFRSKE
1994



LANDES
MUSEUM
STIERMARK
1994

PRENOVA IN
REVITALIZACIJA
GRADA

ERNEUERUNG UND
RAVIVISATION
DES SCHLOSSSES



Gornja Radgona

Izvršni svet SO Gornja Radgona je že izdal lepo oblikovan prospekt s fotografijami mesta, gradu in pokrajine, kjer naj bi bil leta 1994 del avstrijske deželne razstave.

Sedaj je že dokončno znano, da je avstrijska Radgona določena za prizorišče dogajanja avstrijske deželne razstave v letu 1994. Radgončani so poslali vladi prvo ponudbo že pred desetimi leti, toda šele letos (pred dobrim mesecem) so dobili zeleno luč za pripravo deželne razstave. Mogoče je k temu pripomogla popularnost obmejnega mesta, ki je zaradi vojaške agresije in zasedbe mejnega prehoda v sosednjem mestu utrpelo največ škode, ali pa je preprosto prišel radgonski okraj na vrsto, da »potegne« nekaj kulturnega dinarja.

Za nas pa je zanimiva in razveseljiva odločitev, da so Avstrijci pripravljene organizirati deželno razstavo v dveh Radgonah — torej bi bil del razstave tudi v Gornji Radgoni. Kot najprimernejši objekt za to se ponuja gornjeradgonski grad, ki je že sedaj svojevrsten okras avstrijske Radgone. Za Avstrijce bo to prva deželna razstava, organizirana v dveh mestih, ki bo hkrati segala čez mejo. Za našo stran pa je to priložnost, da obnovijo ne le grajsko poslopje, ampak tudi staro mestno jedro Gornje Radgone.

Celotni postopek obnove in nadaljnje sodelovanje z Avstrijci bo vodil Izvršni svet SO Gornja Radgona, za pripravo razstave pa bo poskrbela mešana komisija.

tdp

OD MLAČVE DO TKANJA

14. parada kmečkih opravil in običajev je že tradicionalno svojevrsten konec mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma. Letos je bilo sicer nekoliko manj nastopajočih (okrog 600), pa tudi manj gledalcev, kljub temu pa lahko rečemo, da je bila letošnja parada med najboljšimi.

Letošnjo ocenjevalno komisijo so sestavljali dr. Lojze Slavič, Andreja Satler in Anica Komar. Prav vsi so se potrudili, najbolj domiselni pa so bili člani Turističnega društva Videm, ki so na 16 vozovih prikazali vsa opravila, povezana z lanom; Turistično društvo Mala Nedelja (Bučkovci) je na šestih vozovih prikazalo stare obrti, Turistično društvo Cerkvenjak pa na 16 vozovih delo s pletenico od setve do žetve in mlačev. Obiskovalci so lahko videli dvojce »gostuvarji«: »varoško« iz Turnišča in nagajivo kmečko iz Orehovec. Sodelovali so še pihalni orkester in folklorna skupina DKUD Svoboda Gornja Radgona, folklorna skupina iz Apač, kosci in grabljice iz Lancove vasi ter mažure iz pihalni orkester Pivovarne Laško.

Nataša Juhar



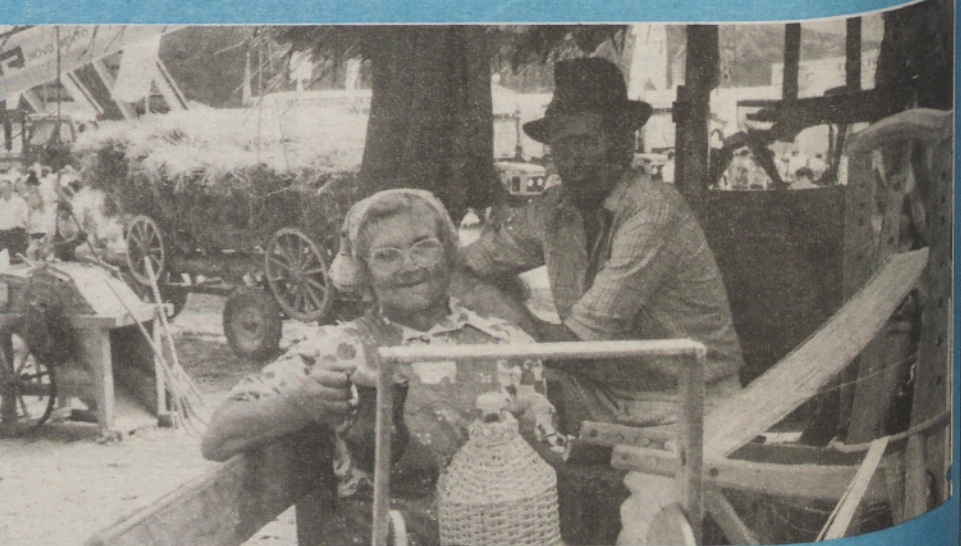
Kosci in grabljice iz Lancove vasi so prišli z vso opremo...



Ni praznika brez slastnih domačih klobas. Ženske so jih pridno polnile, če so jih tudi pojedli, pa ne vemo.



Učiteljica iz Vidma je naredila dobro reklamo za šolske statve — jeseni bo pri tkalskem kroju prava gnoča!



Pod slamnato streho sonce ni tako pripekalo — pletenka pa je vseeno prišla prav.



»Varaška sneha« se je pripravljala na poroko.